

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sefer 'En Ya'aqov

agadot Bavli vi-Yerushalmi 'im perushe ve-ha-ḥidushim she-ba'u bo
ke-khol asher nidpesu kamah pa'amim : u-ve-tosefet ma'alot rabim

Ibn-Ḥaviv, Ya'aqov Ben-Shelomoh

המלש ןב בקעי, ביבח-ןבא

[Kaliningrad?], [1860?]

ארתב אבב תכסמ

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9322

76 הבית והעליה פרק עשירי בבא מציעא

מלכא אמר ליה אפריין נמטייה לר' שמעון :

מסכת בבא בתרא

ה ש ו ת פ י ן

פרק ראשון

א *גרול יהיה כבוד הבית האחרון [הזה] מן הראשון
ג רב ושמואל ואמר ליהר' (אליעזר) [אלעזר]
חני כ ור' יוחנן ח"א בבנין וח"א *בשנים ואיתא להא
ס"ע"ב ואיתא להא :

ב הורדום עבדא דכיר חשמונאי הוה נתן עיניו
ס"ט באותה תינוקת יומא חד שמע [ההוא

גברא] בת קלא דהוה קאמרה כל עבדא דמריד
השתא מצלח קם קטלינהו לכולהו מרוותיה ושיירה
לאותה תינוקת כד הוה היא תינוקת דקא בעי
למנסבה סליקא לה לאיגרא [ורמא קלא] ואמרה
כל מאן דייתי ויימא מדבית חשמונאי קאתינא

חי להא דר"ש דמתני' אטו שמואל לא הוה ידע לה למתני' וחי להא
דאפרים ספרא אטו חי לאו אמר ר"ל הלכה כר"ש שמואל חי לא
קיס בדיכיס למיקלסיה לר"ש עד דשמע משמיה דר"ל דהלכתא
כוותיה : אפריין קן שלכו :

בבנין שהיה גובהו מאה אמות כדתנן במס' מדות : בשנים בית
ראשון ח"י שנים ובית שני ח"כ שנה :

עבדא הוא דלא אשתיר מינייהו אלא ההיא ינוקתא
 וההיא ינוקתא (תפול ותימות השחאו) נפלה [מאגרא
 לארעא] (לה ומתה) טמנה כדובשא שבע שנים
 א"ד בא עליה וא"ד לא בא עליה מ"ד בא עליה
 [הא דטמנה] ליתוביה ליצריה למ"ד לא בא עליה
 למה ליה למעבד הכי כי היכי דניפיק ליה שם
 דנסיב בת מלכא אמר מאן דריש *מקרב אחיך דכ"י י
 חשים עליך מלך רבנן קם קטלינהו לכולהו רבנן
 שויריה לבכא בן ביטא למיסב עצה מיניה *אהדר ד
 ליה כלילא דיאלי ונקרינהו לעיניה יומא חד אתא
 ויחיב קמיה א"ל חזי מר האי עבדא בישא מאי
 עבד (קם קטלינהו לכולהו רבנן וקטלינהו לכולהו
 מרוותיה) א"ל מאי איעבד ליה א"ל נלטייה מר
 א"ל כתיב *גם במדעך מלך אל תקלל א"ל האי קהלת י
 לאו מלך הוא א"ל לא יהא אלא עשיר דכתיב
 *ובחררי משכבך אל תקלל עשיר [ולא יהא אלא
 נשיא וכתיב ונשיא בעמך לא תאור] א"ל (והכתיב
 *ונשיא בעמך לא תאור) בעושה מעשה עמך [והאי שנות כב
 לאו עושה מעשה עמך] א"ל *מסחפינא איכא איניש עיין בגמ'
 דשמע מלתא ואזיל ומודע ליה א"ל השחא מיהא גירסות
 ליכא איניש גבן א"ל *כי עוף השמים יוליך את אחרות
 אהדר ליה כלילא דיאלי אכקה מתרגמינן ילא והוא סרן שקורין
 הרילו"ן ושערו קשין כמקטין ועשה לו עטרה מעורו סניב
 עיניו ; השחא מיהת אנא ואנת שכיכו לנד ואין שומע ;

קהלת י
 קהלת י
 קהלת י

השותפין פירק ראשון כבא בתרא

הקול . א"ל אנא הוא אי הוה ידענא דצניעיתו
כולי האי לא הוה קטילנא לכו השתא מאי תקנתיה
דהווא גברא א"ל הוא כיבה אורו של עולם ילך
ויעסוק באורו של עולם הוא כיבה אורו של עולם
חשלי ורבנן דכתיב *כי נר מצוה ותורה אור ילך ויעסוק
ישניה ב' באורו של עולם ב"ה דכתיב *ונתרו אליו כל הגוים
א"ד הכי א"ל הוא סימא עינו של עולם (רבנן)
מדנר טו דכתיב *ואם מעיני העדה ילך ויעסוק בעינו של
יחוקאלכד עולם (ב"ה) דכתיב *הנני מחלל את מקדשי גאון
עוכם מחמד עיניכם א"ל מסתפינא ממלכותא
א"ל שדר שליחא ליוזיל שתא באורחא וליעכב
שתא וליהדר שתא אדהכי והכי סתרת ליה ובנית
ליה עבד הכי כי אתא שלחו ליה אם לא סתרת
אל תסתור אם סתרת אל חבנה אם סתרת ובנית
עבדא בישא בתר דעכדין מתמלכין אם זיינך עלך
ספרך כאן לא רכא ולא בר רכא הורדוס עבדא
קלניה מתעבד ומנא לן דהאי רכא לשנא דמלכותא
שמואל ב' הוא דכתיב *ואנכי *היום רך ומשוח מלך . אבע"א
ראשי חא מהבא *ויקראו לפניו אברך . אמרו מי שלא ראה
*היום רך ונו' רך הנני מחלל את מקדשי ונו' סיפיה דקרא מסעד עיניכם:
בשלמה מסתפינא ממלכותא כפופי' היו למלכי רומי': מתמלכין כוטלין
כאחד בני רשות: אי זיינך עלך ספרך כאן אם נתגאית (על כלי) [בכלין]
כעבד ורך מלמסתך שהרגת את בן אדוכיך ספר יוססין שלך בידינו הוא ידענו
ונו' ופי' רך בשנים שאת עבד: לא רכא ולא בר רכא לא עלך ולא בן עלך: קלניא
לפי שלא מתעבד כעשה בן קורין מאליו:

השוחרפין פרק ראשון בכא בתרא עה

בנין הורדוס לא ראה בנין נאה מימיו במאי בנייה
אמר רבה כאבני שישא ומרמרא א"ד כאבני
כוחלא שישא ומרמרא אפיק שפה ומעויל שפה
כי היכי דלקביל סודא סבר למושעויה בדהבא
אמרי ליה רבנן שבקיה דהכי שפיר טפי דמחוי
כי אדוותא דימא :

ובבא בן בוטא היכא משיא ליה עצה להורדוס
והאמר רב יהודה אמר רב ואיתימא רב

יהושע ב"ל מפני מה נענש דניאל מפני שהשיא
עצה לנ"ג דכתיב *להן מלכא מלכי ישפר עליך

וחטאך בצדקה פרוק וועויתך במיחן עניין הן תהא
ארכא לשלותך וגו' וכתיב *ולקצת ירחין תרי עשר

אבע"א שאני עבדא דאיהויב במצות . ואבע"א שאני
בהמ"ק דלא סגי בלא מלכא ומנ"ל דאיענש אולימא

משום דכתיב *ותקרא אסתר להתך ואמר רב התך
זה דניאל הא ניחא למ"ד שחחכוהו מגדולתו אלא

למ"ד שכל דברי מלכות נחתכין על פיו מאי איכא
שישא שיש ירוק שקוריין נ"ש : ומרמרא שיש לנן : כוחלא שיש

לנוע (כמין) [כעין] כחול : אדוותא דימא גלי הים שהם
כעיס וכדיס והעין עתעשת נראיתן :

נענש דניאל לקמן מפרש עוכשו : מלכי ישפר עלך עלתי תיטנ
בעיניך : במיחן עניין נמכינת עכיוס : בכן תהוי ארכא

לשלוחד יחא אורך לשלומך : כלא מטא כל פורענות הקלוס נא לרקייע
עליו : לקצת ירחין תרי עשר ונשביל עלתו של דניאל תלה לו

שם דש"א

היס לו אז
רק י"ב
שכיס אכל
דוד היס
יותר חל'
שכיס אז
ואין לומר
כו ד'
כשכיס
סופה פ"ג
ע"ש
דש"א
דניאל ד'
שם
אסתר ד'
עד"ה
בחולין
תכלת
דומה לים
ויס
לרקייע
וכו' ועיל
שם דש"א

ג למימר שהשליכוהו לנוב אריות : *וכבא בן בוטא
ע"נ היכי אסביה עצה להורדוס למסתריה לכהמ"ק
והאמר רב חסדא לא לסתור איניש בי כנישתא
עד דבני בי כנישתא אחריתי אבע"א שאני מלכותא
דלא הדרא ביה דאמר שמואל אי אמרה מלכותא
עקרנא טורא עקרוה ולא הדרא ביה. אבע"א תיזא
חוי ביה :

ד ההוא חסידא דהוה רגיל דקא משתעי אליהו
ז בהדיה בנה בית שער ולא אשתעי בהדיה.
ע"נ רבי יהודה נשיאה רמא דשורא ארבנן א"ל רשב"ל
ה רבנן לא צריכי נטירותא דכתיב *אספרם
שס מחול ירבון ומאי אספרם מחול ירבון אי נימא
מלי קנט צדיקים) [אספרם למאן אילימא לצדיקים דנפישו
דאשי כנ מחלא] השתא בכולהו ישראל כתיב בהו *כחול
אשר על שפת הים צדיקים דאיהו בהו נפישו מחלא
אלא אלו מעשיהם של צדיקים שאספרם מחול
ירבון וק"ו ומה חול שמועט מגין על הים מעשיהם
של צדיקים שהם מרוכים עאכ"ו. כי אחא לקמיה

י"נ קודש : תיזא ניקוע שהיה מוזמן ליסול :

ולא אשתעי בהדיה לפי שהפסיק בין העניים הלוועקים ואין
קולם כשמע :

רמא דשורא ארבנן הטיל יליחת קומת העיר על הקמטים
כמו [על] שאר בני העיר : חול שהוא מועט ממעשיהם
של לדיקים : מגין על הים והוא לו קומה כדכתיב אשר שמתי

השותפין פרק ראשון בבא בתרא עט

דרבי יוחנן א"ל אמאי לא חימא ליה מהאי קרא
*אני חומה ושדי כמגדלות אני חומה זה תורה ^{ט"ז ט"ח}
ושדי כמגדלות *אלו תלמידי חכמים והוא סבר ^ח
לה כדרש רבא אני חומה זו כנסת ישראל ושדי
כמגדלות אלו כתי כנסיות וכתי מדרשות (רב הונא)
[רב נחמן] בריה דרב הסדא שדא כרגא ארבנן
א"ל רב נחמן בר יצחק עברת אדאורייתא אדנביאים
אדכתובים. אדאורייתא דכתיב *אף חובב עמים ^{דנביים לג}
כל קדושיו בידך אמר משה לפני הקב"ה רבש"ע
אפי' בשעה שאתה מחבב הנכרים יהיו כל קדושיו
בידך. והם תכו לרגליך תני רב יוסף אלו ת"ח
שמכתתין את רגליהם מעיר לעיר וממדינה למדינה
ללמוד תורה. ישא מדברותיך לישא וליחן בדבריו
של מקום. אדנביאים דכתיב *גם כי יתנו בגוים ^{כוסע ח}
עתה אקבצם ויחלו מעט ממשא מלך ושרים אמר
(רבא) [עולא] פסוק זה בלשון ארמית נאמר אם
כלם יתנו בגוים עתה אקבצם ואם מעט מהם ויחלו
קול גבול לים: אלו ת"ח אלמא אין לריכין קומה: זו כנסת
ישראל שכולן שוין לעכין קומה וגודרין עלמן מליטמע באומות:
שאתה מחבב העמים ומלהיב להם פנים להמשילם על בניך:
כל קדושיו של ישראל בידך הם לשומרם: בלשון ארמי נאמר
יתנו חרגוס של ישנו כמו ושכנתם ותכיכון: אם כלם וכן רונס
יהיו שוכים ועוסקים בתורה כשיגלו באומות: עתה אקבצם
בקרוז אקבלם: ויחלו מעט ממשא וגומר ואף אם מועטים

ממשא מלך ושרים אדכתובים דכתיב *מנדה בלו והלך לא שליט למרמא עליהן ואמר רב יהודה מנדה זו מנת המלך בלו זה כסף גולגלתא והלך זה ארנונא:

לו רבי פתח אוצרות בשני בצורת ואמר יכנסו בעלי מקרא בעלי משנה בעלי תלמוד [בעלי הלכה] ס

בעלי הגדה אבל עמי הארץ אל יכנסו דחק יונתן בן עמרם ונכנס א"ל רבי פרנסני א"ל קרית א"ל לאו א"ל שנית א"ל לאו א"ל א"כ במה אפרנסך א"ל פרנסני ככלב פרנסני כעורב פרנסו לאחר שיצא יתיב רבי וקא מצטער אמר אוי לי שנחתו פתי לעם הארץ אמר לפניו ר"ש בר רבי שמא יונתן בן עמרם תלמידך הוא שאינו רוצה ליהנות בכבוד תורה [מימיו] בדקו אחריו ומצאו אמר רבי יכנסו הכל רבי לטעמיה דאמר רבי אין פורענות

הם הזוכים נעמים יצלו ממשא מלך ושרים יהיו בטלים חלשאת משא מלך ושרים יצלו כמו לא יצל דבריו: מנדה בלו והלך דריש ליה את פקת עבר הכהר (כשעלו) [על] חנאי כנסת הגדולה: מנת המלך מנחת חסדים שהם מטיילין תמיד על בני המדינה: ארנונא עשורי תנוקות ובהמה מידי שנה בשנה:

ככלב וכעורב שסם הקב"ה עליהם שכאמר יודע לדיק דין דליס לפי שהכלב מזוכותיו מועטין לסיכך שוהא אכילתו במעיו שלשה ימים וגבי עורב כתיב לכני עורב אשר יקראו לפי שהעורב אכזרי על בניו והקב"ה מוסיף להם יחושין מתוך לוואתם ואופלים:

השותפין פרק ראשון בבא בתרא פ

באה לעולם אלא בשביל עמי הארץ כי התוא דמי
כלילא דשדי אשכריא אתו לקמיה דרבי ואמרו
ליה ליתבו רבנן בהדן אמה להו לא אמרו ליה
ערוקינן א"ל ערוקו ערוק פלגא דליוה לפלגא אתו
הנהו פלגא קמיה דרבי אמרו ליה ליתבו רבנן בהדן
אמר להו לא אמרו ליה ערוקינן אמה להו ערוקו
ערוק כולהון פש ההוא כובס שדינה אכובס ערק
כובס פקע כלילא אמר רבי ראיתם שאין פורענות
בא לעולם אלא בשביל עמי הארץ:
איפרא הורמיו אמיה השבור מלכא שדרה ארנקי ו
דיונהי קמיה דרב יוסף אמרה ליה תהוי סס
דא למצות רבה יתיב רב יוסף וקא מעיין בה מצוה
רבה מאי היא א"ל אביו מדתני רב שמואל בר
יהודה אין פוסקין צדקה על היתומים אפי' לפדיון
שבויים ש"מ מצות רבה *פדיון שבויים הוא א"ל סס ע"ב
רבא לרבה בר מרי מנא הא מלחא דאמור רבנן
מצוה רבה פדיון שבויים הוא [א"ל] דכתיב *והיה כי ירני' טו
יאמרו אליך אנה נצא ואמרת אליהם כה אמר ה' אשר
למות למות ואשר לחרב לחרב ואשר לרעב לרעב
ואשר לשבי לשבי וא"ר יוחנן כל המאוחר בפסוק זה
קשה מחברו חרב קשה ממות אבע"א סברא ואבע"א
דמי כלילא עטמה למלך קיסר: אתו עמי הארץ לקמיה דרבי:
דליוה לפלגא סל סלך דמי סלך וסלקה מעליהם: שדיוה
אכובס הטילה סלך על הכובס:

קרא. אבע"א סברא האי מנוול והאי לא קא מנוול.
תלי קטו
אבע"א קרא *יקר בעיני ה' המותה לחסידיו. רעב
כבוד
קשה מזרב אבע"א סברא ואבע"א קרא. אבע"א
לחסידים
סברא האי קא מצטער האי לא קא מצטער. ואבע"א
שיחותיו על
קרא *טובים היו חללי חרב מחללי רעב. שבי
חטתם
קשה מכולם דכולהו איתנהו ביה:

אמר מר אין עושין שררות על הצבור פחות משנים
ווחיים
מנא ה"מ אמר רב נחמן אמר קרא *והם
פתחת
למוסרי
יקחו את הזהב וגו' שררות הוא דלא עבדי הא
שהוא שבי
רש"א
הימוני מהימן מסייע ליה לר' חנינא דאמר ר"ח
איכה ד
מעשה ומינה רבי שני אחין על הקופה מאי שררותא
שם
דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבא לפי שממשכנים
שמות כח

על הצדקה אפילו בע"ש:
ח איני והכתיב *ופקדתי על כל לוחציו ואמר רב
שם
יצחק בר שמואל בר מרתא משמיה דרב
ירמיה ל
אפילו על גבאי צדקה לא קשיא הא דאמיד הא
דלא אמיד כי הא דרבא אכפיה לרב נתן בר אמי
שבי כולהו איתנהו ביה שהוץ ניד הככרי לעשות כל קמלו אס
למות אס לקרב אס לרעב:

הא הימוני מהימן יקיד להיות גזר: שני אחין לגבי הימנותא
כמד דמו: מאי שררותיה דקופה דקאמרת עלה לפי שאין
עושין שררה על הלנור וכו': [אפילו בע"ש ש"ש פתקון פה לנעל
הבית לומר טרוד אכי]:
ופקדתי על וכו' אלמא אסור למשכן אמיד עשיר:

השותפין פרק ראשון בבא בתרא פא

ושקיל מיניה ד' מאה זוזי לצדקה. *והמשכילים דניאל יב
 וזהירו כוהר וגו' זה דין דין אמת לאמתו
 וגבאי צדקה *ומצדיקי הרבים כככבים לעולם ועד ^{סס}
 אלו מלמדי חנוקות כגון מאן כגון רב שמואל בר ^{וכנח' יש}
 שילת דרב אשכחיה לרב שמואל בר שילת דהוה ^{כלן נידם' אחרת}
 קאי בגינתיה א"ל שבקת להימנותיך א"ל הא תליסר
 שנין דלא חזאי והשתא נמי דעתאי להתם. ורבנן
 מאי אמר רבינא *ואוהביו כצאת השמש בגבורתו: ^{סוספיל' ס}
 ת"ר גבאי צדקה אינן רשאיין לפרוש זה מזה אבל ^{פרק}
 פירש זה לשער וזה לחנות מצא מעות בשוק לא ^{השולח}
 יתנם בתוך כיסו אלא נותנם תוך ארנקי של צדקה ^{וע"ש}
 ולכשיבא לביתו יטלם כיוצא בו היה נושה בחברו ^{רש"א}
 מנה ופרעו בשוק לא יתנם בתוך כיסו אלא נותנן ^{סס}
 לתוך ארנקי של צדקה וכשיבא לביתו יטלם ת"ר
 גבאי צדקה שאין להם עניים לחלק פורטין לאחריו
 וגבאי צדקה המשכילי אל דל מהו לריך: מלמדי חנוקות מלדיקי
 רביס הס שמלמדין ומסכנין אותן בדרך טובה: שבקתיה
 להימנותך שהיית רגיל ללמדס באמוכה ולישב על גבן תמיד:
 דעתאי לההם לתיכוקות: ורבנן מאי ת"ק העוסקין במורה
 תמיד מאי כתיב זהו ע"כ:

לפרוש זה מזה מפני הקסד שלא יאמרו זה הגובה יקידי דעתו
 לגנוב: אבל זה פורש לחנות וזה לשער זה לגנות
 מיושבי השער וזה לגנות מיושבי הקכות ובלבד שיראו שניהם כא':
 לא יתנם לתוך כיסו שלא יאמרו מעות של צדקה הוא גונב: פורטין

ואין פורטין לעצמן נבאי תמחוי שאין להם עניים
לתלק מוכרין לאחרים ואין מוכרין לעצמן מעות
של צדקה אין מונין אותם שתיים שתיים אלא
אחת אחת:

ט"ר אין מחשבין בצדקה עם נבאי צדקה ולא
בהקדש עם הגזברין ואע"פ שאין ראיה לדבר
מ"ניי זכר לדבר שנא' *ולא יחשבו את האנשים אשר
יתנו את הכסף על ידם לתת לעושי המלאכה כי
באמונה הם עושים א"ר אלעזר אע"פ שיש לו
לאדם גזבר נאמן בחוק ביתו יצור וימנה שנאמ'
*ויצורו וימנו:

פרוטות שגנו לוקמין דיכרי כסף לפי שהפרוטות של קמח
מקלודות: ואין פורטין לעצמן פן יקדו שפירטום צול: אין
מונים אותם שתיים שתיים פן יאמרו שנים הוא נוטל ואינו
מוכה אלא אחת:

אין מחשבין לומר היכן נתת מעות שגניתם: שאין ראיה
לדבר דלאו נגנאי לדקה כתיב אלא נגזרי הקדש הנותנים
לגם לעושי המלאכה שהפועלים מרובים למלאכות הרבה לגזרים
לקולבי האבן לכתמים ולקמרים ולקניות עלים ואבני מקלצ ואי
אפשר לעמוד על הקצבון כדאמרינן בעלמא בעל הבית טרוד
בפועליו הוא ואיכאי: יצור וימנה הכסף שהוא מוסר צדקה
ואע"פ שאינו צא עמו לקצבון לאמר מכאן יצור וימנה שאלו
ויצורו וימנו וגו' והדר וכתבו את הכסף המתוכן המכוי ע"י
עושי המלאכה וגו':

השותפין פרק ראשון בבא בתרא פב

אמר רב הונא בודקין למזונות ואין בודקין לכסות ^ס
אבע"א קרא ואבע"א סברא אבע"א סברא
האי קא מבוי והאי לא קא מבוי אבע"א קרא
*הלא פרום לרעב לחמך כשי"ן כתיב פרוש והדר ^{כח} ישעי' כח
הב ליה והתם כתיב *כי תראה ערום וכסיתו ^ס
[כי תראה] לאלתר ורב יהודה אמר בודקין לכסות
ואין בודקין למזונות אבע"א קרא ואבע"א סברא
אבע"א סברא האי קא מצער' ליה והאי לא קא
מצער' ליה אבע"א קרא הכא כתיב הלא פרום
לרעב לחמך פרום לאלתר וכדקרינן והתם כתיב
כי תראה ערום וכסיתו כשיראה לך תניא כותיה
דרב יהודה אמר כסוני בודקין אחריו פרנסוני
אין בודקין:

תניא אם היה חוזר על הפתחים אין נזקקין לו ^ס
ההוא עניא דהוה מחזר על הפתחים דאתא
לקמיה דרב פפא לא מזדקיק ליה א"ל רב סמא
ברי' דרב ייבא לרב פפא אי מר לא מזדקיק ליה
בודקין למזונות אם נא עני ואמר פרנסוני בודקין שלא יהיה
רמאי: ואין בודקין לכסות נא ערום ואמר כסוני
לוקמים לו כסות מיד: פרוש דרוט וקור תמלה: לבשיראה
לך שאינו רמאי:

אין נזקקין לו למת מעות מן הקופה חקרי שלמד לקור על
הפתחים ליו נכך: ולא אזדקיק ליה אפילו לפרנסה
[לפרוסה רש"ל]:

אינש אחרינא לא מזדקיך ליה לימות ליה והא
 תניא אם היה עני המחזר על הפתחים אין נוקקין
 לו א"ל אין נוקקין לו למתנה מרובה אבל נוקקין
 לו למתנה מועטת:

ט אמר רב אסי לעולם אל ימנע אדם את עצמו
 ס מלתח שלישית השקל בשנה שנ' *והעמדנו
 כחיה י עלינו מצות לתת [עלינו] שלישית השקל בשנה
 לעבודת בית אלהינו ואמר רב אסי שקולה צדקה
 כנגד כל המצות שנא' והעמדנו עלינו מצות מצות
 אין כתיב כאן אלא מצות. א"ר אלעזר גדול
 יסעי' לנ המעשה יותר מן העושה שנ' *והיה מעשה הצדקה
 שלום ועבודת הצדקה השקט ובטח עד עולם אמר
 להו רבא לבני מחווא [במטוחא מיניכו] עושו
 אהרדי כי היכי דתהוי [לכו] שלמא במלכותא.
 וא"ר אלעזר בזמן שבהמ"ק קיים אדם נותן שקלו
 סס כח ומתכפר לו ועכשיו שאין בהמ"ק קיים (זכה *הלא
 דאפי' פרום לרעב לחמד לא זכה) [אם עושין צדקה מוטב
 עניים ואם לאו] באין (נוגשים) [אוה"ע] ונוטלין אותה
 דומה למוכח בורוע (שנ' ועניים מרודים תביא בית אמר מר
 סכא' זה עוקבא אעפ"כ נחשב לנו כצדקה) שנא' *ונוגשיך
 השלחן וגו' צדק' אמר (רב) [רבא האי מילתא אישתעיא לי
 רש"ט

סס ס מעשה הצדקה טורק המעשים את תנריהם מדלל כתיב והיתה
 הלדקה שלום: זכה למזל טוב: עניי' מרודי' זו המוגשי' שלו עקי'
 תמיד הנו' הנו שאנו לריכי'. מרודי' קונפל"ייט כמו אריד בשימי':

השותפין פרק ראשון בבא בתרא פג

עולא *משגש ארחתיה דאימיה] משמיה דר' שס ע"ב
אלעזר מ"ד *וילבש צדקה כשריון לומר לך מה יסני' כס
שריון זה כל קליפה וקליפה מצטרפת לשריון גדול
אף צדקה כל פרוטה ופרוטה מצטרפת לחשבון גדול
ר' חנינא אמר מהכא *וכבגד עדים כל צדקותינו מה שס סד
בגד זה כל נימא ונימא מצטרפת לבגד גדול אף
צדקה כל פרוטה ופרוטה מצטרפת לחשבון גדול :

(אמר רבא האי מלתא אישתעיא לי עולא משגש שס
ארחתיה דאימיה) *אמאי קרו ליה עולא
משגש ארחתיה דאימיה דבעא מיניה רב אחדבוי
בר אמאי מרב ששת מנין למצורע בימי ספורו
שמטמא אדם א"ל וכו' אהדר ליה בבדיחותא
חלש דעתיה דרב ששרת אשתתיק רב אחדבוי
בר אמאי ואתיקר תלמודיה אתיא אימיה וקא בכיא

[משגש ארחתיה דאימיה לרב ששת קרי ליה הכי עולל המשגש
דרכי אמו שגרס להטומה מדרך שאר נשים כדלקמן (במאמר
שלאחר זה). משגש לשון מהומה ושגעון] : קליפה חל"י"א כלע"ז:
וכבגד עדים כל צדקותינו כל' כל לדקותינו נמאסו מקמת
רשענו כנגד מאוס שאדם מסירו מעליו: עדים כדמתרגמינן
ויסר ואעדי וכן מעדה נגד ניוס קרה מ"מ מקיש לדקה לנגד
ולדקת לדיקים לנגד הגון:

הוה קא מהדר ליה רב אחדבוי לרב ששת בנדיקותא לפי שהיה
רב ששת ככשל בתשובותיו: אישתתק רב אחדבוי כעשה
אלס: אחיא אמיה לרב ששת: [הכ"י] [חל"י] [קייס דרבוי]

ככאמר
למעלה
מאמר ס

קמיה צווחה ולא אשגח בה אמרה ליה חזי להני
 חדרי דמצית מינייהו בעא רחמי עליה ואחסי:
 י א"ר אלעזר גדול העושה צדקה בסתר יותר
 ממושה רבינו דאלו במשה רבינו כתיב * כי
 דכריס ס יגורתי מפני האף והחמה ואלו בעושה צדקה
 משלי כל כתיב * מחן בסתר יכפה אף [ושוחר בחיק חמה
 עזה] ופליגא דר' יצחק דא"ר יצחק אף כופה
 סס חמה אינו כופה שנא' * ושחר בחיק חמה עורה
 אע"פ ששחר בחיק חמה עזה וא"ר א"ר יצחק כל
 דיין הנוטל שחר מביא חמה עזה לעולם שנאמי'
 ושחר בחיק חמה עזה וא"ר יצחק כל הנותן
 פרוטה לעני מחברך בו ברכות והמפייסו בדברים
 מחברך בי"א ברכות הנותן פרוטה לעני מחברך
 כח כו" ברכות דכתיב * הלא פרום לרעב לחמך וגו'
 סס (*אז יבקע כשחר אורך וארוכתך מהרה תצמח
 והלך לפניך צדקך כבוד ה' יאספך או תקרא
 וה' יענה חשוע ויאמר הנני וגו') והמפייסו בדברי'
 סס מתברך בי"א ברכות דכתיב * ותפק לרעב נפשך

צווחה קמיה שימפלל עליו: להני חדרי הדלים הללו קדי'
 תרגום של קזה: דמצית מינייהו שינקת מהן:
 אף וחימה נ' לגיונות קשים הם ליפרע מן הקוטאים: אע"פ
 ששחר בחיק שהוא עושה לזקה בסתר: חמה עזה עדיין
 היא בתוקפה ור' אלעזר סבר להא' ושחר בחיק ארישא קאי
 [ושחר בחיק] (יכלה) [יכפה] חמה עזה: ותפק לרעב נפשך

השוהפין פרק ראשון בכא בתרא פד

ונפש נענה תשביע וזרח בחשך אורך ואפלתך
 כצהריו ונחך ה' תמיד והשביע בצחצחות נפשך
 וגו' ובנו ממך חרבות עולם מוסדי דור ודור תקומם
 וקורא לך גודר פרץ משובב נחיבות לשבת וא"ר
 יצחק מ"ד *הודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה ^{והשלי כא}
 וכבוד משום הודף צדקה ימצא צדקה אלא
 לומר לך כל הודף צדקה הקב"ה ממציא לו
 מעות לעשות מהם צדקה רב נחמן בר יצחק
 אמר הקב"ה ממציא לו בני אדם המהוגנים לעשות
 להן צדקה כדי לקבל עליהם שכר לאפיקי מדדרש
 (רבא) [רבה] דדרש (רבא) [רבה] מ"ד *יהיו ירווי ית
 מוכשלים לפניך בעת אפך עשה בהם אמר ^{כ"ק ס"פ}
 ירמיה לפני הקב"ה רבש"ע אפי' בשעה שכובשיו ^{וב"ש}
 את יצרם ומבקשים לעשות צדקה [לפניך] ^{רש"א}
 הכשילם בכני אדם שאינם מהוגנים כדי שלא
 יקבלו שכר עליהם ר' יהושע [בן לוי] אומר [כל
 הרגיר לעשות צדקה] וזכת לבנים בעלי חכמה
 בעלי עושר בעלי הגדה בעלי חכמה דכתיב
 *ימצא חיים בעלי עושר דכתיב צדקה בעלי הגדה י

הוא פיוס דברי כיומין: ימצא צדקה משמע ינא לידי עכיות
 וימלא בני אדם שיעשו לו צדקה: יהיו מוכשלים לפניך את
 חכמי עכמות היה מקלל שהיו מנקשים את כפאו: ימצא חיים
 וכתיב בני חכמה כי מולאי מלא חיים: בעלי הגדה מתוך שהם
 דרשנין ומושכין לנו של אדם הכל עכדים אותם:

דכתיב וכבוד. כתיב הכא וכבוד וכתיב החם

כבוד חכמים ינהלו: מסלי ג

יא תניא היה ר' מאיר אומר יש פתחון פה לבעל

הדין להשיבך ולומר לך אם אלהיכם אוהב

עניים מפני מה אינו מפרנסן אמור לו כדי

להנצל עבדים ו' עב כדאמרי'

שאל טורנוסרופוס הרשע את ר' עקיבא אם

אלהיכם אוהב עניים מפני מה אינו מפרנסן א"ל

כדי להנצל לקמן וא' מחלת

אנו בהם מדינה של גיהנם וזו שאלה

או אדרבה זו מחייבתן לגיהנם מדינה של

למה"ד למלך ב"ו שכעס על עבדו וחבשו בבית

האסורים וגזר עליו שלא להאכילהו ולא להשקותו

והלך אדם אחד והאכילהו והשקהו לכשישמע

המלך הלא כועס עליו ואחם קרוים עבדים דכתיב

*כי לי בני ישראל עבדים א"ל ר"ע אמשול לך

משל למה"ד למלך שכעס על בנו וחבשו בבית

האסורים וצוה עליו שלא להאכילו ושלל להשקותו

והלך אדם אחד והאכילהו והשקהו לכשישמע המלך

משגר לו דורון ואנו קרוים בניי שנא' *בניי אתם

לה' אלהיכם א"ל אחם קרוי בניי ואחם קרוים

עבדים בזמן שאחם עושים רצונו של מקום קרוים

בניי ובזמן שאין אחם עושים רצונו של מקום

לבעל הדין רשע או נכרי: להנצל אנו בהם שהלדקה מללח

מגיהנם כדאמרינן לקמן בשמעתין:

דכרי' יד

השותפין פרק ראשון בבא בתרא פה

קרונים עבדים ועכשיו אין אתם עושים רצונו של
מקום א"ל הרי הוא אומר *הלא פרום לרעב יסעיל כח
לחמך ועניים מרודים תביא בית אימתי ועניים
מרודים תביא בית בזמן הזה וקאמר הלא פרום
לרעב לחמך :

דרש ר' יהודה בר שלום כשם שמוזנותיו של יב
אדם קצובים לו מראש השנה כך הסרונותיו של
של אדם קצובים לו מר"ה זכה הלא פרום לרעב
לחמך לא זכה ועניים מרודים תביא בית כי הא
דבני אחתיה דריב"ז חזא להו בחלמא דבעו מיחסר
שבעה מאה דינרין עשינהו ושקל מנייהו לצדקה
פ"ש גבייהו שיבסר דינרי כי מטא מעלי יומא
דכפורי שדרו דבי קיסר שקלינהו אמר להו רבן
יוחנן בן זכאי לא תרחלו שבסר דינרי גבייכו
שקלינהו מינייכו אמרו ליה מנא ידעת אמר להו
הכי חזאי לכו בחלמא אמרו ליה אמאי לא אמרת
לן דניתבינהו אמר להו אמינא כי היכי דתעבדו

שמוזנותיו של אדם שכל שיתפרנס ממנו : חסרונותיו הפסד
שעתיד להפסיד : זכה למזל טוב יתן אותו קסרון לעניים :
חזא להו בחלמא במולאי י"ה"כ : דבעו מיחסר ז' מאה דינרי
באותה שנה : שקל מנייהו צדקה כל השנה היה כוסף בדנרים
וגבה מהם לדקה : פ"ש גבייהו ערב ר"ה שיבסר דינרי שלא כתבו
ללדקה משנע מאה דינרים : לא תרחלו למפסד יותר : אמאי
לא אמרת לן מתמלה שכך קלמט והיינו כותבין הכל :

מצוה לשמה רב פפא הוה קא סליק בדרגא
 אישתמיט כרעיה בעי למיפל חלש דעתיה אמר
 השתא כן איחייב מאן דסני לן *כמחללי שבתות
 וכעובדי ע"ז א"ל חייא בר רב מדפתי לרב פפא
 שמא עני בא לירך ולא פרנסתו דתניא ר' יהושע
 בן קרחה אומר כל המעלים עיניו מן הצדקה
 כאלו עובר ע"ז כתיב הכא *השמר לך פן יהיה
 דבר עם לבבך בליעל וכתיב התם *יצאו אנשים
 בני בליעל מה להלן ע"ז אף כאן ע"ז:
 תניא א"ר (אליעזר) [אלעזר] בר' יוסי כל צדקה
 וחסד שישראל עושים בעה"ז שלום גדול
 ופרקליטין גדולים בין ישראל לאביהם שבשמים
 שנא' *כה אמר ה' אל חבא בית מרוח ואל תלך
 לספור ואל תנוד להם כי אספתי את שלומי מאת
 העם הזה נאם ה' את החסד ואת הרחמים. חסד
 זה גמילות חסדים. רחמים זו צדקה. תניא ר'
 יהודה אומר גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה
 שנא' *כה אמר ה' שמרו משפט ועשו צדקה כי
 השתא כן אס נפלתי: אחייב מאן דסני לן כחדס שמולה קללתו
 נקברו: מחללי שבתות ועובדי ע"ז נסקילה ואמר מר סי
 שמתקייב סקילה או נופל מן הגג או קיה דורסתו דדמי לסקילה
 דתכן בית הסקילה היה גבוה ב' קומות:
 פרקליטין מליכי יושר של מלאכי השרת: כי אספתי את שלומי
 (מן) [מאת] העם הוה ומהו השלום את הקסד ואת

כליעל
 כאלו נ"כ
 על שאר
 עבדו' דק
 אלו כ' יש
 ללמוד זה
 מזה ועי"ל
 השוכל לי
 דן אותי
 כמחלל
 וכו' דש"א
 דברי' טו
 שס יב
 יג
 שס
 ידמ' טו
 יסע' כו

קרובה ישועתי לכא [וצדקתי להגלות]. הוא היה
אומר עשרה דברים קשים נבראו בעולם הר קשה
ברזל מחתכו ברזל קשה אש מפעפעו אש קשה
מים מכבין אותו מים קשים עבים סובלים אותם
עבים קשים רוח מפורתן רוח קשה גוף סובלו
גוף קשה פחד שוכרו. פחד קשה יין מפיגו. יין
קשה שינה מפכתו ומיתה קשה מכולם. וצדקה

כי השינה
לחת
חשאים
כחיתם
דש"ס

מצלת מן המיתה שנא *וצדקה תציל ממות:
דרש'ר' דוסתאי בר' ינאי בא וראה שלא כמדת
הקב"ה מדת ב"ו מדת ב"ו אדם מבי' דורון
גדול למלך ספק מקבלים אותו ממנו ספק אין
מקבלים אותו ממנו ואם תמצא לומר מקבלים יד
איתו ממנו ספק רואה פני המלך ספק אינו רואה
והקב"ה אינו כן אדם נותן פרוטה לעני וזכה

חשלי י

ומקבל פני שכינה שנא *אני בצדק אחזה פניך
אשבע' בהקיץ תמונתך ר' אלעזר יהיב פרוטה ע"פ
לעני והדר מצלי אמר כתיב אני בצדק אחזה
פניך מאי אשבעה בהקיץ תמונתך אמר רב נחמן
בר יצחק אלו תלמידי חכמים שמנרדין שינה
מעיניהם בעה"ז והקב"ה משביען מזיו השכינה
לעה"ב. א"ר יוחנן מ"ד *מלוה ה' חונן דל אלמלא

תליס י
ע"פ
הושל
דלעיל
כודת כ"

הרמ"י שהיו רגילין לעשות (ואינם עושין): מפעפעו מרככו: נסשו
הגוף סובלו כל הגוף מלא רוח: חשלי יט

דורון למל
ולח"כ
ונקש ע

אני בצדק תמלה ואח"כ אחזה פניך בתפלה: אשבעה בהקיץ
תמונתך נשכר הקלה אשבעה תמונתך: מלוה ה' חונן דל

מקרא כתוב אי אפשר לאומרו כביכול עבד לוח
לאיש מלוה:

טו א"ר חייא בר אבא (אמר) ר' יוחנן [רמי] כתיב
סס *לא יועיל הון ביום עברה וצדקה תציל
סס יא ממות וכתו' *לא יועיל אוצרות רשע וצדקה תציל
סס י ממות ב' צדקות הללו למה אחת שמצלת מדינה
של גיהנם ואחת שמצלת ממיתה משונה ואיזה
היא שמצלת מדינה של גיהנם ההוא דכתיב ביה
לפניה א עברה דכתיב *יום עברה היום ההוא ואיזו היא
סס ע"ג שמצלת ממיתה משונה *נוחנה ואינו יודע למי
נוחנה נוטלה ואינו יודע ממי נוטלה. נוחנה ואינו
כתובות יודע למי נוחנה לאפוקי מדמר עוקבא. נוטלה
ס"ו וע"ס ואינו יודע ממי נוטלה לאפוקי מדר' אבא ואלא
ר"כ"א היכי ליעבד ליחבה לארנקי של צדקה מתיבי מה
יעשה אדם ויהיו לו בנים [זכרים] ר' אלעזר
אומר יפור מעותיו לעניים ר' יהושע (בן קרחה)
הסוכן דליס נעשה מלוה להקצ"ה וכתוב עבד לוח לאיש מלוה:
ואיזו היא צדקה המצלת מדינה של גיהנם כלו' איזו סן
המקראות הללו מדבר מדין גיהנם אותו שכתב בו לא יועיל
הון ביום עברה: נוחנה ואינו יודע למי נוחנה כדמסייס נסיסא
יתכנה לכיס של לדיקה: דמר עוקבא ודר' אבא נמס' כתובות
מר עוקבא הוה שדי לקד עכיא בשנבותיה כל יומא ד' זחי בלכורא
דשא והעכי אינו יודע מי כותכה והוא יודע מי נוטלה ור' אבא
הוה לייר בסודריה ושדי לאקוריה ומקליא כפשיה כיכי עכיי והעכי

השותפין פרק ראשון בבא בתרא פז

אומר ישמח את אשתו בדבר מצוה ר' אליעזר
בן יעקב אומר לא יתן אדם פרוטה לתוך ארנקי
של צדקה אלא א"כ ממונה עליה כר' חנניא בן
תרדיון כי קאמרינן דממונה עליה כר' חנניא בן
תרדיון א"ר אבהו אמר משה לפני הקב"ה רבש"ע
במה תרומם קרן ישראל א"ל בכי תשא. וא"ר
אבהו שאלו את שלמה בן דוד עד היכן כחה של
צדקה אמר להם באו וראו מה פירש דוד אבא
*פור נתן לאביונים צדקתו עומדת לעד קרנו תרום תלי' קינ
בכבוד. (רכא) [ר' אבא] אמר מהכא *הוא י'צני' לג
מרומים ישכון מצודת סלעים משגבו לחמו נתן
מימיו נאמנים מה טעם הוא מרומים ישכון
מצודת סלעים משגבו משום דלחמו נתן ומימיו
נאמנים :

וא"ר אבהו שאלו את שלמה בן דוד אי זהו בן טו
העה"ב אמר להם כל *שכנגד זקניו כבוד טס
כי הא דיוסף בריה דר' יהושע (בן לוי) חליש י'צני' פד
ואיחנניד א"ל אבהו מאי חזית א"ל עולם הפוך
ראיתי עליונים למטה ותחתונים למעלה א"ל עולם
כוטלה ויודע עמי כוטלה והוא אינו יודע למי כותמה : בדבר
מצוה לפני תשמיש : א"ל בכי תשא חס באת לשאת את ראש
נהגנה' קק מהס כופר ללדק' :

כנגד זקניו כבוד אותם שקולקים להם כבוד צעה"ז עקמת
עקמת זקנתם : עליונים למטה אותם שהם עליונים
כאן עקמת עשר' ראיתי טס [שהם] למטה : ותחתונים למעלה

השותפין פרק ראשון בכא בתרא

חטא הוא להם לפי שאין עושים אלא לחרף אותו
 ידמים" בן שנא' *ויבא ויעש ה' כאשר דבר כי חטאתם
 לה' ולא שמעתם בקולו והיה לכם הדבר הה
 נענה ר' נחוניא בן הקנה ואמר צדקה תרומם
 נוי אלו ישראל וחסד נמי ולאומים חטאת אמר
 להם רבן יוחנן בן זכאי לתלמידיו נראין דברי ר'
 נחוניא בן הקנה מדברי ומדבריוכם שהוא נוחן
 צדקה וחסד לישראל ולאומים חטאת מדאמר
 מדברי מכלל שהוא נמי אמר מאי היא דחניא אמר
 ריב"ז כשם שחטאת מכפר על ישראל (לזה"ב)
 כך צדקה וחסד מכפרין על אוה"ע (בעה"ז):

יח איפרא הורמיו אמיה דשבור מלכא שורה ר'
 מאה ארנקי דדינרי לקמיה דרבי אמי
 ולא קבלינהו שדרתינהו לקמיה דרבא וקבלינהו
 [משום שלום מלכות שמע רבי אמי ואקפיד אמ' לית
 ישיב' כו ליה *כיבוש קצירה תשברנה וגו' ורבא משום שלום
 מלכות ר' אמי נמי משום שלום מלכות דאיבעי לוי
 למפלגינהו לעניי אוה"ע ורבא נמי לעניי אוה"ע יהבינהו
 יא ור' אמי דאיקפד הוא *דלא סיימוה קמיו] חניא

ויעש ה' כאשר דבר וגו' כנחראדן קאמר ליה לירמיה
 כשהיה מגלה את ישראל לנבל:

[כיבוש קצירה תשברנה כשתכלה זכות שנידס וייבש לקלוקית
 מעשה לדקה שלהם אז ישברו: דלא סיימוה קמיו דר'
 אמי דלעכ"י אוה"ע חלקן רבא והנך דאמרו לעיל דשדרא כמי

השותפין פרק ראשון כבא בתרא פט

אמרו עליו על בנימין הצדיק שהיה ממונה על קופה של צדקה פעם אחת באחה אשה אחרת ועמדה לפניו בשני בצורת אמרה לו רבי פרנסני אמר לה העבודה אין בקופה של צדקה כלום אמרה לו רבי אם אין אתה מפרנסני הרי אשה ושבעה בניה מתים עמד ופרנסה משלו לוימים חלה בנימין הצדיק ונטה למות אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע אחת אמרת כל המקיים נפש אחרת מישראל כאלו קיים עולם מלא ובנימין הצדיק שהחיה אשה ושבעה בניה ימות בשנים מיעטות [הללו מיד קרעו לו גזר דינו] תנא הוסיפו על שנותיו כ"ב שנים:

ת"ר מעשה במונכו המלך שבזבו אוצרותיו יט ואוצרות אבותיו בשני בצורת וחברו עליו שס

איפרא הורמיו למזוה רבה משום שלום מלכות קנליכהו ולא
אסר לקלקן לעניי אוה"ע דאסור לגנוב דעת הצרות ואפי' איתא
דעתו של ככרי אבל צמעות המתקלקות לעניי אין גניבת דעת ככ"ר ס'
דאיכהו כמי ידעי שישראל רגילין לפרנס עניי ככריס כדאמרי' לד' לד'
צמס' גיטיין מפרנסין עניי ככריס עם עניי ישראל מפני דרכי ונס"י
רש"א
[אחה אמרת וכו' מתורתך למדנו לפיכך כנרא אדם יקידו
לומר לך כל המקיים נפש אמת מישראל כאלו קיים עולם מלא
וכתיב קול דמי אטיך דמו ודס זרעיותיו אף כשאתה מקיים וקי
אטיך עמך הן מעלים על ידך קייו וקיי זרעיותיו שמה טובה
מרובה ממדת פורענות לעולם:

מונכו המלך כנה של הילכי המלכה מורע קאמוכא'ים:

אחיו ובית אביו ואמרו לו אבותיך גנוז אוצרות
 והוסיפו על של אבותם ואתה בזכות אוצרותיך
 ואוצרות אבותיך אמר להם אבותי גנוז אוצרות
 תלמי פה למטה ואני גנותי אוצרות למעלה שנאמ' *אמת
 מארץ תצמח וצדק משמים נשקף. אבותי גנוז
 במקום שהיד שולטת בו ואני גנותי במקום שאין
 שם פט היד שולטת בו שנא' *צדק ומשפט מכון כסאך.
 אבותי גנוז דבר שאין עושה פירות ואני גנותי
 ישעיה ג דבר שעושה פירות שני *אמרו צדיק כי טוב כי פרי
 מעלליהם יאכלו אבותי גנוז אוצרות ממון ואני גנותי
 חשלי יא אוצרות נפשות שנא' *פרי צדיק עץ חיים ולוקח
 נפשות חכם. אבותי גנוז לאחרי ואני גנותי לעצמי
 דברי מד שנא' *ולך תהיה צדקה. אבותי גנוז לעה"ז ואני גנותי
 ישעיה כח לעה"ב שנא' *והלך לפניך צדקך כבוד ה' *יאספקך :
 כ א"ר אבדימי דמן חיפה מיום שחרב בהמ"ק נטלה
 יב נבואה מן הנביאים ונתנה לחכמים אטו חכם
 *שאסים' לאו נביא הוא ה"ק אע"פ שנטלה מן הנביאים
 היא ויתת לדיקים
 כשאמת מארץ תצמח אף משמים נשקף הלדק לשלם גמול :
 רש"י נשקף מניט כמו נשקפה ותיבב כל' זכות לדקה מניט ומסתכל
 למטה : מכון כסאך גכזתן תחת מכון הכסא : דבר שעושה
 פירות והקרן קיים לעוה"ב והפירות אוכל בעוה"ז שנא' כי פרי
 מעלליהם יאכלו :
 אטו חכם לאו נביא וכי אין חכם ראוי להיות נביא דקאמר
 כיטלה נבואה מן הנביאים ונתנה לחכמים מכלל דמעיקרא
 לא היתה נבואה לחכמים. ה"ק אע"פ שנטלה מן הנביאים

השותפין פרק ראשון כבא בתרא צ

מן החכמים לא נטלה. אמר אמימר וחכם
 עדיף מנביא שנא' *ונבוא לבב חכמה מי נתלה מליס 5
 במי הוי אומר קטן נתלה בגדול אמר אבוי
 חדע דאמר גברא רבה מלתא ומתאמר' משמיה
 דגברא רבה אחרינא כותיה אמר רבא מאי קושיא
 דלמא תרווייהו בני חד מולא ניהו אלא אמר
 רבא חדע דאמר גברא רבה מלתא ומתאמר'ה
 *משמיה דר' עקיבא בן יוסף כותיה אמר רב
 אשי מאי קושיא דלמא להא מלתא בר מולידה
 דר"ע הוא אלא אמר רב אשי חדע דאמר גברא
 רבה מלתא ומתאמר'ה הלכה למשה מסיני כותיה
 ודלמא כסומא בארובה ולא טעמא קאמר בת
 א"ר יוחנן מיום שחרב בהמ"ק נטלה נבואה מן הד"ן דרוש
 הנביאים ונתנה לשוטים ולתינוקות. שוטים מאי י"ג
 היא כי הא דמר בר רב אשי הוה קאי בריסתקא
 דמחוזא שמעיה לההוא שומה דקאמר ריש
 מתיבתא דמליך במתא מחסיא השתא

שליכס חכמים מן החכמים לא נטלה: ונביא יש לו לנב
 חכמה: חדע שלא נטלה מן החכמים: משמיה דר"ע
 כותיה ולכא למימר בני חד עולא נינהו שברי ר"ע חכס
 מעכו הרבה: ולא טעמא קאמר במילמיה זכרון דאמר
 טעמא אין זה כסומא שמכוון לירד בארובה במקרה בעלמא
 אלא סגרת הלז היא הנאה לו בכניואה וכה להפכי להלכה למשה
 מסיני: בריסתק' שוק רשות הרבים: דמליך במתא מחסיא

מחסיא מחסיא: דמליך במתא מחסיא

טביומי חתים אמר מאן חתים בכולהו רבנן טביומי
 אנא ש"מ לדירי קיימא לי שעתא קם אתא עד דאתא
 אימנו רבנן עליה דרב אחא מדפתי לאותבירה
 ברישא כד שמעי דאתא (בעי למיפתח רב אחא
 מדפתי) שדרו זוגא דרבנן לגביה לאמלוכי ביה
 עכבינהו שדרו זוגא אחרינא עכבינהו עד דמלו
 לסמיכה בי עשרה ופתח איהו ותנא [וירש] לשי שאין
 פותחין בכלה פחות מעשרה קרי רב אחא מדפתי
 אנפשיה כל המריעין לו לא במהרה מטיבין לו
 וכל המטיבין לו לא במהרה מריעין לו (ולאו
 עשר'נספ' מלתא היא אגב צערא דנפשי' קאמר) תינוקות
 יוחסין מאי היא כי הא דברתיה דרב חסדא הוה יתבא
 בכנפיה דאבוה ויתבי קמיה רבא ורמי בר חמא
 אמר לה מאן בעית מינייהו אמרה ליה תרוייהו
 אמר רבא ואנא בתרא :

כא אמר רב אבדימי דמן חיפה קודם שאכל אדם
 ושתה יש לו שני לבבות לאחר שאכל
 יא ושתה אין לו אלא לב אחד שנאמ' *ואיש נבוב
 שמוט כו ילבב וכתיב *נבוב לוחות ומתרגמינן חליל לוחין
 שעתיד להיית ראש ישיב' עכשיו: טביומי חתים כשקות' באגרת
 קותם שמו טביומי: קיימא לי שעתא מזל: שדרו זוגא
 דרבנן לגביה דמר בר רב אשי: לאמלוכי ביה ליטול עלה
 [ורשות] להמליך אח רב אחא: פתח ותנא וכעשה ראש ישיבה:
 כל המריעין לו כו' כלומר הואיל וכדקית השעה לא ימליכוני עוד:
 איש נבוב כשהוא קלול בלא כריסו מלאה: ילבב כמה לבבות

השותפין פרק ראשון בבא בתרא צא

אמר רב הונא ברבי יהושע הרגיל בין
אפילו לבו אטום כבתולה יין מפקחו *שנ' *ותירוש וכריה ט
ינוכב בתולות:

ה"ר מדביק אדם תורה נביאים וכתובים כאחד יג
דברי ר"מ ר' יהודה אומר תורה בפני עצמה ע"ג
נביאים בפני עצמן וכתובים בפני עצמן וחכמים
אומרים כל אחד ואחד בפני עצמו וא"ר יהודה
מעשדה בבייתוס בן זונין שהיו לו ח' נביאים
מדובקין כאחד ע"פ ראב"ע וי"א לא היו לו אלא
א' אחד בפני עצמו אמר רבי מעשה והביאו לפנינו
תורה נביאים וכתובים מדובקין כאחד והכשרנום:

ה"ר אין עושין ספר תורה לא ארכו יותר על יד
הקיפו ולא הקיפו יותר מעל ארכו שאלו את
רבי שיעור ס"ת בכמה א"ל בגויל ו' בקלף איני
יודע רב הונא כתב שבעין ספרי דאורייתא ולא
אתרמי ליה אלא חד רב אחא בר יעקב כתב חד
סמינו מסכים לדעת שלמה: ינוכב בתולות את לב אטום
כבתולה עושה כנוב וקלול:

כל אחד ואחד בפני עצמו כל ספר וספר של נביאים וכתובים
לריך להיות כרך לעלמו: בבייתוס כו' ח' נביאים כל ספרי
נביאים ק' הן:

שיעור ספר תורה בכמה ארכו מנעיא להו: בגויל שהוא ענ
והקיפו גדול לריך ו' טפסים זה היא מדה להיותה (גומרת)
[כנסר] נו' טפסים [היקף נכתב ניטכי]: ולא אתרמי ליה

ע"ג
ע"ג

אמשכא דעגלא ואתרמי ליה יהבו ביה רבנן
עינייהו ונח נפשיה אמרו ליה רבנן לרב המנונא
כתב ר' אמי ת' ס"ת א"ל דילמא *תורה צוה לנו
דברים לנ משה כתב א"ל רבא לר' זירא נטע ר' ינאי ת'
כרמי א"ל דילמא שתים כנגד שתים וא' יוצא זנב:
כב הניא ארון שעשה משה אמתים וחצי ארכו ואמה
וחצי רחבו ואמה וחצי קומתו באמה של

ששה טפחים והלוחות ארכן ששה ורחבן ששה
ועכיין ג' ומונחות לאורכו של ארון וכמה לוחות
אוכלות בארון שנים עשר טפחים נשתיירו שם
שלשה טפחים צא מהם טפח מתצה לכותל
זה ומחצה לכותל זה נשתיירו שם שני טפחים
מ"א שבהם ס"ת מונח שנא' *אין בארון רק שני לוחות
אבנים אשר הניח שם משה בחורב מאי אין
בארון רק מיעוט אחר מיעוט ואין מיעוט אחר
ארכו כהיקפו: (אתרמי ליה ארכי כהיקפו): דילמא תורה
צוה לנו משה כתב ת' פעמים אצל ת' ספרים אין פכאי לאדם
א' לכתוב: ב' כנגד ב' ג' גפנים כנגד ג' ואחד יולא זנב בכך
קרוי כרס וכו':

לארכו של ארון זו אלל זו: אוכלות תופסות כך לשון משכה
אוכל נדרוס אמה אחת גבי יסוד מזבז ואף בלשון מקרא
כי יאכלו אתיקים גם' יסוקאל: צא מהם טפח לעובי הכתלים
שהרי מנסין במדד אמתים וקלי ארכו: ספר תורה שכתב משה
בדל' דנ"לכמו שנאמר ויכתוב משה את התורה וגו': *אך ורק שני מיעוטין
אין ורק

השותפין פרק ראשון בבא בתרא צב

מיעוט אלא לרבות ס"ת המונח שם פרנסתו ארון
לארכו צא ופרנס ארון לרחבו כמה לוחות אוכלות
בארון ששה טפחים נשתיירו שם ג' טפחים צא
מהם טפח מחצה לכותל זה ומחצה לכותל זה
נשתיירו שם שני טפחים שלא יהא ס"ת נכנס
ויוצא כשהוא דחוק דברי ר"מ ר' יהודה אומר
באמה בת חמשה טפחים והלוחות ארכן ששה
ורחבן ששה ועביון שלשה מונחות בארכו של ארון
כמה לוחות אוכלות בארון י"ב טפחים נשתייר
שם חצי טפח אצבע לכותל זה ואצבע לכותל
זה פרנסתו ארון לארכו צא ופרנס [ארון] לרחבו
כמה לוחות *אוכלות בארון ששה טפחים נשתייר כ"א
שם טפח ומחצה צא מהן חצי טפח אצבע ומחצה
לכותל זה ואצבע ומחצה לכותל זה נשתייר שם
טפח ששם עמודים עומדים שנא' *אפריון עשה כ"ג
הס' : שבהם ס"ת מונח ארכו לרחבו אל ארון : פרנסתו ארון
לארכו כלומר מלאת כל קללו לארכו ופירשת לרכי מדתו : ששה
טפחים (כמדת) [כמדת] רחבן : כדי שלא יהא ס"ת וכו' כלי
לא היה לריך להיות רחבו כל כך חלא בשביל ס"ת המונח ארכו
לרחב הארון שלא יהא נכנס ויולא בדוקק : [ר"י אומר מדת
הארון באמה של ה' טפחים היתה ר"י לטעמיה דקאמר אמת
כלים נת ה' : מונחות לארכו של ארון מוטלת על רחבן ולא
על קודן] : אצבע לכותל זה שהטפח ד' אלבעות ולמאן דגרים
אלבע ומקלה באלבע קטנה קאמר שהטפח ד' אלבעות בגודל זה'
באלבע ו' בקטנה : שבו עמודים עומדים צ' עמודי כסף כמין

ט"ז נ"ל המלך שלמה מעצי הלכנון (וכתיב) *עמודיו
 עשה כסף וגו' וארגו ששיגרו [כו] פלשתים דורון
 ט"ז לאלהי ישראל מונח שם בצדו שנא' *ואת כלי
 הזהב אשר השיבותם לו [אשם] תשימו בארגו
 דנ"י לא מצדו ועליו ס"ח מונח שנא' *ושמחם אותו מצד
 הארון מצדו מונח ולא בהוכו הא מה אני מקיים
 ט"ז ע"ב אין בארון רק לרבות *שברי לוחות שמונחות
 בארון מנלן מדרב הונא דאמר רב הונא מ"ד
 ט"ז *אשר נקרא שם שם ה' צבאות יושב הכרובים
 עליו מלמד שלוחות ושברי לוחות מונחים בארון
 ואידך ההוא מבעי ליה לכדר' יוחנן דא"ר יוחנן א"ר
 שמעון בן יוחאי מלמד שהשם וכל כנוייו מונחים
 בארון ואידך נמי מבעי לי' להכי אין ה"נ אלא שברי
 לוחות מונחי' בארון מנ"ל נפקא ליה מדתני רב יוסף
 דתני רב יוסף *אשר שברת ושמחם בארון מלמד
 דנ"י שהלוחות ושברי לוחות מונחים בארון ואידך ההוא
 מבעי ליה לכדריש לקיש דא"ל אשר שברת
 א"ל הקב"ה למשה יישר כחך ששברת:

עמודי ס"ח שוכנים לארכו והלוקות כיניהם שנא' עמודיו עשה
 כסף: מונח שם בצדו של ארון: ועליו ס"ח מונח ואמרינן
 לקמן דמעיקרא היה מונח נדף היולא מן הארון: שברי לוחות
 מונחים תחת הלוקות: שם שם תרי זימני כתיבי ללוקות ולשברי
 לוקות: אשר שברת קרא יתירה הוא למסמכיה לושמתם
 לדרשה: יישר כחך ללמדך שהוא מן הדברים שעשה עשה מדעתו
 והסכימה דעתו לדעת המקום:

השותפין פרק ראשון בבא בתרא צג

ת"ר סדרן של נביאים יהושע. שופטים. שמואל כג
מלכים. ירמיה. יחזקאל. ישעיה. תרי עשר. ^ס
מכדי הושע קדים דכתיב *תחלת דבר ה' בהושע ^{הושע א}
וכי עם הושע דבר תחלה והלא ממשה ועד
הושע כמה נביאים היו וא"ר יוחנן שהיה תחלה
לארבעה נביאים שנתנבאו באותו פרק ואלו הם
הישע ישעיה. עמוס ומיכה. ולקדמיה להושע
ברישא כיון דכתיב נבואתיה גבי חגי זכריה
ומלאכי ואינהו סוף נביאים הוו חשיב ליה כהדייהו
ולכתביה לחוריה ולקדמיהו איודי דזוטרי
מירכס מכדי ישעיה קדים לירמיה [ויחזקאל]
לקדים לישעיה ברישא כיון דמלכים סופיה חרבנא
וירמיה כוליה חרבנא ויחזקאל רישיה חרבנא
וסיפיה נחמתא וישעיה כוליה נחמתא סמכינן
חרבנא לחרבנא ונחמתא לנחמתא :

(ת"ר) סדרן של כתובים רוח. תהלים. איוב. כד

שנתנבאו באותו הפרק בימי אותם המלכים עזיה יומס אמן ^ס
יקזקיה בארבעה נביאים הללו כתיב כן קוץ מסיכה
שלא היה בימי עזיהו אבל היה בימי יומס אמן יקזקיה : חגי
זכריה ומלאכי סופן של נביאים שהם היו בבית שני בשנת שמי
לדיוש האחרון : ישעיה קדים לירמיה ויחזקאל שהרי ישעיה
בימי עזיה וירמיה בימי יאשיהו וכיון כתנבאו בירושלים ויקזקאל
בגולה בימי לדקיהו :

רוח תהלים ואיוב בו' רוח קדמה בימי שפוט השופטים תהלים

השותפין פרק ראשון בכא בתרא

משלי. קהלת. שיר השירים. קינות. דניאל.
 ומגלת אסתר. עזרא. דברו הימים. ולמ"ד איוב
 בימי משה היה לקדמיה לאיוב ברישא אתחולי
 פורענותא לא מתחלינן. רות נמי פורענותא הוה
 פורענותא דאית ליה אחרית דא"ר יוחנן למה
 נקרא שמה רות שיצא ממנה דוד שריוהו להקב"ה
 בשירות ובתושבחות. ומי כתבן משה כתב ספרו
 ופרשת בלעם ואיוב. ויהושע כתב ספרו ושמונה
 פסוקי שבחורה. שמואל כתב ספרו וספר שיפטים
 ורות. דוד כתב ספר תהלים ע"י עשרה זקנים

דוד אהרן והוא קדם לאיוב כמ"ד בימי מלכת שזא הי' ואח"כ ג'
 ספרי שלמ': משלו קהלת שניה' ספרי זכמ': שיר השירי' כרא'
 בעיני שאמרו לעת זקמתו: קינות ירמיה אמרן. שיה אחר שלמ':
 דניאל אחר ירמיה בימי כ"ג בגולה: אסתר אחריו בימי אסורוש:
 עזרא אחריו בימי גרוש השני שעמד אחר אסורוש: ולמ"ד איוב
 בימי משה היה לקמן: רות נמי פורענותא היא רענגלות ומיתת
 אלימלך ובניו: דאית ליה אחרית סוף הפורענות כהפך לאקרית
 ותקוה שילא דוד מאס: ופרשת בלעם כנזאמו ומאליו אע"פ
 שאינן לורכי משה ותורתו וסדר מעשיו. וח' פסוקים סג' ויסת שס
 משה עד סוף הספר: שמואל כתב ספרו ושופטי' שכולן קדמו
 לו ועמד וכתב ספרן ומה שעלתה לישראל בימיהם וכן רות
 שהיתה בימי האופטים: ע"י עשרה זקנים כתבנו דברי' שאמרו
 זקנים הללו שהיו לפניו ויש (שהיו) [שהיו] בימיו כגון אסף
 והימן וידותן [מן] הלויס המזוררים:

השותפיי פרק ראשון כבא בתרא צד

ועיי אדם הראשון. ועיי מלכי צדק ועיי אברהם
ועיי משה. ועיי הימן ועיי ידותון ועיי אסף.
ועיי שלשה בני קרח. ירמיה כתב ספרו וספר טו
מלכים וקינוח. חזקיהו וסיעתו כתבו ישעיה עיין
משלי ושיר השירים וקהלת. אנשי כנסת הגדולה
כתבו יחזקאל תרי עשר דניאל ומגלת אסתר.
כחידושי הלכות

על ידי אדם הראשון כגון גלמי ראו עיניך ולי מה יקרו
רעיד אל אדם הראשון אמרו: על ידי מלכי צדק כאס ה' הוא שם
לאדוסי שב לימיני וכל המזמור: ועיי אברהם כדאמרינן לקמן
בן כח
וכדאי'
בחלק יגל
חומר זה
רש"א
כתבו ישעיה שהרגו מנשה ולא כתב ספרו שלא היו הנביאים
כותבין ספריהם אלא לפני מיתתן: משלי וקהלת דכתיב גם'
משלי אשר העתיקו אנשי סזקיה וגו' ועל שם סזקיה גרם להם
לעסוק בתורה כדאמרי' גם' חלק נעץ קרב על פתח בהמ"ד וכו'
קקרא [הדבר] על שמו: אנשי כנסת הגדולה קני זכריה ומלאכי
ומרדכי ורובנבל ומנשה: כתבו ספר יחזקאל שכתבנא בגולה
ואיני יודע למה לא כתבו יחזקאל בעלמו אס לא מפני שלא כיתבה
כנראה לי כתב בגולה לארץ ובתורה אלו לאמר שנאו לארץ. וכן
ספר דניאל שהיה בגולה וכן מגלת אסתר: ושנים עשר נביאים
מתוך שהיו כנאותיהן קטנות לא כתבו הנביאים עלמן איש
איש ספרו ובאו קני זכריה ומלאכי וראו שרה"ק מסתלקת שהם
היו נביאים האחרונים ועמדו וכתבו כנאותיהם ולרפו כנאות

עורא כתב ספרו ויחס של דברי הימים עד לו
 מסייע ליה לרב דאמר רב יהודה אמר רב לא
 עלה עורא מבבל עד שיחס עצמו ועלה ומאן
 אסקיה נחמיה בן חכליה :

כה אמר מר יהושע כתב ספרו ושמונה פסוקים
 שבתור' תניא כמ"ד שמונה פסוקים שבתורה
 דנרי' לד יהושע כתבם דתניא *וימת שם משה עבד ה'
 אפשר משה מת וכתב וימת אלא עד כאן כתב
 משה מכאן ואילך כתב יהושע דברי ר' יהודה
 ואמרי לה ר' נחמיה א"ל ר' שמעון אפשר ס"ח
 חסר אות אחת וכתוב *לקוח את ספר התורה
 הזה אלא עד כאן הקב"ה אומר ומשה אומר
 וכותב מכאן ואילך הקב"ה אומר ומשה כותב
 ירמי' לו בדמע כמו שנ' להלן *ויאמ' להם ברוך מפיו יקרא
 אלי את כל הדברים האלה ואני כותב על הספר
 בדיו כמאן אולא הא דא"ר יהושע בר אבא אמר
 רב גידל אמר רב שמונה פסוקים שבתורה יחיד
 הקטכות עם ועשאו ספר גדול שלא יאזדו מתוך קטנם : עד
 לו עד שייקם לעלמו : מסייע לו' כו' עד שייחס לעצמו שכתב
 דברי הימים עד שייקם בו את עלמו : ומאן אסקיה מי סיימו :
 חניא כמ"ד וכו' [כל] הך דקתני לעיל יהושע כתב ספרו ושמונה
 פסוקים שבתורה אתיא כי האי תנא דלקמיה דאמר כמי
 יהושע כתבן : דחניא פלוגתא דתנאי נהאי וימת שם משה וגו' :
 כמו שנא' להלן וכו' אכונה מלתא קאי דקאמר הקב"ה אומר

השותפין פרק ראשון כבא בתרא צה

קורא אותן נימא רבי יהודה היא ודלא כר' שמעון
אפילו תימא ר"ש הואיל ואישתני אישתני . יהושע
כתב ספרו והכתיב *וימת יהושע וגו' דאסקיה ^{כד} יהושע כד
אלעזר והכתיב *ואלעזר בן אתרן מרת דאסקיה ^{סס}
פנחס . שמואל כתב ספרו והכתיב *ושמואל מת ^{כח} כח
דאסקיה גר החוזה ונתן הנביא . דוד כתב (ספרו)
[ספר תהלים] ע"י עשרה זקנים ולחשוב נמי
איתן האורחי אמר רב איתן האורחי הוא אברהם
כתיב הכא *איתן האורחי וכתיב התם *מי העיר ^{תלי' סס}
ממזרח צדק יקראהו לרגליו (ס"א) [ואימא יעקב ^{ישעי' חא}
דכתיב ביה *וזורח לו השמש ההוא מבעיא ליה ^{ראשי' לב}
שמש שבאה בעבורו זרחה בעבורו] . קא חשיב
משה וקא חשיב הימן והאמר רב הימן זה משה .
כתיב הכא הימן וכתיב התם *בכל ביתי נאמן ^{מדני יב}
הוא תרי הימן הוו משה כתב ספרו ופרשת בלעם

ומשה כותב כזו שמליכו שהכניאים כותבין מפי רבן : יחיד קורא
אוחם כלי' אין מפסיקין בהם : לימא ר' יהודה היא דאמר לא
כתבן משה לפיכך נשתנו משאר התורה ודלא כר"ש : הואיל
ואשתני לכמות בדמע אשתני : ואימא יעקב וכו' לא גרסי' לה .
ל"א ה"ג במתניתא דלעיל במניין דעשרה זקנים קא קשיב אנבהם
ואיתן האורחי ולא קשיב אסף דקסבר מג' בני קרס הוא : והאמר
רב הימן זה משה גבי ויקחם מכל האדם מאיתן האורחי והימן
וגו' [איתמר וכן הך דהימן זה משה אהימן דההוא קרא איתמר
דכתיב ביה והימן וכלכל וגו'] : תרי הימן הוו עשכיל להימן

ואיוב. מסייע ליה לר' לוי בר לחמא דא"ר לוי
 איוב יט בר לחמא איוב בימי משה היה כתיב הכא *מי
 שנות לנ יתן אפוא ויכתבון מלי וכתוב החם *ובמה יודע
 דאסי' כו איפוא ואימא בימי יצחק דכתיב ביה *מי אפוא.
 שס ווגואימא בימי יעקב דכתיב ביה *אם כן איפוא
 שס לו זאת עשו. ואימא בימי יוסף דכתיב ביה *איפה
 איוב יט הם רועים לא ס"ד דכתיב *מי יתן כספר ויוחקו
 דכ"ל לגומשה איקרי כחוקק דכתיב *וירא ראשית לו כי
 שם חלקת כחוקק. רבא אמר איוב בימי מרגלים
 איוב א היה כתיב הכא *איש היה בארץ עוץ איוב שמו
 כוודכ' יג וכתיב החם *היש בה עץ מי דמי החם עץ הכא
 עוץ הכי קאמי (אמ') [להו] משה (למרגלים ראו
 אם) [לישראל] ישנו לאותו אדם ששנותיו ארוכות
 כעץ ומגין על דורו כעץ:

כו יתיב ההוא מרבנן קמיה דרב שמואל בר נחמני
 ויחייב וקאמר איוב לא היה ולא נברא אלא
 מודה ח"ג משל היה א"ל עליך אמר קרא *איש היה בארץ
 פ' כ"ג עוץ איוב שמו א"ל אלא מעתה *ולרש אין כל
 איוב א כי אם כבשה אחת קטנה וגו' מי היה אלא משל
 ט"ב יב

האזרקי הימן אחריכא הוה: ששנותיו כעץ איוב שהאריך
 ימים רבים:

משל היה ללמוד הימנו תשובה למקטרגים על מדת הדין ושליח
 אדם נתפס על לערו: איש היה אלמא הוה: אלא
 מעתה ולרש אין כל וגו' וסיפיה דקרא ותהי לו לנת: מי הוה

השוהפין פרק ראשון בכא בתרא צו

בעלמא הוא הכא נמי משל בעלמא הוא א"ל
א"כ שמו ושם עירו למה לי ר' יוחנן ור' אלעזר
דאמרו חרוייהו איוב מעולי גולה היה ומדרשו
בטברי' היה. מיתיבי ימי שנותיו של איוב משעה
שנכנסו ישראל למצרים ועד שעה שיצאו *אימא שסע"ז
כמשעה שנכנסו ועד שעה שיצאו מיתיבי שבעה
נביאים נחנבאו לאוה"ע כלעם ואביו ואיוב ואליפו
התימני. ובדרר השוחי. וצופר הנעמתי. ואליהוא
בן ברכאל הבווי. וליטעמיק אליהוא בן ברכאל
הבווי ה"נ דלא מישראל הוה והא כתיב ממשפחת
רם אלא איתנבויו איתנבו לאוה"ע ה"נ איוב
איתנבויו איתנבו לאוה"ע אטו כלהו נביאי מי לא
איתנבאו לאוה"ע כלהו נביאי עיקר נביאותיהו
בישראל הני עיקר נביאותיהו לאוה"ע. מיתיבי
חסיד היה באוה"ע ואיוב שמו ולא בא לעולם אלא
כדי לקבל שכרו באו עליו וסרין התחיל מחרף
ומגרף כפל לו הקב"ה שכרו בעה"ז כדי לטורדו
מן העה"ב תנאי היא דחניא ר' אלעזר אומר איוב
משום דכתיב ותהי: אימא כמשעה שנכנסו וכו' ר"י שנה
דכתיב ויוסף ה' את כל אשר לאיוב למשנה חף שנותיו הוכסלו
דכתיב ויסי איוב אתרי זאת עשה וארבעים שנה למדנו שהיה
בן ע' כשנאו יסורין עליו הרי ר"י ולעולם מעילי גולה הוה:
נחנבאו לאוה"ע אלמא בכרי היה: אליהוא על כרמיק מדימסיה
קרא בשמו ושם אביו ושם משפחתו ישראל הוה * (וא"ד ממשפחת
*) ועוד יש לומר שהם שנות שקורא בו ישראל ולא אוה"ע דש"א:

ליוככו בימי שפוט השופטים היה שנ' *הן אחם כולכם
 חזיתם ולמה זה הכל תהבלו איוהו דור שכולה
 הבל הוי אומר זה דורו של שפוט השופטים ר'
 יהושע בן קרחה אומר איוב בימי אחשורוש היה
 שס חג שנאמ' *ולא נמצאו נשים יפות כבנות איוב בכל
 הארץ איוו דור שנתבקשו נשים יפות הוי אומר
 זה דורו של אחשורוש. ואימא בימי דוד דכתי'
 מ"א א ביה *יבקשו לאדני המלך נערה יפה החם בכל
 גבול ישראל הכא בכל הארץ. ר' נתן אומר איוב
 ליוככו בימי מלכת שבא היה שנא' *ותפול שבא ותקחם
 שס וחכמים אומרים בימי כשדים היה שנ' *כשדים
 שמו שלשה ראשים. וי"א בימי יעקב היה ודינה
 שס נ בת יעקב נשא כתיב הכא *כדבר אחת הנבלות
 ראשי' לד תרברי וכתי' *כי נבלה עשה בישראל וכולהו תנאי
 סבירא להו דאיוב מישראל הוה לבר מי"א. דאי
 סלקא דעתך מאוה"ע היה בחר דשכיב משה מי
 רס היינו אנרהס: שכולו הבל הטובים שנהן לא היו כלום
 כדאמרינן לקמן שהנשפט היה לו פתקון פה לשפוט את שופטו
 ומוכימו: בימי מלכת שבא הוה וצאו גם גדוד מכשדים עליו:
 בימי מלכות כשדים בימי כנוכד כאלר היה וצא גם משנא גדוד
 עליו: וכלהו הני תנאי כו' מסקנא דתירולא הוא דתריץ לעיל
 תנאי היא היא מתניתא דלעיל ס"ל דככרי הוה והכי תנאי
 דהא מתניתא כלהו סבירא להו דישראל הוה צר מי"א דאמרי
 בימי יעקב הוה:

השורתפין פרק ראשון בנא בתרא צו

שרחה שכינה על אוה"ע והא אמר מר בקש משה
שלא תשרה שכינה על אוה"ע ונתן לו שנאמר
*ונפלינו אני ועמך:

שמות לג

א"ר יוחנן דורו של איוב שטוף בזמה היה שג' כו
*הן אתם כלכם חזיתם ולמה זה הבל תהבלו

סס

וכתיב *שובי שובי ונחזה בך. אימא בנבואה

ליונ כו

דכתיב *חזון ישעי' בן אמוץ א"כ למה זה הבל

ס"ה ז

תהבלו ל"ל. וא"ר יוחנן מ"ד *ויהי בימי שפוט

ישעיה א

השופטיו דור ששופט את שופטיו א"ל טול קיסם

רות א

מבין שיניך א"ל טול קורה מבין עיניך א"ל *כספך

ישעיה א

היה לסיגים א"ל *סבאך מהול במים א"ר שמואל

סס

בר נחמני א"ר יונתן כל האומר מלכת שבא

סס

אשרה היתה אינו אלא טועה מאי מלכת שבא

סס

מלכותא דשבא *ויהי היום ויבאו בני האלהים

ליונ א

לתתיצב על ה' ויבא גם השטן גו' ויאמר ה' אל

סס

וחא אמר מר נס"ק דנרכות: [ונפלינו ונדלכו בלכתך עמנו

סס

מכל האומות]:

סס

ונחזה בך לשון זמה הוא זה להסתכל בנשים שהנכרים אומרים

סס

לישראל שובי לתורתו ומזכי עמנו: שופט את שופטיו

סס

זהו השופטים עלמס מקולקלין והיה פתרון פה לכשפט להוכיח

סס

את מוכיו שאס אומר לו השופט טול קיסם מבין שניך הסתלק

סס

ופרוש מעבירה קטנה פלוכית שנידך יכול [זה] לומר לו טול קורה

סס

מבין עיניך פרוש מעבירה קמורה שנידך: סבאך ייכך כמו אל

סס

תהי בסובאי יין: מהול מעורב וכן כל לשון הוללות שנתורה

סס

השטן מאין תבא וגו' משוט בארץ ומהתהלך בה
אמר לפניו רבש"ע שטתי בכל העול כולו ולא
מצאתי נאמן כאברהם עבדך שאמרתי לו *קום
התהלך בארץ לארכה ולרחבה כי לך אתננה
ובשעה שבקש לקבור את שרה לא מצא מקום
לקבורה עד שקנה בארבע מאות שקל כסף ולא
הרהר אחר מדותיך. *ויאמר ה' אל השטן השמת
לבך אל עבדי איוב כי אין כמוהו (בכל הארץ)
[כארץ] איש תם וישר וגו' מאי וסר מרע אמר
(רבה) [ר' אבא] בר שמואל איוב ותרן בממוני היה
מנהגו של עולם אדם נותן חצי פרוטה לחנוני
ואיוב ויתרה משלו:

כח א"ר יוחנן גדול הנאמר באיוב יותר ממה שנא'
באברהם דאלו באברהם כתיב *כי עתה
כך ידעתי כי ירא אלהים ואלו באיוב כתיב *איש
תם וישר ירא אלהים וסר מרע *ויען השטן את
ה' ויאמר *החנם ירא איוב אלהים הלא אתה
שכת בעדו ובעד ביתו ובעד כל אשר לו מסביב
לשון ערצוב: קום התהלך היינו דקאמר ומהתהלך זה מאותו
שלא לקבל לשון ערצוב: ה"ג מנהג העולם אדם נותן
חצי פרוטה לחנוני מי שיש לו מלאכה מועטת לעשות אומר לפועל
קלי פרוטה אחי נותן לך וכלך אלל קטוכי ונקכה נפרוטה ככר
או צליים וקלוק ואיוב ויתרה לקלי השכיטלו וכותלו כל הפרוטה
שהיה רע בעיניו לדקדק בדבר קל שאינו עמון:

השוחרפין פרק ראשון בבא בתרא צח

מעש' ידיו ברכת ומקנהו פרץ בארץ מאי מעשה
ידיו ברכת אמר רב שמואל בר רב יצחק כל
הנוטל פרוטה מאיוב מתברך. מאי ומקנהו פרץ
בארץ א"ר יוסי בר' חנינא מקנה של איוב (פרץ)
[פרצו] גדרו של עולם מנהגו של עולם ואבים
הורגים את העוים ומקנה של איוב העוים הורגים
את הזאבים. *ואולם שלח נא ירך וגו' ויאמר ה'
אל השטן הנה כל אשר לו בידך רק אליו אל
תשלח ירך וגו' ויהי היום ובניו ובנותיו אוכלים
ושותים יין כבית אחיהם הבכור ומלאך בא אל
איוב ויאמר הבקר היו חורשות והאתונות רועות
על יריהם מאי הבקר היו חורשות והאתונות רועות
על יריהם א"ר יוחנן מלמד שהטעימו הקב"ה
לאיוב *מעין העה"ב:

*ויאמר ה' אל השטן השמת לבך אל עבדי איוב
וגו' ותסיתני בו לבלעו חנם א"ר יוחנן
אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו כביכור
באדם שמסיתין אותו וניסת. חנא יורד ומסירת
עולה ומשטין נוטל רשות ונוטל נשמה. *ויען כט
השטן את ה' ויאמר עור בעד עור וגו' ויאמר ה' שס
האתונות רועות כו' ע"י הנקר דריס ליה לקרא שאוכלות קוין
מתלס המענה שהרע לוטק בשעתו: מעין העה"ב פרק כב
כדכתיב הרה ויולדת יקדיו הריון ולידה ביום אחד:
ה"ג בטחיתא תכא יורד ומתעה עולם ומרגזו נוטל רשות

מז
שכאמר
וכגש חורש
בקולר
נידסת
הילקוט
סיוכ כ
חולת ח"ג
פרק כב
סס
7*

אל השטן וגו' אך את נפשו שמור א"ר יצחק
 קשה צערו של שטן יותר משל איוב משל לאדם
 שאומר לעבדו שכור את החבית ושמור את יינה.
 א"ר שמעון בן לקיש הוא שטן הוא יצר הרע הוא
 מלאך המות. הוא שטן דכתיב ויצא השטן. הוא
 איוב א יצר הרע דכתיב *רק אליו אל תשלח ירך וכתיב
 ראשית וחתם *רק רע כל היום. הוא מלאך המות דכתיב
 אך את נפשו שמור אלמא ביה קיימא מלחא:
 ל א"ר לוי שטן ופנינה לש"ש נתכוננו שטן דחזייה
 להקב"ה דקאנטה בתרא איוב אמר דלמא ח"ן
 סס מפליג מנשייא לי' לרחמנותי דאברהם. פנינה דכתיב
 נשנחו *וכעסתה צרתה גם כעס בעבור הרעימה. דרשה
 בקראות' רב אחא בר יעקב בפפוניא ואחא שטן ונשקיה
 מואברהם ש"א א אכרעיה *בכל זאת לא חטא איוב בשפתיו אמר
 איוב כ רבא בשפתיו לא חטא אבל בלבו חטא. [מאן
 סס קאמר] *ארץ נתנה ביד רשע [וגו'] אמר רבא
 בקש איוב להפוך קערה על פיה א"ל אביו לא
 הא דלא וכוטל כשמה וה"ס יורד למטה ומתעה את הנרות לקטוא ועולה
 קאח' יורד למעלה ומרגז את חמת המלך בהשטכותו כוטל הימנו רשות להרוג
 וכוטל שאף במיי את הקוטא (מכאן) [מכיון] שנתנה רשות דכתיב ותסיתני זו:
 האדם צערו של שטן שהחקק לשמור את כפש איוב שלא תלא : אלמא
 דנקה בדידיה קיימא ליטול את הכפש והזהירו שלא ליטלה :
 בעבור הרעימה שתתעס על שהיא עקרה ותתפלל : להפוך
 סוושכלות קערה על פיה כלו לעקור כל כבוד שקירף וגידף :
 ומכ"ו חספידה חן סגוף דש"א

השותפין פרק ראשון בבא בתרא צט

דבר איוב אלא כנגד שטן כתנאי ארץ נתנה ביד
רשע ר' אלעזר אומר בקש איוב להפוך קערה
על פיה א"ל ר' יהושע לא דבר איוב אלא
כנגד שטן:

*על דעתך כי לא ארשע ואין מידך מציל אמר לא
רבא בקש איוב לפטור את כל העולם כולו ^{סס}

מן הדין אמר רבש"ע בראת שור פרסותיו סדוקות. ^{סס סס} איוב י

בראת חמור פרסותיו קלוטות. בראת ג"ע בראת
גיהנם בראת צדיקים בראת רשעים מי מעכב

על ירך ומאי אהדרו ליה חבריה דאיוב *האף ^{סס סס}
אתה תפר יראה ותגרע שיחה לפני אל. ברא ^{סס סס} וזרס ח"ג

הקב"ה יצר הרע ברא לו תורה תכלין דרש רבא
*ברכת אובר עלי תבא ולב אלמנה ארנין. ברכת

אובר עלי תבא [מלמ'] שהי' גוזל שדה יתומים
לפטור את כל העולם מדיכו של הקב"ה לומר שאנוסים הם

ע"י הקב"ה שנרא (להם) ילה"ר וה"ק על דעתך כי לא
ארשע אם היית קפץ לא הייתי רשע: בראת שור בפרסות

סדוקות וחמור בפרסות קלוטות את זה טהרת ואת זה טמאת
הכל בא על ידיך אתה בראת (לו) [בו] את סימני הטומאה:

בראת צדיקים ע"י ילה"ט: בראת הרשעים ע"י ילה"ר לפיכך
אין יכול מידך כי עי יעכב אנוסים הם הקוטאים: ברא לו

תורה הן תכלין שהיא מנעלת את הרהורי [עבירה] כדאמרינן
בעלמא אם פגע בך מכוול זה משכהו לבהמ"ד אם אבן הוא כמוק

וכו' הלכך לאו אנוסים כינהו שהרי יכולין הם להליל את עלמן:
ברכת אובר שהיה סגור שאיבד את שדהו:

ומשביחה ומחזירה להם. ולב אלמנה ארנין כל
 היכא דהוה אלמנה דלא נסבי לה הוה שרי שמייה
 איוב ועלה ואתו ונסבי לה *לו שקול ישקל כעסי וגו'
 אמ' (רבא) [רב] עפרא לפומיה דאיוב חברותא
 סס ט כלפי שמיא *לא יש בינינו מוכיח ישת ידו על
 שנינו אמר (רבא) [רב] עפרא לפומיה דאיוב
 סס לא כלום יש עבד שמוכיח את רבו. *כרית כרתו
 לעיני ומה אחכונן על בתולה. אמר רבא [עפרא
 ע' דש"א לפומיה דאיוב] דלא דיריה לא מסתכל אבל
 דאשי' יב אברהם אפי' בדיריה לא מסתכל דכתיב *הנה
 נא ידעתי כי אשה יפת מראה את מכלל דמעיקרא
 לא הוה ידע. *כלה ענן וילך כן יורד שאול לא
 כפרש"י יעלה אמר רבא מלמד שכפר איוב בתחזיר
 פירש

וזמתיים:

*אשר בשערה ישופני והרבה פצעי חנם. אמר
 רבא איוב בסערה חירף ובסערה השיבהו
 בסערה חירף דכתיב אשר בשערה ישופני אמר
 לפניו רכש"ע שמא רוח סערה עברה לפניך ונתחלף
 לך בין איוב לאיוב בסערה השיבהו דכתיב *ויען
 ה' את איוב מן הסערה וגו' ויאמר אור נא כגבר
 חלציד אשאלך וגו' א"ל הרבה נימין בראתי
 שרי שמייה עלה אומר שהיא קרובתו או מדבר נה לישאנה:
 חברותא כלפי שמיא מדבר לפני שכינה כאלם המתוכס עם
 קברו נא ונשקל סי קייב לפי:
 מן הסערה לשון שער כדקתני הרבה נימין בראתי כאלם:

נבכין אחר
 ולמד זכ
 חפסוק
 שלחיתגלס
 מוחו
 דש"א
 לב
 סס
 איוב ט
 סס לא

השותפין פרק ראשון בכא בתרא ק

(בראשו של אדם) [כאדם] וכל אחד ואחד בראתי ^{נ' רש"א}
 לו גומא בפני עצמה שלא יהו שתי יונקות בגומא
 אחת שאלמלא ב' יונקים בגומא אחת מחשכות
 מאור עינו של אדם בין גומא לגומא לא נתחלף
 לו בין איוב לאיוב נתחלף לו *מי פלג לשמך ^{איוב לח}
 תעלה הרבה טיפין בראתי כעבים וכל טפה וטפה
 בראתי לה דפוס בפני עצמה שלא יהו שתי
 דפוס אחד שאלמלא שתי דפוס אח' מטשטשות
 את הארץ ואינה עושה פירות בין טפה לטפה
 לא נתחלף לו בין איוב לאיוב נתחלף לו ומאי משמע
 דהאי תעלה לשנא דדפוס הוא אמ' רבה בר (עולא)
 [שילא] דכתיב *ויעש תעלה כבית סאתים זרע. ^{נ"א יח}
 *ודרך לחויו קולות הרבה קולות בראתי כעבים ^{איוב לח}
 וכל קול וקול בראתי לו שביל בפני עצמו [כדין]
 שלא יהו שני קולות יוצאים משביל אחד שאם
 יהו ב' יוצאים משביל אחד מחריבין את העולם
 בין קול לקול לא נתחלף לו בין איוב לאיוב
 נתחלף לו. *הידערת עת לדת יעלי סלע חולל ^{סס למ}
 אילות חשמור יעלה זו אכור' על בניה ובשעה
 שכורעת *ללדת עולה לראש התר כדי שתפול ^{סס ע"ג}
 ממנה וזמון לה נשר ומקבלו בכנפיה
 ומניחו לפניו ואינו מקדים ואינו מאחר אפילו רגע
 אחד שאם מאחר אפילו רגע אחד מיד מתה בין
 מטשטשות את הארץ עומס את הארץ כטיט:

רגע לרגע לא נתחלף לי בין איוב לאויב נתחלף
אויב לט לי. *חולל אילות תשמור אילה זו רחמה צר
ובשעה שכורעת לילד אני מזמין לה דרקון ומכישה
בכית הרחם ומתרפה ויולדת ואינו מקדים רגע
ואינו מאחר רגע שאם מקדים רגע או מאחר רגע
אחד מיר מתה בין רגע לרגע לא נתחלף לי בין
טס לד איוב לאויב נתחלף לי. *איוב לא בדעת ידבר
ודבריו לא בהשכל אמר רבא מכאן שאין אדם
נתפס על צערו :

לג *וישמעו שלשת רעי איוב וגו' מאי ויועדו יחדיו
טס אמר רב יהודה אמר רב מלמד
אויב ב שנכנסו כלם בשער אח' ותנא בין כל אחד ואחד
ג' מאות פרסה מנא הוו ידעי א"ד כלילי הוו להו
וא"ד אילני הוו להו כיון דכמשי הוו ידעי. אמר
דאשית ורבא היינו דאמרי אינשי *או חברא כחברי דאיוב
*כתעבי' או מיתותא. *ויהי כי החל האדם לרוב על פני
ס"ו האדמה ר' יוחנן אמר רבייה באה לעולם ר'
במעשה דחוכי דרקון קמס : מכישה כושכה : ומתרפה לשון רפי : שאין אדם
המעגל נתפס להתקייב על שהוא עדנר קשה מקמת לער יסורין דקאמר
חביש זס לא בדעת ידבר ולא אמר ברשע ידבר אלא לא בדעת ידבר וכו' :
כחשל כלילי הוו להו כתריס וככל כתר ג' פרלופין ואיש את שמו עסוקק
ע"ס על הפרלופין וכשבאין יסורין על א' מהם פרלופו עשתנה
וכן אילני : דכמשא ללד"א : או חברא כחב דאיוב אס
אין לו לאדם אוהבים כוס לו שימות ; לרוב על פני האדמה
ובנות יולדו להם .. רבייה באה לעולם כשנולדה נת לפי שמקרה

השותפין פרק ראשון בבא בתרא קא

שמעון בן לקיש אמר מריבה באה לעולם א"ל
 רשב"ל לדודך דאמרת רבייה באה לעולם מפני
 מה לא נכפלו בנותיו של איוב א"ל אע"פ שלא
 הוכפלו בשמות הוכפלו ביופיין דכתיב *ויהי לו
 שבעה בנים וגו' בנות ויקרא שם האחת ימימה
 ושם השנית קציעה ושם השלישית קרן הפוך.
 ימימה שדומה ליום קציעה שריחה נודף כקציעה.
 קרן הפוך אמרי דבי ר' שילא שדומה לקרנא
 דקרש מחכו עלה כמערכא קרנא דקרש לקותא
 הוא אלא א"ר הסדא כבורכמא דרישקא במיניה
 בדכתיב *כי תקרעי בפוך עיניך ר' שמעון ברבי ירמיה ד
 איתילידא ליה ברחא הוה קא חלשא דעתיה א"ל
 אבוח רבייה נולדה לך א"ל בר קפרא תנחומין
 של הכל נתמך אבוד דתניא אי אפשר לעולם
 בלא זכרים ובלא נקבות אוי לו למי שבניו נקבות
 אשרי מי שבניו זכרים אי אפשר לעולם בלא בוסם
 ובלא בורסקי אוי למי שאומנותו בורסקי אשרי
 למי שאומנותו בוסם:

[כתנאי] *וה' ברך את אברהם בכל מאי בכל לד

(להגיע) [להיות לה זרע]: הוכפלו ביופיין ואין לך כסול טוב
 מסו : שדומה ליום זרה כמיה : קציעה מין נוסס הוא :
 קרנא דקרש מין סיה וקרכיה משקירין כמין לנע : כורכמא
 דרישקא כרכוס הגדל בגינה : במיניה שהוא מעולה משאר
 כרכוסין :

רבי מאיר אומר שלא היחה לו בת רבי יהודה
 אומר שהיחה לו בת. אחרים אומרים בת היחה
 לו לאברהם ובכל שמה (לקמן בפ' מי שמת
 הביאו מאמר זה ואמרו אימר דשמעת ליה לר'
 יהודה דאפילו ברתא לא חסריה רחמנא לאברהם
 דעדיפא מברא מי שמעת ליה). ר' אלעזר המודעי
 אומר אצטגנינות (גדולה) היחה (לו לאברהם)
 [כלבו של אברהם] שכל מלכי מזרח ומערב
 משכימין לפתחו. רשב"י אומר *מרגליות טובה
 היחה לאברהם תלויה בצוארו שכל חולה שראה
 אותה מיד נתרפא ובשעה שנפטר מן העולם נטלה
 הקב"ה ותלאה בגלגל חמה (והיינו) [אמר אביו
 היינו] דאמרי אינשי אידלי יומא אידלי קצירא.
 ד"א שלא מרד עשו בימיו ד"א שעשה ישמעאל
 תשובה בימיו. שלא מרד עשו בימיו דכתיב
 דאסי' כס *ויבא עשו מן השדה והוא עיף וגו'. ותנא אותו
 היום נפטר אברהם אבינו מן העולם ועשה יעקב
 אבינו תבשיל של עדשים לנחם את יצחק אבינו
 ומ"ש של עדשים (אמר רבה בר מרי ו) אמרו
 (לה) כמערכא משמיה דרבה בר מרי מה עדשה
 זו מגולגלת אף אבלות מגולגלת ומחזור על באי
 איצטגנינות קוה נכוכים: משכימין לפתחו ליטול עלה
 ממנו: אידליומא הוגנה השמש כשקמה זרקת:
 אידלי קצירא מיקל הקולה:

השותפין פרק ראשון בבא בתרא קב

עולם א"ד מה ערשה זו אין לה פה אף אבל אין
לו פה מאי בינייהו איכא בינייהו לנחומי בביעי:
א"ר יוחנן חמש עברות עבר אותו רשע באותו לה
היום בא על נערה מאורסה כתיב הכא שס
ויבוא עשו מן השדה וכתיב התם *כי בשדה דנכיל כב
מצאה. הרג את הנפש כתיב הכא עיף וכתיב התם
*אוי נא לי כי עיפת נפשי להורגים. כפר בעיקר ירמ' ד
כתיב הכא למה זה לי וכתיב התם זה *אלי ואנורו. שמות טו
וכפר בתחיית המתים דכתיב הנה אנכי הולך
למות. ושט את הבכורה דכתיב ויבו עשו את
הבכורה] ושעשה ישמעאל תשובה בימיו מנ"ל
כי הא דרבינא ורב חמא בר *ביונא תו יתבי קמיה כנח'
דרבא וקא מנמנס רבא א"ל רבינא לרב חמא בר
ביונא ודאי דאמריחו משמיה דר' יוחנן כל מיחה
שנאמר בה גויעה אינו אלא מיחה של צדיקים
א"ל אין והא דור המבול דכתיב בהו גויעה א"ל
גויעה ואסיפה קאמרינן והא ישמעאל דכתיב ביה
גויעה ואסיפה אדהכי איתער בהו רבא אמר להו
דרדקי הכי אמר ר' יוחנן ישמעאל תשובה עשה
ערשים אין להם פה כמו שיש לפולין ולשאר עיכי קטניות כחין
סדק: אבל אין לו פה שיוצא ודומם: לנחומי בביעי אין להם
פה אבל אין מגולגלים כנגלל;
[ושט את הבכורה וניזה את העבודה שהיתה נכבדות. שט
מרגום של בזיון וכי]:

ראשי' כה בחיו אביו מנ"ל דכתי' *ויקברו אותו יצחק וישמעאל
בניו (מכרי ישמעאל קשיש מיצחק מ"ש דקחשיב
ליה ברישא אלא ש"מ תשובה עבד ואדבריה
ליצחק מקמיה) ודלמא דרך חכמתן קחשיב
סס לה אלא מעתה *ויקברו אותו עשו ויעקב בניו הכי
נמי אלא ש"מ מדאקדמיה אדבורי אדבריה
מקמיה ומדאדבריה ש"מ תשובה עבד :

לו ת"ר שלשה הטעימן הקב"ה בעה"ו *מעין עוה"ב ואל
סס הם אברהם יצחק ויעקב . אברהם דכתיב
יוז ביה *בכל . יצחק דכתיב ביה *מכל . יעקב דכתי'
סס כל' כד ראשי' כד
סס כו הם יצחק ויעקב דכתיב בהו בכל מכל כל .
סס כל' לו וי"א אף דוד דכתיב *ולבי חלל בקרבי ות"ק ההוא
סס תלי' קט צעריה דקא מדבר . ת"ר ששה לא שלט בהם
מלאך המות אלו הם אברהם יצחק יעקב משה
אהרן ומרים . אברהם יצחק ויעקב דכתיב בהו
בכל מכל כל . משה אהרן ומרים דכתיב בהו

בכל מכל כל באברהם כתיב זה' נרץ את אברהם בכל
נלפק כתיב ואוכל מכל זיעקני יש לי כל כלומר לא
חסרו שום טונה: ולבי חלל בקרבי יזר הרע את בקרבי:
צעריה קא מדבר על לנו מטא הוא מתרעס ואמר שמט
בקרבו מרוב לרות: שלא שלט בהם מלאך המות אלא
בנשיק' מתו ע"פ השכינה: בכל מכל כל שלא חסרו שום כבוד
וקליבו כבוד זה למשה ולאהרן שנא' זהם על פי ה' ואלו מתו על

השותפין פרק ראשון בבא בתרא קג

*על פי ה' והא מרים לא כתיב בה על פי ה' מדכ' לג
 א"ר אלעזר אף מרים בנשיקה מתה דאתיא שם
 *שם ממשא אלא מפני מה לא נאמר בה על פי דכרי' לג
 ה' שגנאי הדבר לומר. ת"ר שבעה לא שלטה
 בהן רמה ותולעה אלו הם אברהם יצחק ויעקב
 משה אהרן ומרים ובנימין בן יעקב. אברהם
 יצחק ויעקב משה אהרן ומרים כדאמרן בנימין בן
 יעקב דכתיב ביה *ולבנימין אמר ידוד ה' ישכון לג
 לבטח עליו. וי"א אף דוד דכתיב ביה *אף בשרי מלי' טו
 ישכון לבטח. ות"ק רחמים הוא דקא בעי. ת"ר
 ד' מתו בעטיו של נחש אלו הם בנימין בן יעקב.
 ועמרם אבי משה. וישי אבי דוד. וכלאב בן דוד.
 וכולהו גמרא לבר מישי דמפרש ביה קרא דכתי'
 *ועמשא בן איש ושמו יתרא הישראלי אשר בא ש"כ פי
 אל אביגיל בת נחש אחות צרויה אם יואב וכי ברת
 נחש היא והלא בת ישי היא דכתיב *ואחיותיהם ד"כ א ב
 ידי מלאך המות כמלא שסרו כבוד: כדאמרן שמתו ע"ס
 השכיכה ואין רמה ראויה לשלוט במי שנשוק מפי השכיכה שאין
 הרמה בזה אלא מטיפת מרה המטפטפת מסכיכו של מלאך המות
 דאמר מר מענה מת מענה מסריק מענה סכיו מוריקות: ישכון
 לבטח עליו הכי דריש ליה ישכון בנימין לבטח על סמיכות
 ידידות השכיכה: בעטיו של נחש בעלתו של קש כלי' לא היו
 ראויין למות אלא שנגזרה גזרת מיתה על כל תולדותיו של אדם
 הראשון בעלת קש בעטיו מרגום של בעלתו כדכתיב אתיעטו
 כל וגו' וכמוכ התיבעטא וטעם: ואחיותיהם דכתיב:

צרויה גוי אלא בת מי שמח בעטיו של נחש:

לא יהפור

פרק שני

לו אמר רב יהודה אמר רב ברם זכור אותו האיש
כא לטוב ויהושע בן גמלא שמו שאלמלא הוא

נשתכחה תורה מישראל שבתחלה מי שהיה לו
אב מלמדו תורה ומי שלא היה לו אב לא היה
למד תורה מאי דריש *ולמדתם אותם את בניכם
ולמדתם אתם התקינו שיהיו מושיבין מלמדי

תינוקות בירושלי מאי דריש *כי מציון תצא תורה
ודבר ה' מירושלים ועדין מי שהיה לו אב היה
מעלהו ולומד ומי שלא היה לו אב לא היה עולה
ולומד התקינו שיהיו מושיבין מלמדי תינוקות בכל
פלך ופלך ומכניסין אותם כבן ט"ז וכבן י"ז וכשרבו

כועס עליו בועט בו ויוצא עד שבא יהושע בן
גמלא ותיקן שיהיו מושיבין מלמדי תינוקות בכל
מדינה ומדינה ובכל עיר ועיר ומכניסים אותם
כבן שש וכבן שבע. א"ל רב לרב שמואל בר
שילת עד שית לא תקביל מכאן ואילך קביל
ואספי ליה כתור' וא"ל רב לרב שמואל בר שילת כי

יהושע בן גמלא אקד מן הכהנים גדולים ששמו בבית שכי
כדאמרי' בעמות: ולמדתם אתם האב עלמו מלווה
ללמדו: פלך הרבה מדינות נפלך אקד והוא ל' אפרכיא: רב
שמואל בר שילת מלמד תינוקות היה: ואספי האכילהו

דברי יא
ישעיה ב
וחיכה ד
ועיין
בחדושי
הלכות

לא יחפור פרק שני בבא בתרא קד

מחית לינוקא לא תמחי ליה אלא בערקתא דמסאנא
דקרי קרי דלא קרי לידוי צוותא לחבריה:

[אמר רבא האי מקרי ינוקי דגרים ואיכא אחרונא לח

דגרים טפי מיני לא מסלקינן לוי דילמא ^{סס}

אתי לאתרשולי רב דימי מנהרדע' אמר כ"ש דגרים

טפי קנאת סופרים תרבה חכמה [אמר רבא הני

תרי מקרי דרדקי חד גרים ולא דייק וחד דייק ולא

גרים מותבינן ההוא דגרים ולא דייק מ"ט שבשתא

ממילא נפקא ורב דימי מנהרדעא אמר מותבינן

ההוא דדייק ולא גרים מ"ט שבשתא כיון דעל

על דכתיב *כי (ששה) [ששה] חדשים ישב שם ^{מ"א יא}

יואב וכל ישראל עד הכרית כל זכר בארום כי

אחא לגבי דרוד א"ל *מ"ט עבדת הכי א"ל דכתי ^{סס ע"ג}

*תמחה את זכר עמוק א"ל והא אנן זכר קרינן ^{דנדי' כס}

א"ל לדידי זכר אקריון שיילוהו לרביה א"ל היכי

אקריתון א"ל תמחה את זכר עמלק שקל ספסירא

ובעא למקטליה א"ל אמאי א"ל דכתיב *ארור ^{ירמיי' מח}

והסקהו תורה צע"כ כשור שנותכין עול על לוארו: לא תמחי

אלא בערקתא דמסאנא זרועי מנעל כלו' מכה קלה שלא

יזק: ליהוי צוותא לחבריה איך זקוק לו ליסרו יותר מדאי

ולא לסלקו מלפניך אלא ישב עם האקרי' צוותא וסופו למת לב:

דגרים ולא דייק שגרם הרנה ולא דייק ללעד התינוקות שלא

ישתבשו: מ"ט עבדת הכי שלא הרגת את הכקבות ^{ע'}

את זכר עמלק: ^{חפרסי'}

עושה מלאכת ה' רמיה א"ל שבקיה להווא גברא
ינמי' ויוליקו' בארור א"ל הא כתיב "וארור מונע חרבו
מדם א"ד קטליה וא"ד לא קטליה:

לט רב דימי מנהרדעא אייתי גרוגרות בספינה א"ל
כב ריש גלותא לרבא פוק חזי אי צורבא מרבנן
הוא נקיט ליה שוקא א"ל רבא לרב אדא בר
אהבה זיל חהי ליה אקנקניה אזל בעא מיניה פיל
שבלע כפיפה מצריות והקיאה דרך בית הרעי מהו
לא הוה בידיה א"ל מר ניהו רבא טפח ליה
בסנדליה א"ל בין דידי לרבא טובא איכא מיתו
על כרחך אנא רבך ורבא רבה דרבך לסוף לא
נקט ליה שוקא פסיד גרוגרות דידיה אתא לקמיה
דרב יוסף א"ל חזי מר מאי עבד בי א"ל מאן
דלא שהייה לאוניתי דמלכא דאדום לא לישהייה

וארור מונע חרבו מדם סיפיה דהאי קרא הוא:

נקיט ליה שוקא הכריז שלא יסבור איש צעיר גרוגרות אלא
הוא: חהי ליה אקנקניה הריק לו צקנקנו אס יין הוא או
חומץ כלומ' בדקו בהלכות אס ת"ק הוא אס לאו ריק היין
כשמריקין אותו אס טוב הוא קרי תהייה: כפיפה מצריות סל
של כלרים של ערבה: מהו מי קשוב כמו מעוכל והוה ליה ככלי
גללים ואינו מקבל טומאה עוד: א"ל רב דימי לרב אדא: מר
ניהו רבא אמה הוא רבא לפי ששמע על רבא שהוא גדול העיר
וסבור שהוא (הוא) [זה]: טפח ליה בסנדליה הכהו על סנדלו
צמקל דרך שוקו כמי שמכה למי שאינו קשוב: דלא שהייה
שלא כמעט מליסרע: לאוניתיה אוכאת נשמו: דמלכא דאדום

לא יחפור פרק שני בבא בתרא קה

לאוניתך דכתיב *כה אמר ה' על שלשה פשעי ימוס ב
 מואב ועל ארבעה לא אשיבנו על שרפו עצמות עיקרי'
 מלך אדום לסיד נח נפשיה דרב אדא בר אהבה וי"ד
 רב יוסף אמר אנא ענישתיה דאנא לטיחיה רב פ' ו"א
 דימי אמר אנא ענישתיה דאפסיד גרונרות דידי
 אביו אמר אנא ענישתיה דהוי א"ל לרבנן עד
 דמגרריתו גרמי בי אביו אתו ואכלו בשרא שמינה
 בי רבא. רבא אמ' אנא ענישתיה דכי הוה אזיל
 לבי טבחא למשקל אומצא הוה אמר להו אנא
 אשקול בשרא מקמיה שמעיה דרבא דאנא עדיפנא
 מיניה רב נחמן בר יצחק אמר אנא ענישתיה
 דרבנ"י ריש כלה הוה כל יומא קמי דניעול לכלה
 הוה מרהיט בהדיה רב אדא בר אהבה לשמעתי
 והדר עייל לכלה ההוא יומא עכבוהו רב פפא ורב
 הונא ברין דרב יהושע לרב אדא בר אהבה
 משום דלא הוו בסיומא אמרו ליה אימא לן הני

אע"פ שהו' אדומי: על שרפו מקמת ציון: דאמר להו לרבנן
 עד דמגרריתו גרמא בי אביו שהיה רגיל לומר לתלמידים עד
 שאתם הולכים אלל אביו לגרור עצמות כלו' ללמוד שלא לשזבע:
 אתו ואכלו נאו ולמדו הלכות להובות ומרוקו' אלל רבא:
 שמעיה דרבא שלוקו לקנות נשר: ריש כלה דורש צרנים
 בשנתות: דלא הוו בסיומא י"א שלא היו בעלה כשנעשה רב
 נקמן ראש כלה וי"א דלא היו בסיומא דפרקיה דרבא שדרש
 בשנת הרגל הלכות האמורות נפ' אקרונ של נכורות:

והו' סיומא הוה אדומיב יקבש יצא איהו סיומא ואלא הוה

שמעחתא דמעשר בהמה היכי אמרינהו רבא
 אמר להו הכי והכי אמר רבא אדהכי נגה ליה
 לרב נחמן בר יצחק אתו רבנן אמרו ליה קום
 דנגה לך למה יתיב מר אמר להו קא נטרנא
 לערסיה דרב אדא בר אהבה אדהכי נפק קלא
 דנח נפשיה דרב אדא בר אהבה ומסתברא דרב
 נחמן בר יצחק ענשיה :

מ"א ר יהושע בן לוי בואו ונחויק טובה לאבותינו
 כה שהודיעונו מקום תפלה שנאמר *וצבא
 כחוי' ט השמים לך משתחווים מתקיף לה רב אחא בר
 יעקב אימא כעבד שנוטל פרס מרבו וחוזר לאחוריו
 ומשתחוה קשיא (ואף ר') [ור'] הושעיא סבר
 ששכינה בכל מקום דא"ר הושעיא (מנין שהשכינה
 ס"ב בכ"מ שני') [מ"ד] *אתה הוא ה' לבדך וגו' שלוחיך

שמעחתא דמעשר בהמה ס' אחרון דזכורות ורבא אמרינהו
 נסיפיה דפרקא : אתו רבנן תלמידי הישיבה הנאים לשמוע :
 נטרנא לערסי' דרב אדא אלא מלפא פאן שיניאו את מטת
 רב אדא שמת :

לאבותינו אנשי כנסת הגדולה שאמרו מקרא זה בספר עזרא :
 וצבא השמים השמש והירק העומדים במזרח : לך
 משתחווים למערב : ודילמא הם למזרח משתקוים וכ"ת אין
 דרך להשתקות סמוך לרב הם עושין כעבד שנטל פרס מרבו
 וקצר לאחוריו ומשתחוה כשהוא הולך לאחוריו משנטל פרס
 מתרסק תמיד בהשתקוואה . פרס מתן : אתה הוא ה' לבדך
 בתר ולבא השמים כתיב ועל עסקי שליחות לבא השמים הוא

לא יחפור פרק שני בבא בתרא קו

לא כשלוחי בשר ודם שלוחי ב"ו ממקום שמשתלחין
 לשם מחזירין שליוחם אבל שלוחיך למקום
 שמשתלחין שם מחזירין שליוחם שני *התשלח ליוכ לט
 ברקים וילכו ויאמרו לך הננו יבאו ויאמרו לא
 נאמר אלא ילכו ויאמרו מלמד שהשכינה בכ"מ
 ואף ר' ישמעאל סבר שהשכינה בכ"מ דתנא
 דבי ר' ישמעאל מניין שהשכינה בכ"מ שני *הנה וכריה נ
 המלאך הדובר בי יוצא ומלאך אחר יוצא לקראתו
 אחריו לא נאמר אלא לקראתו מלמד שהשכינה
 בכ"מ ואף רב ששת סבר שכינה בכ"מ דא"ל
 רב ששת לשמעיה לכל רוחתא אוקמן לבר
 ממדינחא ולאן משום דלית ביה שכינה אלא
 משום דמורו ביה מינאי ור' אבהו סבר שכינה
 במערב דא"ר אבהו מאי אוריה אויר יה: יש גודסין
 דמורו

ועצק ואומר אתה הוא לבדך במדה זו: לשם מחזירין שליוחם
 כשנאין לומר עשינו שליחותך לריבין לשב אל מקום שהשולקס
 עומד שם: למקום שמשתלחין באתו מקום שנשאלקו שם
 השכי' עליה ואומר' לו עשינו שליחותך: והנה המלאך הדובר
 בי יוצא בכבודת זכרי' למוד את ירושלים כמה ארכה וגו' ומלאך
 אחר יוצא לסתור שליחותו של ראשון שקורו בו המקום עליהן בה
 מדה ואומר פרזות תשן ירושלים והרי שניהם מאת השכינה
 באים ואמריו לא נאמר אלא לקראתו זה בא מכאן והה בא מכאן:
 רב ששת מאור עינים הוה: לכל רוחתא אוקמן העמידני
 להתפלל: דמורו בה מינאי תלמידי יש"ו מורים הוראה להתפלל
 בקורס: אוריה אני שמעתי כך קורין למערב כלשון פרסי. ולי

מא אמר רב יהודה (אמר רב) מ"ד *יערוף כמטר
 לקחי וו רוח מערבית הבאה מערפו של
 עולם. *חול כטל אמרתי וו רוח צפונית שמזלת
 הוהב וכן הוא אומר *הזלים זהב מכיס. כשעירים
 עלי דשא וו רוח מזרחית שמשערת את כל העולם
 כשעיר. וכרכיבים עלי עשב וו רוח דרומית
 שמעלת רכיבים ומגדלת עשבים. תניא ר אליעזר
 אומר עולם *לאכסדרה הוא דומה ורוח צפונית
 אינה מסובבת וכשחמה מגעת לקרן מערבית
 צפונית נכפפת ועולה למעל' מן הרקיע ר' יהושע
 אומר עולם לקובה הוא דומה ורוח צפונית מסובבת
 וכשחמה מגעת לקרן מערבית צפונית מקפת
 כראה שכך קורין למזרק בלשון לע"ז והאי דאמרי' אייר יה
 שהשכינה במערב ופניו למזרק כמלא המזרק איירו:

יערוף כמטר לקחי משה רבינו דימה את התורה לד' רוקות
 כגס שא"א לעולם בלא הם כך א"א לעולם בלא תורה:
 מערפו של עולם איני שמעתי מקוקתו של עולם ע"ש שהשכינה
 במערב ס"ל ואני אומר מאקוריו של עולם שהמערב קרוי אקור
 שכ' הן קדם אהלוך ואיכנו ואקור וגו': כשעיר שד: לאכסדרה
 שאין לה דופן רביעית: אינה מסובבת במקינה: למעלה מן
 הרקיע ומהלכת את רוקו של לפון בגגו של רקיע: לקובה אהל
 שכלו מוקף: לקרן מערבית צפונית בלילה שהממה מהלכת לעולם
 רוק לפוכית בלילה ומן המערב הוא פונה לפפון שכך הילוכה מן
 המזרק לדרום ומדרום למערב וממערב לפפון:

[נוח
 וסו
 צפו
 מזר
 הוא
 תב
 צפו
 ורח
 דרו
 הא
 רב
 וחזו
 היקן
 קרי
 בדרו
 וסוב
 סונב
 תקופ
 מערב
 בקרן
 בלילה
 וממו
 רוח
 מביא
 אתא

לא יחפור פרק שני בבא בתרא קו

[וחזרת] אחורי הכיפה שנא' *הולך אל דרום וסובב אל צפון. הולך אל דרום ביום וסובב אל צפון בלילה. סובב סובב הולך הרוח ג' אלו פני מזרח ומערב שפעמים מסבבתן ופעמים מהלכתן הוא היה אומר אתאן לר' אליעזר *מן החדר חבא סופה זו רוח דרומית וממזרים קרה זו רוח צפונית מנשמרת אל יתן קרה זו רוח מערבית ורחב מים במוצק זו רוח מזרחית והאמר מר רוח דרומית מעלת רביבים ומגדלת עשבים לא קשיא הא דאתיא מטרא בניחותא הא בשפיכותא. אמר רב הסדא מ"ד *מצפון זהב יאתה זו רוח צפונית וחזרת אחורי כיפה לך קלון: הולך אל דרום את היקף היום קרי הילוך שהוא בתוך החלל ואת היקף הלילה קרי סיבוב שהוא מקיף מנפון וניוס לעולם מהלכת בדרום אפי' ביום קצר אינו מהלך פחות מרוק דרומית: וסובב אל צפון בלילה אף בלילה קלרה של תקופת תמוז אינו סובב פחות מרוק לפוכית: פעמים מהלכתן ביום ארוך של תקופת תמוז שהיא יולאה מקרן לפוכית מזרקית ושוקעת בקרן מערבית לפוכית: ופעמים מסבבתו ביום קלר שקמה יולאה בקרן מזרקית דרומית ושוקעת בקרן דרומית ומערבית ומהלכת בלילה ג' הרוקות: אתאן לר"א שאמר לאכסדרה דומה: וממזרים קרה זו רוח צפונית שהדופן מזרחית ופרולה: והאמרת רוח דרומית מעלת רביבים וכאן אתה אומר רוק מזרקית מביאה מים: הא דאתיא מטרא בניחותא בל מן הדרום וכי אתא בשפיכותא בל מן המזרח כדכתיב מים במולק:

ישבילי מו שמזלרת את הוהב וכן הוא אומר *הולים זהב
 מכים אמר רפרם בר פפא אמר רב חסדא מיום
 שחרב בהמ"ק לא הוגשמה רוח דרומית דכתיב
 סס ט *ויגזור על ימין ורעב ויאכל על שמאל ולא שבעו
 סס ט *צפון וימין אתה בראתם, ואמר רפרם בר
 פפא אמר רב חסדא מיום שחרב בהמ"ק לא ירדו
 דכרי' כח גשמים מאוצר טוב שנ' *יפתח ה' לך את אוצרו
 הטוב בזמן שישראל עושים רצונו של מקום
 ושרויים בארצם גשמים יורדים מאוצר טוב ובזמן
 שאין שרויים בארצם אין יורדים מאוצר טוב:
 מב א"ר יצחק הרוצה להתחכם ידרים שיתעשר
 יצפין. וסימניך שלחן בצפון ומנורה בדרום
 ריב"ל אמר לעולם ידרים שמתוך שמתחכם
 מתעשר שנאמ' *אורך ימים בימינה וכשמאלה
 עושר וכבוד והאמר ריב"ל שכינה במערב (לא
 צריכא) דמצד אצדודי א"ל רב חנינא לרב (יאשיה)
 [אשי] כגון אתון דיתביתו לצפונא דארע' דישראל
 אדרימו אדרומי ומנ"ל [דכבל] לצפונא דארעא
 שמזלח את הוהב שמקמת ומציאה סרז והרענון בזה והזהב
 זלה: וכה"א דכתיב זילתא לגביה זהב: לא הוגשמה
 רוח דרומית שהיתה רגילה להביא רינינים טובים: וכתיב צפון
 וימין אלמא ימין הוא דרום וכתיב ביה ורעב: את אוצרו הטוב
 וסיפיה לתת קטר ארלך:
 ידרים דתסלמו יקזיר פכיו לדרום: וסימניך שלחן מצד
 אצדודי קעט לכל דרום: אדרימו שתהיו פונים לכל

ריש
 רב
 בדק
 א"ל
 לנפ
 האי
 איל
 דאכ
 וא"ר
 תא
 [ית]
 מפס
 אמר
 פרדס
 מאי

לא יחפור פרק שני בכא בתרא קח

דישראל קיימא דכתיב *מצפון הפתח הרעה על ידוויכ א
כל יושבי הארץ:

רבא בר רב חנין הוו ליה הנהו דקלי אמיצרא כו
דפרדסא דרב יוסף הוו אתו ציפרי יתבי
בדקלי ונחתי בפרדסא ומפסדי ליה א"ל זיל קוץ
א"ל והא ארחיקי לי א"ל ה"מ לאילנור אבר
לגפנים בעינן טפי והאנן חנו אחד גפנים ואחד כל
האילן א"ל ה"מ אילן לאילן וגפנים לגפנים אבל
אילן לגפנים בעינן טפי א"ל אנא לא קייצנא
דאמר רב האו דיקלא דטעין קבא אסיר למקצייה
וא"ר חנינא לא שכיב שכחת ברי אלא דקץ
חאנתא בלא זימניה מר אי ניחא ליה ליקוץ:

חוקת הבתים

פרק שלישי

[יתיב רב אחא בר עויא קמיה דר' אסי ויתיב נו
וקאמר משמיה דר' אסי בר' חנינא] חצובא
מפסיק בנכסי הנר מאי חצובא אמר רב יהודה
אמר רב שבו תיחם יהושע לישראל את הארץ

ירושלים משום דכתיב והתפללו אליך דרך ארלס וגו' :
פרדסא כרס : והא ארחיקי ליד' אמות : שכחת ברי כך שמו :
מאי חצובא איזה דבר הוא ומאי קשינותו להקשנ כמילר : שבו
תיחם בין שנט לשנט בין איש לאיש לפי שאינו יזקק לא מכאן ולא

וא"ר יהודה אמר רב לא מנה יהושע אלא עיירות
העומדות על הגבולין א"ר יהודה אמר שמואל כל
שהראהו הקב"ה למשה חייב במעשר לאפוקי מאי
לאפוקי קני וקניזי וקדמוני חניא ר"מ אומר נפתוחא
ערבאה ושלמאה ר' יהוד' אומ' הר' שעיר עמון ומואב
ר' שמעון אומר ערדיסקים אסיא ואספמיא:

ועוצם עיניו מראות ברע א"ר חייא בר אבא
זה שאין מסתכל בנשים בשעה שהן
עומדות על הכביסה היכי דמי אי דאיכא דרכא
אחרינא (ואזיל) רשע הוא אי דליכא דרכא אחרינא
אנוס הוא לעולם דליכא דרכא אחרינא ואפ"ה
מכאן: לא מנה יהושע כו' כדאמרינן נפ"ק יהושע כתב ספרו:
על הגבולין כדי להראו' התקומין ופשטי' דקרא אתא לאשמועינן
מ"ט קשב אותן עיירי': כל שהרא' הקב"ה למש' נשעת מיתתו
שכ' ויראהו ה' אתא כל הארץ מן הגלעד עד דן: חייב במעשר
דהתם הם ז' עממי' הכתובי' בכל מקום אבל קני קניזי וקדמוני
שנתנו לאנרהם בצרית בין הצתרים לא כתקיינו במעשר לעתיד
לנא כשיקזירם לנו לעתיד כדאמרי' צ"ר א"כ אס כבשו ישראל
מהם אקרי מות יהושע כלן פטורין מן המעשר כו': חניא
ר"מ אומר כולהו תכאי צפי' קני וקניזי וקדמוני פליגי:
שאינו מסתכל כשהוא הולך לשפת הנהר: היכי דמי דמשצק
ליה קרא אס עולם עיכיו דמשמע שאס לא יעלים עיכיו
אינו לא לדיק ולא רשע: אי דאיכא דרכא אחרינא ואזיל צהק:
רשע הוא ואע"פ שעולם עיכיו לא היה לו להתקרב אלל להתרקק
מן עבירה דקי"ל הרקק מן הכיעור: אנוס הוא אס מסתכל

מג
בז
ע"כ
ישע"ל

חז
מב
בנא
מה
מה
גדו
וטב
קש
דק
עיכ
ניה
מת
יק
שאי
לכיע
מכוכ
ושלי
המכ
שני
ומא
וטב
ענק
המ
להו
הש

חזקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא קט

מבעי למוננס נפשירה בעא מיניה ר' יוחנן מר' בנאה חלוק של ת"ח כיצד כל שאין בשרו נראה מתחתיו טלית של ת"ח כיצד כל שאין חלוקו נראה מתחתיו טפח. שלהן של ת"ח כיצד שני שלישי גדיל ושליש גלאי שעליו כוסות וקערות מונחות וטבעתו מבחוץ והא תניא טבעתו מבפנים לא קשיא הא דאיכא ינוקא הא דליכא ינוקא ואבע"א

דרך הליכה ואכוס רממא פטריה ולמה מזקיקו הכתוב להעלים עיניו: למוננס נפשיה להטות עיניו לכל אקר והיינו דמשנן ביה קרא דאי אכיס כפשיה קסיד הוא: כל שאין בשרו נראה מתחתיו שיהא ארוך עד (פרסת) [פסת] רגלו שלא יראה כשהו' הולך ימף: טלית מקטורין שמתכסה בו על כל הבגדים שהוא לבוש: אין דרך

שאין חלוקו נראה בו' וכ"ש דאי קאי עד להדי חלוק דאיכא ת"ח לינך לביעות טפי: שני שלישי גדיל וכו' שני שלישי רוקב השלקן ימף אלל מכוסה במפה מלד האוכלין לקנח פיהם ולתת עליה את המפה שיגיע עד ושליש הקיבון מגולה להניח עליו קערות וכוסות שלא יכלכו המפה (ויבחו) [ויתבחו] האוכלין ואית דמפרש שלישי גלאי באמלע דש"א שני שלישי גדיל דהיינו מפה מנקוץ ומפפכים כל סביב השלקן ומאמלעיתו מגולה. גדיל קרי המפה על שם שארוגה ול' לק הוא: וטבעתו של שלקן שהיו רגילין לעשות בשפתו לתלותו בו יהיה מנקוץ ולא מפפכים מלד האוכלין כדמפרש ואזיל: מבפנים מלד הסמוך לו: היכא דאיכא ינוקא שיושב אלל אביו לאכול לריך להוסיב השלקן שיהא לד הטבעת מנקוץ סן ישקק בו התיכוק וינעכע השלקן: ואי לויכא ינוקא יעשה מפפכים ולא יהפכה לקוץ סן

והא הא דליכא ינוקא (והא) [ולא קשיא הא]
דאיכא שמעא והא דליכא שמעא ואבע"א הא
והא דאיכא שמעא ולא קשיא הא בלילי' הא
נה ביממא ושל עם הארץ דוסת * למדורה וקדרות
מקיפות אותה. מטה של ת"ח כיצר כל שאין
החתייה אלא סנדלין בימות החמה ומנעלים בימות
הגשמים ושל ע"ה דומה לאוצר בלום:

מד רבי בנאה הוה מציון מערתא (דרבנן) כי מטא

שס יכאל נה השמש שהולך ונח סניב השלמן: הא דאיכא שמעא

שמע יעשה מצפנים ולא יהפכנה מצפון סן יכאל השמש: הא

דליכא שמעא יעשה מצפון ולא מצפנים סן יזוקו נה האוכלין

ומיהו היכא דאיכא שמעא יעשה מצפנים מכל היושנין ולא

מצפון שיכולין לזוהר מן הטבעת יותר מן השמש שהוא הולך והס

יושנין: הא ביממא יהיה מצפון שיכול השמש להשמר ולא מצפנים

דעזיק לאוכלים שלר להם המקום: למדורה שמוקפת קדרות

והאש צאמלע והף כאן המפה והלקס צאמלע והקערות סניב:

כל שאין החתייה כו' כדאמרינן בפסוקים אוכלין תחת המטה

אפי' מקופין בכלי ברזל רוח רעה שורה עליהם: דרך לכעול

מנעלים בימות הקמה וסנדל בימות הגשמים צשניל הטיט: אלא

סנדלים בימות החמה שמכיין שס עד ימות הגשמים שיכטרף

להם: לאוצר בלום צסמ"ך כמו עיסה בלוסה צמס' שנת צפרק

כלל גדול עיסה מעורבת ממיכים הרבה וכן אולר בלום מיכים

הרבה מעורבות צמוכו יקד וכן מטת עם הארץ כל דבר מניק

תחת מטתו [אוכלין וכלים:]

רבי בנאה אדם גדול וקשוב היה לפיכך כיתן לו רשות ליכנס

חזקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא קי

למערתא דאברהם אבינו אשכחיה לאליעזר
עבד אברהם דקאי קמי בבא א"ל מאי קעביד
אברהם א"ל גאני בכנפיה דשרה ומעיינא ליה
ברישיה א"ל זיל אימא ליה בנאה קאי אבבא
(אול) אמר ליה ליעול וליתי מידע ידע דיצר
הרע בהאי עלמא ליכא על עיין ונפק כי מטא
למערתא דאדם הראשון יצתה בת קול ואמרה לו
נסתכלת בדמות דיוקני בדיוקני עצמה אל תסתכל

במערת לדיקים אבל אחר לא כדאמרי' התם גדולים לדיקים
במיתתן יותר מבדיהם והיה נכנס במערה ומודד מדת ארכו
מבפכים ואח"כ מודד מבסוץ כנגדו ועושה שם ליון סיד כדי להכיר
מקום הטומאה ולא יבואו טהרות דרך כאן שלא יאהיל על הקבר:
אשכחיה לאליעזר דתני' במס' דרך ארץ דשצעה לדיקים קיימין
שלא מתו וקא תשיב בהדיהו אליעזר עבד אברהם: בכנפיה
תחת) [בין] זרועותיה: א"ל ר' בנאה לאליעזר: זיל אימא
ליה לאברהם בנאה קאי אבבא ותן לו רשות ליכנס: א"ל ליעול
דאין כאן סולפא אי גניכא באכפיה בכנפיה דשרה: דמידע ידע
דיצה"ר בהאי עלמא ליכא ולא לריכא לאלטנועי מיניה: על
עיין ונפק ככנס ר' בנאה ונסתכל מדת אורך המערה וילא
ואח"כ לין מבסוץ: למערתא דאדם כדדרשינן בעירובין
בס' כיכל מעברין סמרא קרית ארבע א"ר ילמק ארבע על
שם ארבע זוגות שנקברו שם אדם וקוה אברהם ושרה ילמק
ורנקה יעקב ולאה: בדמות דיוקני יעקב דאמרי' בסמוך
שופריה דיעקב מעין שופריה דאדם הראשון: בדיוקני עצמה

ס' ב' יתום אל ביהו אהי הבאנו קצתה סתיה)

חזקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא קיא

בדיקניה אתא אביו א"ל במטותא מיניה דמר
שבקיה לשנת אחריתי הדר אתא תפסיה בדיקניה
הדר אתא אביו ולא שבקיה עד דאיתתי (מסערחא)
[מספרא] וגויה לדיקניה:

ההוא (גברא) דאמר להו חביתא דעפרא לחד מה
בראי. חביתא דגרמי לחד בראי. חביתא

דאודרא לחד בראי. לא הוו ידעי מאי קאמר
להו אתו לקמיה דר' בנאה אמר להו אית לכו
ארעא אמרו ליה אין אמר להו אית לכו חיותא
אין אית לכו ביסתרקי אין אי הכי הכי קאמר לכו:

ההוא גברא דשמעה לדביתהו דקא אמרה מו
לברחה אמאי לא צניעת באיסורא הק' ^ס

אחתא עשר' בני אית לה ולית לי מאבוך אלא חד
כי שכיב אמר כל נבסי לחד ברא ולא ידעי להו

אתא אביו כו' נשניל שהיה אוהבו של הנכרי ע"כ:

ההוא דאמר להו מלוה מקמת מיתה היה ומלק נכסיו [לנכיו]

על פיו: חביתא דעפרא אי מיניק לאחד מצני ודרך
קמה אמר שלא יצו הכל שהוא עשיר ובעל נכסים: חביתא

דגרמי קנית מלאה עלמות: אודרא מוכין: אית לכו ארעא
נשתייר לכס קרקע מאביכס דא"כ היינו קניתא דעפרא והנהמות

אי בהן עלמות זה קניתא דגרמי: ביסתרקי וכל מיני נגדים
עשין מוכין:

(אמאי לא צניעת באיסורא כלומר תעביד איסורך בלינעא):
לחד ברא לקד מצניו אותו שיבקר ב"ד:

מינייהו (פקיד) אתו לקמיה דר' בנאה אמר להו
 זילו חבוטו קברא דאבוכו עד דקאי ומגלי לכו
 להי מיניוכו שבק אזלו כולהו יהוא דבריה הוה
 לא אזל אמר להו כולהו נכסים דהאי. אולו אכלו
 קורצא בי מלכא אמרי איכא גברא חד ביהודאי
 דקא מפיק ממונא דאינשי בלא סתרי ובלא מידי
 אחיותו חבשוהו אזלרה דביתהו אמר' להו לכו
 מלכא עכרא חד הוה לי פסקו לרישי' ופשטורה
 למשכיה ואכלו בשריה וקא מלו ביה מיא ומשקו
 בית לחבריא ולא קא יהבי לי דמיה ולא אגריה
 לא ידעי מאי קאמר' להו אמרי ניתו לחכימ'
 דיהודאי ולימא קרווהו לר' בנאה אמר זרונקא
 אמרה לכו אמרי הואיל וחכים כולי האי ליתב
 חבוטו הכו הכאות על קברו ולכסותן מתכוון שאותן שהם מעוררי
 עזי פנים הם וילכו על קברו לקבוע: א"ל בולהו נכסי דהאי
 שלא רלה לקבוע על קבר אביו והוא לנוע שבכס ומסתברא דלזה
 אהב יותר ויפה דן ר' בכאה דלא שייך הכא לא שודא דדייני והיינו
 שודא שלא רלה לקבוע דומיא דההוא דאמר נכסי לטוביה: אזלו
 ט' האקי': אכלו ביה קורצא הלשינו עליו: אזל דביתהו דר'
 בכאה ללעוק אל המלך כל' סכמה כדי שלא יבינו הם אלא ע"י
 בעלה: ואכלו בשריה של עבד: וקא מלו ביה מיא שואבין מים
 בעורו: ומשקו ביה מיא בעורו: לחבריא לנכי הישיבה: לחכימ'
 דיהודאי ר' בכאה: זרונקא כחד [של עור] וכך אמרה תיש הי'
 לי וגלוהו ממני ושקטוהו ואכלו הנשר ומן העור עשו קמת ושואבין

חזקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא קיב

אבכ' ונידון דינא הוא דהוה כתיב (אבכא דאבולא)
[באבולא] כל דיון דמתקרי לדין לא שמייה דיון
אמר להו אלא [מענתה] אי אחא אינש מעלמא
*ומזמין ליה לדינא לאו שמייה דיון אלא כל דיון ^{שס"ג}
דאיחקרי לדין ומפקין מיניה ממונא בדין לאו
שמייה דיון כתבו הכי ברם סבי דיהודאי אמרי
כל דיון דמתקרי לדין ומפקין מיניה ממונא
בדין לאו שמייה דיון הוא דכתיב ביה בראש כל
מותא אנא דם בריש כל חייה אנא חמר אמר
להו אלא מעת' דנפל מאיגרא ומית דנפל מדיקלא
ומית דמא קטלית ותו מאן דדרכיה למימת משקן
ליה חמרא וחיי אלא הכי בעי למיכתב בריש כל
מרעין אנא דם בריש כל אסון אנא חמר כתבו
זו מים ושותין צי : באבולא על דלתות השער היה כתוב זו כד
שילמדו משס צ"א : כל דיון המיוקד לדון דיכי העיר חמכין
דמתקרי לדיכא שתובעין אותו לדין על עמון שתובעין עמכו : לאו
שמייה דיון ופסול לדין דכיון דאיהו בעל יקבל שקד : ומזמין ליה
לדינא שלא כדין וילא עון הדין זכאי : ומפקין מיניה ממונא
בדינא לאו שמייה דיון דגזלן פסול לדין שיעוות הדין בשביל
שקד : בריש כל מותא אנא דם ראש לכל המיתות הוא הדם
שאין אדם מת אלא ע"י רוב דם שלא הקין בזמן הראוי לו : בריש
כל חיין אנא חמר שהיין מקיה כל שותיו : דדרכיה למימת
כגון גוסס : בריש כל מרעין אנא דם כל מקלואי האדם ע"י
הדם הם נאים שלא הקין : בריש כל אסון בו שאס שתאו

הכי ברם סבי דיהודאי אמרו בריש כל מרעין
אנא דם בריש כל אסון אנא חמר באתר דלית
חמר תמן מיתבעי סמנין:

נטו אמר רב יהודה אמר שמואל צינור המקלח
מים לחצר חבירו וכא בעל הגג לסתמו
בעל החצר מעכב עליו דא"ל כי היכי דאת קנית
לך חצר דידי למישדא ביה מיא לדידי נמי קני
לי מיא דאיגרך] איתמר ר' אושעיא אמר מעכב
ר' חמא אמר אינו מעכב אול שיולה לר' ביסא
קפלת דא"ל מעכב קרי עליה רמי בר חמא *והחוט
המשולש לא במהרה ינתק זה ר' אושעיא בנו
של ר' חמא בנו של ר' ביסא:

מו [משנה לא יפתח אדם לחצר השותפין פתח כנגד
פתח וכו': גמ' מנהני מילי א"ר יוחנן

כמדתו וכראוי לו לא יבא לידי קולי: תמן מתבעין סמנין [סס
ענקשין סמנים] לרפואה שבמקום שאין יין מלווין תקליאים:
[צינור של אופסין: לדידי נמי קני לי מיא דאיגרך להסקות
בהמותיו שעל סכת כן כתרליתי לך ודמי למקס ומסכר
שאכי שענדתי לך קלירי בשביל מימך ואם אתה קוזר כך אחי לא
אחזור ב']: מעכב על בעל הגג: אינו מעכב דלא שעבד לו
מימיו אלא כל ימי שיהיו יורדין לקלרו: אול שיולוהו לר' ביסא
אביו של ר' קמח חקכו של ר' אושעיא: לא במהרה ינתק
כדדרשין כמי מפי זרעך ומפי זרעך וגו' מדור שלישי ואילך
תורה עקורת לאכסכיא שלה: זה ר' אושעיא שאמר כזקנו:

חזקת הבתים פרק שלישי בכא בתרא קיג

דאמר קרא *וישא בלעם את עיניו וירא את מדיני כד
ישראל שוכן לשבטיו מה ראה ראה שאין פתחי
אהליהם מכווני זה לזה אמר ראויין הללו שתשרת
עליהם שכינה :

רבי ינאי הוה ליה אילן הנוטה לרה"ר הוה ההוא
גברא דהוה ליה נמי אילן הנוטה לרה"ר
אחו בני רה"ר הוה קא מעכבי עלויה אתא לקמיה
דר' ינאי א"ל *זיל האידנא וחא למחר בליליא
שדר קצויה לההוא דידיה למחר אתא לקמיה
א"ל זיל קוץ א"ל הא מר נמי אית ליה א"ל זיל
חזי אי קוץ דידי קוץ דידך אי לא קוץ דידי לא
חקוץ את מעיקרא מאי סבר ולבסוף מאי סבר
מעיקרא סבר ניחא להו לבני רה"ר דיחבי
בטוליה כיון דחוא דקא מעכבי שדר קצויה וליכא
ליה זיל קוץ דידך והדר אקוץ דידי משום דר"ל

וירא את ישראל שוכן ראש (היכן) [היאך] שוכנים לפיכך
אמר מה טובו אוהליך שאין פתחי אהליהם מכוונין :
[ומענה ישראל כקצר השומעין דמי דלא היה ראות הרבים אלא
מענה ליה כדאמרי' במסכת שנת (דף לו)]: אמר ראויין
הללו מדכתיב התם מה טובו אוהליך קא דייק ע"כ :
[הוה מעכבי עלויה בני רה"ר שנוספו מוסיקין לגמל ורוכנו] :
זיל האידנא שהיה רוצה לקשט עלמו תפילה כדלקמן :
אי קוץ דידי אס עלי קנוץ כנר : כיון דחזי דמעכבי הנץ
שנשניל כנודו שותקין על שלו] : ולימא ליה זיל קוץ וכו'

לפניה נ דאמר *התקוששו וקושו קשוט עצמך ואחר כך קשוט אחרים:

מח ת"ר משחרב הבית (באחרונ') [כשניה] רבו פרושין ב ישראל שלא לאכול בשר ולא לשחות יין

נטפל להם ר' יהושע אמר להן בני מפני מה אין אתם אוכלים בשר ואין אתם שוחים יין אמרו לו נאכל בשר שממנו מקדיבין על גבי המזבח ועכשיו בטל ונשחה יין שממנו מנסכים על גבי המזבח ועכשיו בטל אמר להם א"כ להם לא נאכל שכבר בטלו מנחות אפשר בפירות פירות לא נאכל שכבר בטלו בכורים אפשר בפירות אחרים מים לא נשחה שכבר בטלו נסוך המים שחקו אמר להם בני בואו ואומר לכם שלא להתאבל כל עיקר אי אפשר שכבר נגזרה גזרה ולהתאבל יותר מדאי אי אפשר שאין גוזרין גזרה על הצבור אלא א"כ יכולים רוב הצבור לעמוד בה (אמר רב אדא בר אבהו מאי קראה) חלפני נ דבתי *במארה אתם נארים ואותי אתם קובעים

ואמאי אמר ליה זיל האידינא וכו': התקוששו הסך קא מנין עיכיד חילה [כמו לקושש קא] כלו' קשוט עצמך:

פ' רש"י אפשר בפירות *ויפה אמרת ונפרוש גם מן הלחם: בפירות אחרים אין מניחים בכורים חלל משנעת המינים: שכבר נגזרה גזרה קורבן וכתפייננו להתאבל כדכתיב שמו חתה קשוט כל המתאבלים עליה: במארה אתם נארים

חזקת הבתים פרק שלישי בכא בתרא קיד

הגוי כולו (אי איכא גוי כולו אין אי לא לא) אלא [כך] אמרו חכמי סד אדם אה ביתו כסין ומשייר ביה דבר מועט וכמה אמר רב יוסף אמה על אמה אמר רב חסדא וכנגד הפתח עושה אדם כל צרכי סעודה ומשייר בה דבר מועט מאי הוא אמר רב פפא כסא דהרסנא ועושה אשה כל חכשימיה ומשייר בה דבר מועט מאי היא אמר רב פפא בת צידעא שנא *אם אשכתך ירושלים וגו' תדבק לשוני לחכי וגו' מאו על ראש שמחתי א"ר יצחק זה אפר מקלה שכראש חתנים א"ל רב פפא לאבוי היכא מנח לה א"ל במקום הפולג שנאמר *לשום לאבלי ציון [לחת להם] פאר יסעי סא

קבלתם עליכם בגזירות חרור להביא המעשר אל בית האולר כדכתיב במלכזי הביאו את כל המעשר אל בית האולר וגו' ואע"פ כן אותי אתם קובעים גולין את המעשר והתרומה כדכתיב התם ואמרתם כמה קבענוך המעשר והתרומה: הגוי מלכו כל הקהל כולו קבלו זאת הגזרה ומסתמא אם לא היו כלם יכולין לעמוד בה לא היו מסכימים וכוזו ככולו אלמא לא קסנו גזרה אלא אם כן רובם יכולין לעמוד בה: אלא כד אמרו חכמים כו' ומסקנא דמלתא דכי יהושע היא: כסא דהרסנא קערה של מאכל דגים מטוגנים בשמכך צמלת: בת צידעא טיכפל"א שרגילות הנשים לסודשם כדי להזיכ את השער: אם אשכחך אכולהו קאי: אפר מקלה אפר כימה המטפה מאש קרוי כן ומאוס דאיכא בני אמה ברה: הולקך לפרש בן: פאר

תחת אפר . וכל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה
 בפניו ^{סו} בשמחה שנא' * [שמחו את ירושלים וגו'] שישו
 אתה מישוש כל המתאבלים עליה הניא א"ר
 ישמעאל בן אלישע מיום שחרב בהמ"ק דין הוא
 שנגזור על עצמנו שלא נאכל בשר ולא נשחה יין
 אלא שאין גוזרין גזרה על הצבור אלא א"כ רוב
 הצבור יכולים לעמוד בה ומיום שפשטה מלכות
 (אדום) שגזור עלינו גזרות קשות ומכטלי ממנו
 תורה ומצות ואין מנחת אוחנו ליכנס לשבוע הבן
 ואמרי לה לישוע הבן דין הוא שנגזור על עצמנו
 שלא לישא אשה ולהוליד בנים ונמצא זרעו של
 אברהם אבינו כלה [מאליו] אלא הנח להם
 לישראל מוטב שיהיו שוגגין ואל יהיו מזידין :

המוכר את הבית

פרק רביעי

סח [משנה] המוכר את השדה מכר את האבנים שהן
 ע"ב תחת אפר מכלל שהיו רגילין ליתן אפר במקום פאר דהיינו
 תפילין כדכתיב פארך קנש עליך : לשבוע הבן מילה שהוא
 לסוף שנעה : ונמצא זרעו של אברהם אבינו כלה מאליו
 בענין טוב ולא ע"י ככרים ומכות לא ינטלו [עוד] : אלא הנח
 להו לישראל מוטב שיהיו שוגגין במה שלוקקים נשים שאינם
 סבורים שיש איסור בדבר : ואל יהו מזידין דמשום דלא יכלו
 לעמוד בה ינטלוהו וכמלאו מזידין הלכך לא גזרינן :

המוכר את הבית פרק רביעי בבא בתרא קטז

לצורכה כו' ולא את חרוב המורכב ולא סדן
השקמה וכו' * [גמ'] מה"מ אמר רב יהודה אמר סט
רב דאמר קרא * ויקם שדה עפרון אשר במכפלה ע"ז
וגו' מי שצריך לגבול סביב [יצאו אלו שאין צריכין
לגבול סביב] אמר רב משרשיא מכאן למצרים
מן התורה:

מה"מ דחרוב המורכב וסדן השקמה אין כמכרין בכלל שדה
וכיון דמשכתינן דאינן בכלל שדה ממילא ידעינן דאפילו
אם אמר כל מה שנתוכה אינן כמכרין כדקתני מתכתינן בין כך
ובין כך לא סבר כו' דכל מה שנתוכה לא מהני אלא טפווי
תשמישי דשדה וכו': דכתיב ויקם שדה עפרון וגו' עפרון מכר
לו השדה לאברהם בסתמא כדכתיב כתיב כסף השדה וגו' וקא
מהדר ליה עפרון ארץ ד' מאות וגו' ואס"ה קנה אברהם כל
האילנות כדכתיב ויקם שדה עפרון וגו' וכל העץ אשר בכל גבולו
סביב על ידי קניית השדה סתם קנה [גם את] כל האילנות
[והאי אשר בכל גבולו קרא יתיר' הוא דמלי למיכתב וכל העץ
אשר בשד' דהיינו מתוך גבולי השדה ולמידרש אתי מי שצריך לגבול
אותן אילנות קנה שצריכין להיות להו גבול סביב שלא יערער
אדם עליהם לומר צתוך שלי כטועים ושלי הם דהיינו כגון
אילנות דקים שאין להם שם והדבר שבו מי נטעם לפיכך צריך
לעשות להם גבול סביב אבל כל חרוב המורכב וסדן השקמה
גדולים וקשונים ואושא מילתייהו וידוע של מי הן ובקרקע מי
הן כטועים ואין צריכין גבול הילכך אינן בכלל השדה סביב:
מכאן למצרים מן התורה שהקונה את השדה קנה את המלרי'

המוכר את הספינה

פרק חמישי

עג מתני' המוכר את הספינה מכר את התורן ואת
 הנס ואת העוגין ואת כל המנהיגין אות'
 יחזקאל כו וכו' : גמ' תורן איסקריא וכן הוא אומר * ארו
 מלבנון לקחו לעשות תורן עליך . גם אדארא וכה"א
 שס * שש ברקמה ממצרים היה מפרשך להיות לך
 לנס . עוגין תני ר' חייא אלו עוגנין שלה וכה"א
 רות א * הלהן תשכרנה עד אשר יגדלו הלהן תעגנה
 לבלתי היות לאיש . מנהיגין א"ר אבא [אלו]

עלמן וכל האילנות הנטועים במילר דמלרים בכלל שדה דהכי
 משמע סניב כל האילנות הנטועין בקרקע המילר שהוא סניב
 השדה קכה אנרהס] :

המוכר את הספינה סתם : תורן ונס ועוגין וכל המנהיגין
 בגמ' מפר' : איסקרי' משום שפורשין עליו את הוילון בראש
 הספינה : וכה"א ארו מלבנון גו' ראייה לדבר דתורן דמתכ' היינו
 אסקרי' שהאיסקרי' מחרו או מאילן גבוה עושין אות' : אדר' הוא
 הוילון שפורסין על התורן להוליך את הספינה ברוק ווייל"א
 בלעז : וכה"א דהיינו אדרא שעשו מפתחים וקכנוס מין בגד :
 עוגינין אבקורא"ש של ברזל ומשליכין בקים להעמיד הספינה
 במקום אחד : וכה"א דעוגין דמתכ' [לשון] עיכוב הוא בדכתיב
 הלהן תעגנה כמו תעשנה תתעכבו מלהכשא לנעל אלמא עוגין

המוכר את הספינה פרקה בבה בתרא קמו

המשוטין שלה *אלונים מבשן עשו משוטין ואבע"א יחזקאל כ

מהכא *וירדו מאניותיהם כל תופשי משוט : ^ס

אמר רבה אשתעו לי נחותי ימא האי גלא דמטבע מט

לספינתא מתחזי כי צוציתא דנורא חזרהי ^ס

ברישא ומחזין לה באלוותא החקיק עלה אהי"ה

אשר אהי"ה י"ה (י"ה) ה' צבאות אמן אמן סלה

ונייה. אמר רבה (בר בר חנה) אשתעו לי נחותי

ימא בין גלא לגלא תלת מאה פרסי ורומא דגלא

דמתני' היכו עוגנין : משוטות שקורין רימ"א שמשוטין בהן

את הספינה : וכה"א אלונים מבשן עשו משוטין נספינה

מיירי ביקוקאל וקשיב [תמישי הספינה וכליה ומדקשיב]

המשוטות ש"מ דעיקר תמישי הספינה הן וכמכרין בכלל

הספינה והילכך אמרי' דכל המכהיגין דמתני' אתא לרבווייכהו :

כל תופשי משוט אלמא עיקר הספינה ע"י שתופסין משוטות

דסה"א קנלי' המושכין את הספינה ליהוו עיקר מכהיגין אבל

משוטות לא מודכני קמ"ל :

אמר רבה וכו' כל הכי עובדי דקא קשיב משום מה רבו מעשיך

ה' (ויש מהן) [והן] להודיע מתן שכרן של לזיקים לעתיד

לנא או לפרש מקראות האמורי' בספ' איוב המדברי' בעופות

גדולות ובהמות והגיס גדולים שכל שיפת ת"ק לריכה תלמוד :

דמטבע שרובה לטצוע : אית ליה ברישא שהולך לפניה :

צוצית' דנורא חזרהי אש לבנה ומלאך מויק הו"א : אלוותא

מקלות כמו לא בחלה ולא ברומק בשבת. אמן אמן סלה גרסינן :

ונייה עזיבו : בין גלא לגלא כו' משום דאמרינן בסמוך זרמא

116 המוכר את הספינה פרק ה בבא בתרא

תלת מאה פרסי ומנא חדא הוה אולינן באורחא
ודלינן גלי עד דחוינן כי מרבעתא דכוכבא ווטא
דהויא כמבור ארבעין גריוו ביזרא דחרדלא ואי
דלינן טפי הוה מקלינן מהבלא ורמיא לה גלא
קלא לחברתא (ואמרה לה) חברתי מי שבקת
מידי בעלמא דלא שטפתיה וניתי אנא ונחרביה
אמר לה פוק חזי גבורתיה דמריך דאפילו כמלא
ידויה כ' חוטא דחלא לית דעבר שנא' *האותי לא תיראו
נאם ה' אם מפני לא תחילו אשר שמתי חול
גבול לים חק עולם לא יעברנהו :

גלא קלא לחברתי אינטריך לאשמועינן דמשלש מאות פרסה שמע
קולו של קבירו: דלינן גלא יותר משיעור גבהו השליכו למעלה
עד לרקיע א"כ הנלא דרקיע כפי' עד מהלך קרוב לת"ק שנה שיש
ס"א שכינותן הרקיע לחרץ: מרבעתיה *שכיבו: דכוכבא ווטא כוכב קטן
שנקטנים: ביזרא בית זרע ארבעים כור של קרדל דנפישו מכל
שאר זרעים: מקלינן מהבליה כשרפס מוס הכוכב: ורמא
ליה גלא נתן קולו כלו' לעק כדוגמת מהוס אל מהוס קורא
לקול וגו' ושאל המלאכים הממונים עליהם הם: שבקת מידי
בעלמא וכו' מפני שהגניה כ"כ היה סבור שילא חזן לשפת הים
ושעף את העולם: ונחרביה מפני עון הדור: א"ל גלא
לחברתי: פוק חזי גבורתא דמריך וכו' כלו' אין לי רשות ללכת:
כמלא חוטא דחלא כמלא רוסק הקוט איכי יכול ללכת חזן ען
הקול: שנא' האותי לא תיראו תלמודא קאמר לה:

המוכר את הספינה פרק ה בבא בתרא קיז

אמר רב (בר בר חנה) לדידי חזי לי הורמין ג
בר לילית דהוה קא רהיט אקופיה דשורא שס
דמהווא ורהיט פרשא כי רכיב *כוסיא מחתאי ס"א
ולא יכיל ליה. ומנא חדא הוה מסרגן ליה תרתי חיימא
(חיימא) [כודנייתא] וקיימין *אתרי גשרי דדונג שס"ב
ושוור מהאי להאי ומהאי להאי ונקיט תרי כפי
דחמרא בידיה ומוריק מהאי להאי [ומהאי להאי]
ולא נטפא מינייהו נטפא לארעא ואותו היום *יעלו מליס ק
שמים ירדו תהומות הוה ושכעת מלכותא וקטליה:

הורמין בנו"ן גרסינן משמועת אנא מרי ואכי שמעתי הורמין
בזי"ן ושד הוא כדאמרינן בסנהדרין מפלגך לתתאי
דהורמין: אקופי דשורא על שיכי הקומה והאי עונדא להודיע
לדקותיו של הקב"ה שמרס על צרויותיו ואיכו כותן רשות לאלו
להזיק וגם שלא ללאת בדרך יקידי: ורהיט פרשא לפי תוסו:
ולא יכיל ליה שהיה השד רץ ביותר ומיהו הפרש לא היה
מחכוין לכך: מסרגין שהיה אוכף וסרגא כחוכין על הפרדו:
אתרי גישרי דדונג שס אותו כהר והיו רקוקים זה מזה והשד
מלג מפרדה זו לפרדה זו: תרתי כסא דחמרא שהיה מלאים
יין והוה מוריק תרוייהו ביקד זה בתוך זה בהדי דקא משוור ואין
כספק אפילו טפה אחת ואע"פ שהיה אותו היום רוק סערה
שהיו עולים יורדי הים באכיות עד לב השמים ויורדים עד
תהומו' מכח הרוק ואע"פ כ לא כפלי טפה לארץ: יערו שמי' ונר
(*פסוק הוא גבי יורדי הים בתלי': שמעו בי מלכא וקטלי לי'
(*הכוונה כי לדברי רבנ"ח הול"ל עלו שמים ולא יעלה לי' עמיד לכן
פי' פסוק הוא כלו' מפס ל' הפסוק כרי"ף

117 המוכר את הספינה פרקה בבא בתרא

נא אמר רבה (בר בר חנה) לדידי חזי לי אורזילא
בר יומיה דהוה כהר תבור והר תבור כמה
הוי (ארבעין) [ארבע] פרסי ובי משכא דצואריה
תלתא פרסי ובי מרבעתא דרישיה פרסא ופלגא
רמא כופזא וסכריה לירדנא:

נב ואמר רבה בר בר חנה לדידי חזי לי ההיא
אקרוקתא דהוה כי אקרא דהגרונא ואקרא
דהגרונא כמה הוי שיחין בתי אתא תנינא בלעה
אתא פושקנצא ובלע לתנינא וסליק יתיב באילנא
תא חזי כמה נפיש חיליה דאילנא אמר רב פפא
בר שמואל אי לאו דהואי התם לא הימני :

מלכא דשידי שאין דרכו של עד להראות לפני אדם והרגוהו
מפני שהיה מגלה סודם. ואית דאמרי כי מלכא קיסר שהיה
ירא שלא יטול מלכותו שהיה אותו עד מאדם שנא על שידה והיה
דר בין האנשים:

אורזילא בר יומא ראס בן יוס אקד דאותו היום כולד: כהר
תבור כן (כולד) [הי] גדול: בי מרבעתא דרישיה
מקום הכת ראשו כשזכב על הקרקע: רמא כופחא הטיל
רעי: סכריה הרעי לירדנא לפי שעה עד שמסמסוהו המים
מעט מעט:

אקרוקתא לפרדע: כאקרא דהגרונא גדול היה לאותה כרך:
ואקרא דהגרונא כמה הוי שיחין בתי תלמודא
קא"ל: אחא חנינא רבה קא"ל: פושקנצא עורב קקנה:
באילנא על ענף אקד כדרך העופות: לא הימני לא האמכתי:

המוכר את הספינה פרק ה בבא בתרא ק"ח

ואמר רבה בר בר חנה זמנא חדא הוה אזלינא נג
בספינתא וחזינ' ההוא כוורא דיתב' ליה ^ס
אכלא טינא באוסייה ואידחותו מיא ושדוהו לגור'
וחרוב מיניה שיתין מחווי ואכלו מיניה שותין
מחווי ומלחו מיניה שיתין מחווי ומלאו מחד גלגלא
דעיניה תלת מאה גרבי משחא וכי הדרן לבתר
חריסר ירחי שתא חזינן דהוה קא מנסרי מגרמיה
משללחא ויתבי למבניניהו הנך מחווי. ואמ' רבה
בר בר חנה זמנא חדא הוה קאולינן בספינתא
וחזינן ההוא כוורא דיתבא ליה חלחא אנביה
וקרחא אנמא עילויה סברינן יבשתא היא וסלקינן
ואפינן ובשלינן אנביה. וכד חס נביה אתהפיך ואי
לאו דהוה מקרבא ספינתא הוה טבעינן ואמר רבה

כוורא דג: אכלא טינא שרץ קטן: באוסייה נקיריו של דג
ככנס השרץ וכו' דהיינו כלבית כדאמרי' בעמ' שנת *ה' נרשנ"ס
אימת הן אימת קלש על גבור אימת כלבית על לוייתן: ורחיוהו ^{וכנ"י}
מיא הדקוהו המיס והשליכוהו לינשה כדרך ים שאינו סובל דבר ^{קישנים}
מת: חרבו מיניה שיתין מחווי שהשליכוהו המיס על שמיסין ^{הני' ג'}
כרכים ושערן כולן שהיה גדול כל כך: ואכלו מיניה שיתין ^{הוא ה'}
מחווי בעודכו לק: ומלחו מיניה שיתין מחווי אקרי' שהיו ^{בדאיתא}
רקוקין משם מלחו מיניה וכשאוהו למקומן: מחד גלגלא דעיניה ^{קמס דף}
מגלגל עיניו לקחו שערן תלת מאה גרבי: לשנה לשנה אקרת: ^{ע"ו ע"ס}
הו' מנסרי לבנות מעלמות הדג אותן מקווי שהפיל: דיתבא
חלחא אנביה שהיה קול נקנץ על גבו: וקרח' עשבים על
הקול: וסברינן יבשתא היא איי המיס הוא:

בר בר חנה זמנא חדא הוה אולינן בספינתא
 וסגאי ספינתא בין שיצא לשיצא דכוורא תלתא
 יומא ותלתא לילותא איהו בזקיפה ואנן בשיפולי
 וכ"ת לא מסגי ספינתא טובא כי אתא רב דימי
 אמר כמיחם קומקומא דמיא מסגיא שיתין פרסי
 ושדי פרשא גירא וקדמא ליה איהו ואמר רב אשי
 ההוא גילרנא דימא הואי דאית ליה תרי שיצא :
 נד ואמר רבה בר בר חנה זמנא חדא הוה אולינן
 בספינתא חזאי ההיא צפרתא דהוה קאי
 עד קרסוליה במיא ורישי' ברקיעא ואמרי' לית
 מיא ובעינן למיחות לאוקורי נפשין נפק ברת קלא
 ואמר לן לא תחיתו להכא דנפלה ליה חצינא

נד
 ס

שיצא סכסיר : בין שיצא לשיצא סכסירין נגנ' הדג אחד לכל
 הראש וא' לכל הזכב : איהו בזקיפ' שהי' הולך כנגד הרוק . ואנן
 אולינן בשיפולא כמו שהרוק הולך דמיס של יס אינן כובעין אלא
 ע"י רוק הולכין נהן : כמיחם קומקומא דמיא כשיעור שמקומין
 קומקומא של מיס דמיס : ושדא פרשא גירא כשהיה שוס אדם
 יורה נקץ ונקזת על שפת היס לארץ הוה קזינן דקדמה לה
 ספינתא לקץ : גילרנא שס דג קטן הוא כלו' דג זה הוי מדגים
 קטנים שנים : דאית ליה תרי שיצי אנל שאר דגים גדולים
 שנים אין להם אלא סכסיר אחד באמצע הגב :

וחזינן לההוא ציפרתא כו' ה"ג : ואמרינן ליכא מיא היינו
 סנורין שאינן עמוקין הואיל ולא קאי צמיא אלא עד
 קרסוליה : חצינא גרוץ או מעלד : לבר נגרא קרש עליס :

המוכר את הספינה פרקה בכא בתרא קיט

לבר נגרא הכא הא שבע שנין ולא מטיא לארע
ולא משום דנפישו מיא אלא משום דרדיפי מיא.
אמר רב אשי ההוא ויו שדי הוא דכתיב *ויון מליס כ

שדי עמרו:

אמר רבה בר בר חנה זמנא חדא הוה אולינן נה

במדברא וחזינן הני אווזי דשמיטן גרפייהו

משמנייהו וקא נגדי (משחא) [נחלי דמשחא]

מחותייהו ואמינא להו אית לי מנייכו חולקא

לעלמא דאתי חדא דליא לי אטמא וחדא דליא

לי גרפא כי אתאי לקמיה דר' אלעזר אמר לי

עתידין ישראל ליתן עליהם את הדין:

ואמר רבה בר בר חנה זמנא חדא הוה קאולינן נה

במדברא ואתלוי כהדן ההוא טייעא דהוה

שקיל עפרא ומורח ליה ואמר הא אורחא לדוכת'

פלן והא אורחא לרוכתא פלן אמרינן ליה כמה

מרחיקנן ממיא ואמר לן הבו לי עפרא יהבינן לי

ולא משום דעסקי מיא מהלך שבע שנים לא הניע הקלינא

לקרקע: אלא משום דרדיפי מיא סמוך קריפות הכהכ

לא היה כלל עדיין ולא מקמת העומק בלבד: ויון שדי עמרו

ר' אבו מניע לרקיע:

דשמיטן גרפייהו כפלו נוכה שלהן מרוב זומן: דליא לי גרפא

הגניה לי הככף רעו זהו קלקד לעמיד לבא: ליתן

עליהם את הדין שנקטתם מתעכב משיק ויש להן לער בעלי

קיים לאותן אוזים עקמת זומנן: טייעא סוקר ישמעאל:

ואמר לן תמניא פרסי חנינן ויהבינן ליה אמר לן
דמה תקינן תלתא פרסי אפכית ליה ולא יפיליך
ליה (ואמר רבה בר בר חנה) אמר ליה (ההוא
טייעא) תא ואחור לך מתי מדבר אזלי וחזיתנהו
עד ודמו כמאן דמיבסמי ונגנו אפרקיד והוה זקיפי
בירכיה דהר מנייהו ועייל טייעא חותיה בירכיה
כו רכיב גמלא וזקיפא רומחיה ולא נגע ביה פסקו
חדא קרנא דתכלתא דהר מנייהו ולא הוה מסתגי
לן אמר לן דלמא שקלת מידי מנייהו [אהדרה]
הגמיה דמאן דשקיל מידי מנייהו לא מסתגי ליה
אזלי אהדרתי והדר מסתגי לן כי אתא לקמיה
דרבנן אמרו לו כל אבא חמר וכל בר בר [חנה]
והפכינן האי עפרא בהאי עפרא לכסותי אס יהיה נקי כל
סך אמר ליה הכוץ טייעא תא אקוי לך וכו' ה"ג אזלי
וחזיתנהו ודמו כמאן דמיבסמי שהיו שוכבין בספינה להוסיף
כשחוש יין אפרקיד פניהם למעלה שוב"ש בלע"ז ועייל
טייעא חותי בירכיה כלו' ראיתי שטייעא היה הולך תחת
ברכיה המת ככונן על הגמל ורומקו בידו ולא נגע ביה צבירכוה
ולכת לפחשי דגובה הצרכים כשיעור שפול טייעא ללכת
תחת ברכיה המת ורומקו בידו ולא יהיה טונע בו לאי שיעורא
קאמר ולא קוז מעט מעט הכי"ה ללמזמר ועייל פרשא חותי
בירכיה כו' א"כ ועייל נכרא: שקלה חדא קרנא כגף הטלית
להביאו למכמי' ללמד ממנו דין ליכית אי כב"ש אי כב"ס כדלקמן:
ולא הוה קא מסתגי לן בהמות שהיו רוכבין לא והו' יכולין
להלך: כל אבא חמר רב"ש היוכין ר' אבא בר קנה וכמו כן
למשכני ארזים

המוכר את הספינה פרק ה בבא בתרא קכ

סיכסא למאי הלכתא (עביד) [עברית] הכי למידע נ"ג גמרא
 אי כב"ש איבעי לך למימני חוטיך אי כב"ה איבעי לחידע אי
 לך למימני חוליות: כב"ש אי

(ואמר רבה בר בר חנה) אמר לי (ההוא טייעא) כב"ש
 תא אחוי לך טורא דסיני אזלי וחואי לחיטכי כב"ש

דהדרן ליה עקרי וקיימין כי חמרי חוירתי שמעתי חוטיך
 בת קול שאומרת אוי שנשבעתי ועכשיו שנשבעתי ולחיטכי
 מי מפר לי כי אחאי לקמייהו דרבנן אמרו לי כל חוליות

אבא חמרא וכל בר בר [חנה] סיכס' הוה לך נ
 למימ' מופר לך (מופ' לך) ורבב"ח סבר דלמא ס
 משבעתא דמכול קאמר ורבנן א"כ אוי למה:

(ואמר רבה בר בר חנה) אמר לי (ההוא טייעא) נח נ
 תא אחוי לך כלועי דקרח (אזלי) והואי ס

רבינא כמו רב אינא. קמרא כל' שוטה כקמור: סיכסא שוטה
 כדאמרי' בסנהדרין עבדקן סכסן: למאי הילכת' פסקה ליה
 חזום דבעי למקמי אי הלכה כב"ש לפליגי במס' עכקות דת"ר
 כמה קוטיס הוא מתן ב"ש אומריס ד' וז"ה אומריס ג' [וכמ' תהא
 משולשת זכוי]: איבעי לך למימני חוטיך וחוליות מקמי
 דתהדריה ותייתימא לך: חוליות ג' קוטיך גדיל קרי ליה נ
 חוליא במס' עכקות: ס

שנשבעתי מן הגלות כדכתיב קראי טווא זכניאיס: ורבב"ח
 סבר דלמא שבעתא דמכול דכתיב אשר נשבעתי
 מעבדתי מ' בק אותה שבעה היתה הויה להפר ויקרוי את העולם
 במכול אפיכך ולא אלה להפר: ורבנן דקרו ליה סיכסא אקרי
 א"כ לא הוה אמר אוי אלא קאום דנכל לרמס לו לר:

תרי כיועי דהוה נפיק מנייהו קיטרא (שקל) [שקלי]
גבבא דעמרא (ומשייה) [ואמשיניה] במי' (ואנחיה)
[ודעציה] ברישא דרומחא ועייליה החם וכי אפיק
הוה איחרך אחרוכי אמר לי אציית מאי שמעת
ושמעית דהוּו אמרין משה ותורתו אמת והם
כדאים אמר לי כל שלשים יומין מהדרא להו
גיהנם להכא כבשר בקלחת ואמרי הכי משה
ותורתו אמת והם כדאים :

והוא טייעא
נש
ס

נש (ואמר רבה בר בר חנה) אמר לי (ההוא טייעא)
תא ואחוי לך היכא דנשקי ארעא ורקיעא
אהדדי (אולי וחזאי דעביד כוי כוי) שקליתא
לסלחאו ואנחתו בכוחא דרקיע אדמצלינא בעיתא
ולא אשכחיתה אמרי איכא גנבי הכא אמר לי
גלגלי דרקיע הוא דהדר נטר עד למהר כי השתי
ומשכחת לה :

נש
ס
ס

כיועי נקעים דכתיב ותנקע האדמה וגו' : קוטרא עשן : שקל
גבבא דעמרא לקק גיזת למר וזראה נמים : איחרך
איחרוכי הכהו גנבי ואע"פ שזרוין נמים : אציית הסכת ושמע:
ושמעית דקאמרי שהרי יכדו קיים שאולה : כל לי יומי כל ר"ק :
בקלחת שמהפכין אותה כדי שתחנשל :

היכי דנשקי ארעא ורקיעא מקום גבוה היה שם שנושקין יחד
זה לזה ולאו היינו סוף העולם דהא מהלך העולם קמם
מאות שנה הוּו וא"י אמלעיתו של עולם הוא דכתיב יושני על
טנוה הארץ והיינו מקומו של רבנ"ק : סילחאי סל לקס שלי :
דהדר קחר כדאמרי' נפסקים גלגל קחר ומולות קנועים :

הוא טייעא

המוכר את הספינה פרקה בבא בתרא קכא

רבי יוחנן משחעי זמנא חדא הוה אזלינן בספינת' ס
וחוינא ההוא כוורא דאפיק רישיה ממיא ^ס
ודמי עיניה כחרי סיהרו ונפץ מיא מתרחי איסייה ^{עקידס}
כחרי מכרי דסורא . רב ספרא משחעי זמנא חדא ^{שנר כד}
הוה קא אזלינא בספינת' וחוינן ההוא כוורא דאפיק
רישיה ממיא ואית ליה קרני וחוקק עלייהו אנא
בריה קלה שכים והוינא ש' פרסי ואזלינן לפומיה
דלויחן אמר רב אשי ההוא עיזא דימא הוה
דבחישה ואית לה קרני :

רבי (יונתן) [יוחנן] משחעי זמנא חדא הוה קאזלינ' סא
בספינתא וחוינן ההוא קרטליחא דהוו מקבעי ^ס
בה אבנים טובות ומרגליות והדרי לה מינ דכוורי
דמקרי (בירשא) [כרשא] נחית * בר אמוראי ^ס ע"נ
לאחויי ורגש ובעי דנשמטי' לאטמיה וזרק זיקא
דחלא ונחח נפק ברת קלא ואמ' מאי אית לכו
בהדי קרטליחא דדביתהו דר' חנינא בן דוסא

(ונפץ ושפך) : אוסייה נכיריו : מכרי דסורא נהרות שנסוריא :
בריה קלה מצריות (קלות) [קטנים] שנים : לפימיה
דלויחן שיכלני היום : עיזא דימא שכל מה שיש צינשה יש ציס
חוץ מן הקולדה נשקיטה קולין : דבחישה קופרת ציס נקרכיה
לנקה אפר מזונותיה :

קרטליחא ארגו : דמיקרא בירשא כך שמו : בר אמוראי
אדם שידע לשוט נמים : בעא דנישמטיה לאטמא
שנקש למקוק ירכו : זרק ליה חלא קומץ ונרק מריקו לים :

סאזף דאף שזשזז

דעתידה לשדיא תכלתא כה לצדוקי לעלמי דאתי
רב יהודת הינדואה משתעי זמני חדא הוה אזלינא
בספינתא וחזינא ההוא אבן טבא דהדר לי תנינא
ונחת בר אמוראן לאתוי אתא תנינא קא בעי
(בלע) [למיבלע] לספינתא אתא (ציפרא) [פושקנצא]
פסקיה לרישיה איתתפכו מיא והוה דמא אתא
תנינא חבריה שקליה ותליא לה ואחיה הדר
אתא קא בעי בלעה לספינתא הדר אתא ציפרא
פסקיה לרישיה שקלא להתיא אבן (טבא) שדייה
לספינתא הוה ציפרי מליחי בהרן איתכניהו עלייהו

שקלוהו ופרחו להו בהדנה: ^{א"ל} ^{א"ל}
ס"ת"ר מעשה בר' אליעזר זור' והושע שהיו באין
בספינה ותייה ר' אליעזר ישן ור' יהושע נעור
נודעו ר' יהושע וננעו ר' אליעזר א"ל מה זה
יהושע מפני מה נודעו ר' א"ל מאור גדול ראיתי
איון ^{א"ל} בים א"ל שמא עיניו של לויחן ראיח דכתיב *עיניו
למישרייה ביה להלכיע נוי: וחזינא ההוא אבן טבא לתוך
הים והדרה ליה תנינא א"ל א"ל איתא ההוא תנינא דנשוקא בעי
למלע לספינתא אתא פושקנצא עורב קבנה וקטניה לקישיה
דתנינא: איתתפכו מיא והוה דמא מרוז דס שהיה גדול הרבה:
הדר קא בעי לטבועי לספינתא אתא ההוא סתקבלא וקטליה
ואזל נר אמוראי וסקלה להתיא אבן טבא ותלינהו להכהו ליפרי
למסות אס (יחי) [ויחי] ופרחו להן כהדי הסיא אבן:
נודעו קרד קרדה:

המוכר את הספינה פיקה בבא בתרא קכב

כעפפי שחר אמר רב אשי אמר לי הונא בר

נחמן זמנא חדא הוה אוליני במדברא והואי אטמא

דבשרא כהרן פתחנא ונקירנא ואנחנא אעישבי

אדמייתנין ציבי חלם [אטמא] וטויניה. כי הדרן

לבתר תריסר ירהי שתא חזינהו להנהו גומרי דהו

קא (מחממי) [מלחשי] כי אתאי לקמיה דאמימר

אמר לי יהוא עישבא סמתרי הוה הנהו גומרי

דהתמא הוה *ויברא אלהים את התנינים הגדולים

הבא תרגימו ארזילו דימא ר' יוחנן אמר זה לוייתן

נחש בריה ולוייתן נחש עקלתון דכתיב *כיום ההוא יפקד

ה' בחרבו הקשה וגו' על לוייתן וגו' א"ר יהודה אמר רב כל מה שברא הקב"ה בעולמו סג

זכר ונקבה בראם ואף לוייתן [נחש בריה סג

ולוייתן נחש עקלתון] זכר ונקבה בראם ואלמלא עקידה

נוקקין זה לזה מתרביין את כל העולם מה עשה

הקב"ה סירס את הזכר והרג את הנקבה ומלחה

פתחנא ונקירנא עיניה קלכו וגו' הנשה: חלם שכתפנה יקד

כמתקלה: דסמתרי עשן שמקבר כל אמריין (בהסוכר את

הפושלים) [בהמקבל] בנ"מ ובאלו טכפות דעניד ליה סמחרת

וקיי: דהיתמא רותס שאין גחלו בזון מהרה: אורזילא דימא

ראמים שנים: נחש בריה [הוא] לוייתן זכר תקוף הוא כנריס:

עקלתון לוייתן נקבה שמקיף את כל העולם: זכר

זכר ונקבה בראם כלכתיב נחש בריה ונקבא עקלתון: מחורובין

את העולם שיסו להן ולדות הכנה גדולים שמרביין את

העולם: סירס את הזכר שלא שקק למארה דגיס א"כ דלא ליהוה

א"ר

א"ר

א"ר

א"ר

א"ר

א"ר

א"ר

א"ר

א"ר

א"ר

א"ר

א"ר

א"ר

א"ר

א"ר

א"ר

א"ר

המ

אחי

לוי

אחא

הדר

פרא

דייה

לייהו

באין

נעור

הזה

אוחי

עניו

למך

א"ר

א"ר

122 המוכר את הספינה פרקה בבא בתרא

ישעי' כו לצדיקי לעתיד לבא שנא' *והרג את התנין אשר
ביום. ואף בהמות בהררי אלף זכר ונקבה בראם
ואלמלא נוקקין זה עם זה מחריבין את כל העולם
מה עשה הקב"ה סירס את הזכר וצינן את הנקבה
איוב ו' ושמרה לצדיקי לעתיד לבא שנא' *הנה נא כחו
במתניו ואונו בשרירי בטנו. הנה נא כחו במתניו
זה זכר ואונו בשרירי בטנו זו נקבה התם נמו
לסרסיה לזכר וליצננה לנקבה דגים פריצי וליעבד
איפכא אבע"א מלחא דנוקבתא עדיף אבע"א כיון
תל"י קד דכתיב *לויחן זה יצרת לשחק בו בהדי נקבה לאו
אורה ארעא הבא נמי למלחה לנקבה כוור' מליחא

ליה לער תאווה: שנא' והרג את התנין סיפיה דהאי קרא
דיפקוד ה' נקרנו הקשה הוא ומדלא כתיב יהרג וכתיב יפקוד
קא דריש הכי והכי משמע ליה קרא יפקוד ה' נקרנו הקשה על
לויחן נקש נריק לעתיד לנא כאשר עשה את לויחן נקש עקלתון
שהרי הרג את התנין אשר בים משעת ימי בראשית: בהררי אלף
הכוונה *פסוק הוא נס' תהלים נמומור לאסף כי לי כל ימיו יער
דגם באיוב בהמות בהררי אלף על שם שרועה אלף הרים בכל יום: כחו
כתיב הכה במתניו שלא הטיל זרע מימיו: ואונו בשרירי בטנו שלא ילדה
נא בהמות גו' כי על מימיה ולעיל מימיה כתיב באיוב הכה נא בהמות אשר עשיתי
בול הרים עמך: החם נמי גבי לויחן: וליצננה ללויחן נקבה ואסאי
ישא ונקט הרגה: דגים פריצי ולא מהני בהו ליכון: ה"ג אבע"א כיון
בהררי דכתיב לויחן זה יצרת לשחק וכו' כדאמרי' נמס' ע"ז בשעה
דכסי קרא רביעית הקב"ה יושב ומשחק עם לויחן: הבא נמי למלחה
כרי"ף

המוכר את הספינה פרקה בבא בתרא קכג

מעלי בשרא מליחא לא מעלי ואמר רב יהודה
אמר רב בשעה שבקש הקב"ה לברוא את העולם
א"ל לשר של ים פתח פיך ובלע כל מימות שבעול'
אמר לפניו רבש"ע דיי שאעמוד בשלי בעט בו
והרגו שנא' * (רוגע) [בכחו רגע] הים ובחבונתו אייב קו
מחץ רהב א"ר יצחק ש"מ שר של ים רהב שמו
ואלמלא מים מכסים אותו אין כל בריה יכולה
לעמוד מפני ריחו שנא' * לא ירעו ולא ישחיתו יסעי' פ
בכל הר קדשי כי מלאה הארץ דעה את ה'
כמים לים מכסים אל תקרי לים מכסים אלא
לשר של ים מכסים:

אמר רב יהודה אמ' רב ירדן יוצא ממערת פמיאם סד
תניא נמי הכי ירדן יוצא ממערת פמיאם סס
ומהלך בימא של סיבכי ובימא של טבריא ומתגלגל
ויורד לים הגדול ומתגלגל ויורד עד שמגיע לפיו
של לויחן שנאמ' * יבטח כי יגיה ירדן אל פיהו אייב כ
מתקיף לה רבא בר עולא האי בבהמות בהררי
אלף כתי' אלא אמר רבא בר עולא אימתי בהמו'
בהררי אלף בטוחות בשע' שמגיה ירדן לפיו של
לנהמ' לכקנה ומה ננע לקימה וללכנה: ובלע כל מימות כדי
שתראה היבשה: די שאבלע עייס שלי דלהכי כתיב והים איכנו
עלל שנובע אותם: רוגע הים לאן שנירה: מפני ריחו שהוא
קוסרק לפי שעת ולכך הוא מסריק: אל תקרי לים מכסים
שהרי הים עלמו קיפ הוא ע"כ פי' רש"ס ז"ל:
אימתי בהמות בהררי אלף בטוחות שלא יוסמו כל שעה שיגיק

לויחן. כי אתא רב דימי א"ר (יונתן) [יוחנן] מ"ד
 *כה"ל כד *כי הוא על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה אלו
 ס"ל דסד שבע ימים וארבע נהרות שמקיפין את א"י ואלו
 חזוור קאי על הן שבע ימים ימה של טבריא וימה של סדום
 פ"י וימה של חילת וימה של חילת וימה של סבני
 וכה"ל וי וים אספמיא וים הגדול ואלו הן ארבע נהרות
 ירגל כהר ירחן וירמוך וקירמיון ופוגא כי אתא רב דימי א"ר
 ה' רש"א יונתן עתיד גבריא אל לעשות *קניגיא עם לויחן שני
 ע"ה *התמשוך לויחן כחכה ובחכל תשקיע לשוני
 איוכ ח ואלמלא הקב"ח עוזרו אינו יכול לו שנא' *העושו
 סע יגש חרכו. כי אתא רב דימי א"ר יוחנן בשעה
 שלויחן רעב מוציא הבל מפיו ומרתיה כל מימות
 סע שבמצולה שנאמ' *ירתיח כסיר מצולה ואלמלא
 מכנים ראשו לג"ע אין כל בריה יכולה לעמוד
 סע חא בריחו שנא' *ים ישים במרקחה. ובשעה שצמא
 סע עושה תלמים תלמים בים שני' *אחריו יאיר נתוב
 היכדן אל פיו של לויחן לכל זמן שהיא קי בטיקים הס
 כמו כן: כי הוא הקב"ה על ימים יסדה לא"י: קניגיא לידת
 קיות בקשת ורומס כל מיני לידה קרוי כן וכן בשמיטת קולין וכי
 משה רבינו קניגי היה או בלסטירי היה: התמשוך וגו' וכי אתה
 יכול לעשות קניגיא עם לויחן מכלל דעתידה לקנוג: העושו
 יגש חרכו בנהמות כתיב באיוב זה"ה ללויחן: מפני ריחו שמתוך
 שיש לו הבל וקמיות הרבה יוצא ריח קשה: במרקחה כבשמים
 כמו רוקס מרקחה מתוך שהכנים ראשו לג"ע: תלמים תלמים
 שבראין קמיות עמוקים צים בתלמים של מקרישה: אחריו

המוכר את הספינה פיקה בכא בתרא קכד

אמר רב אחא (א"ר) [כר] יעקב אין תהום חוזר
לאיתנו עד שבעי' שנה שנא' *יחשב תהום לשיבה ליוג חל
ואין שיבה פחותה מע' שנה. אמר רבה (בר בר
חנה) א"ר יוחנן עתיד הקב"ה לעשות סעודה
לצדיקי' מבשרו של לוחן שנ' *ויכרו עליו חברים סס ח
ואין כירה אלא סעודה שנא' *ויכרה להם כירה וי' כו
גדולה ויאכלו וישחו ואין חברים אלא ח"ה שנא'
*היושבת בגנים חברים מקשיבום לקולך והשאר סס"ח ח
חולקי' אותו ועושים בו סחורה [בשוקי ירושלים]
שנ' *יחצוהו בין כנענים ואין כנענים אלא הגרים ליוג ח
שנאמר *כנען בירו מאזני מרמה לעשוק אהב ססע יב
ואבע"א מהבא *אשר סוחריה שרים כנעניה נכבדי יסעי' כג
ארץ. ואמר רבה א"ר יוחנן עתיד הקב"ה לעשות
סוכה לצדיקים מעורו של לוחן שנא' *התמלא ליוג ח
בסכורת עורו זכה עושין לו סוכה לא זכה עושין
לו צלצל שנא' *ובצלצל דגים ראשו זכה עושין סס
לו צלצל לא זכה עושין לו ענק שנאמ' *וענקים חשלי א
לגרגרותיך זכה עושין לו ענק לא זכה עושין לו
קמיע שנאמ' *ותקשרנו לנערותיך והשאר פורסו ליוג ח
הקב"ה על חומרת ירושלים וזיוו מבהיק כסוף
בשמה יאיר כתיב היס: איננו חוזר לאיתנו מרוב המיס
זמסנו: סוכה היינו מלמעלה גג וד' לפנות מד' רוקות: צלצל
היינו סוכך גלא מקילות: ותקשרנו היינו דבר מועט שקושרין
למלות נבוארו כמין קמיע:

ישעיה ס העולם ועד סופו שנא' *והלכו גוים לאורך ומלכי
לנוגה זרחך :

סה ושמתו כדכוד שמשותיך א"ר שמואל בר נחמני

פליגי ביה תרי אמוראי בארעא יהודה ס

וחוקיה בניו של ר' היוא *ותרי מלאכים ברקיע ישני' כד

מיכאל וגבריאל חד אמר דשוהם וחד אמר דישפה ננו'

אמ' להם הקב"ה להוי כדין וכדון. *ושעריך לאבני איתא

אקדח כי הא דיתב ר' יוחנן וקא דריש עתיד ואורי

הקב"ה להביא אבנים טובות ומרגליות שהם לס מרי

שלשים על שלשים וחוקק בהן עשר ברום עשרים

ומעמידם בשערי ירושלים לגלג עליו אותו תלמיד

השתא כביעתא דצלצלתא לא משכחינן כולי

האי משכחינן לימים הפליגה ספינתו בים הוא

מלאכי השרת דקא מנסרי אבני טובות ומרגליות

שהם שלשים על שלשים וחוקק בהם עשר

שמשותיך קומותיך: פליגי בה באבנים של קומות ירושלים

ממה יהיו אלו אבנים שעתידין להיות: כדון וכדון

כדנרי זה וכדנרי זה [והיינו כדכד] משהם וישפה תבנה ואע"ס

שקרא זה קדם לבני ר' קייא טובא י"ל שכן נתכבא ישעיה

שכדנרי כל המפרשים עתידה לבנות: וחוקק עשר של רוקע

ברום עשרים והיינו אקדח לשון קודק שחוקק בהם ומשטוע נמי

אנן טובה שמאירה כאש קודקת כמו קודקי אש: אקדח

קרנוכ"קלאש בלע"ז וכתרגום יונתן אבני גימרי: כביעתא

דצלצלתא בילת עוף קטן ששמו לילל"ל:

המוכר את הספינה פירקה בכא בתרא קכה

ברום עשרים אמר להו הני למאן אמרי ליה
שעתיר הקב"ה להעמידן בשערי ירושלים אתא
לקמיה דר' יוחנן א"ל דרוש רבי ולך נאה לדרוש
כאשר אמרת כן ראיתי א"ל ריקה אלמלא (לא)
ראית לא האמנת מלגלג על דברי חכמים אתה
נתן עיניו בו ונעשה גל של עצמות:

מיתבי *ואולך אתכם קוממיות ר' מאיר אומר סו
מאתים אמה כשתי קומות של אדם סס

הראשון ר' יהודה אומר מאה אמה כנגד היכל ויקרא ס
זכותליו שנא' *בנינו כנטיעים מגודלים כנעוריהם ססלים
בנותינו כוויות מחוטבות חבנית היכל כי קאמר קייד
ר' יוחנן לכוי דבי זיקא. ואמר רבה (בר בר
חנה) א"ר יוחנן עתיר הקב"ה לעשות שבעה הופות
לכל צדיק וצדיק שנ' *וברא ה' על כל מכין הר ישיעיה ד
ציון ועל מקראיה ענן יומם ועשן ונוגה אש להבה

קוממיות ב' קומות שתי עמי"ן דריש: כב' קומות של אדם
הראשון שמיעטו עד מאה אמה במס' קגיגה: כנגד
היכל של בית שכי שהיה רום מאה אמה ולפי קומתו לריך שערים
גבוהים וקשיא לר' יוסקן דאמר רום עשרים: לכוי דבי זיקא
לקלוטת העשויו' לאויר והיכו שערך דקרא קלוטות (הקמה)
[הקומה]: ענן יומם א' עשן ונוגה ג' אש ד' להנה ה' כי על
כל כבוד ו' קוסה ז'. ול"כ כי על כל כבוד אינו מן הקשכון אבל
וסוכה תהיה לכל יומם דמסך ליה למיפיה דהאי קרא הוא הו'
והאי על כל כבוד לכדקפרא במסך אחא:

לילה כי על כל כבוד חופה (מאי כי על כל כבוד חופה) מלמד שכל אחד ואחד עושה לו הקב"ה חופה לפי כבודו ועשן בחופה למה א"ר חנינא כל מי שעניו צרות כח"ה בעה"ז מתמלאות עיניו עשן לעת"ב. ואש בחופה למה א"ר חנינא מלמד שכל אחד ואחד נכזה מחופתו של חבירו אוי לה לאותה בוששה אוי לה לאותה בלימה כיוצא בדבר ודברי כן אחרת אומר *ונתת מהודך עליו ולא כל הודך וקנים שבאותו הדור אמרו פני משה כפני חמה פני יהושע כפני לבנה אוי לה לאותה בוששה אוי לה *נ' דס"א לאותה בלימה. א"ר חמא (בר') [בר' חנינ'] עשר חופות עשה הקב"ה לאדם הראשון בגן עדן יחזקאל שנא' *בערן גן אלהים היית כל אבן יקרה מסוכתך כח אודם פטרה וגו' אמר ויטרא אמה אחת עשרה שנאמר כל אבן יקרה מסוכתך א"ר יוחנן גרוע ששכולם זהב דקא השיב ליה לבסוף מאי *מלאכת

שעניו צרות שלא להסתות מכסיו: נכזה קופתו של קטן מקופתו של קב"ה הגדול היסוד: שבאותו הדור שראו משה ויהושע: או לאותה בוששה שזמן מועט נתמעט הכבוד כל כך שהרי יהושע ה' קניא [ומלך] כמשה ולא יכול להגיע לכבודו: בערן גן אלהים היית במקום מלך לור כתיב וכי סבור אתה להיות כאדה"ר שהי' בג"ע והיה לו כל הקופות הללו: אודם פטרה גו' עד זהב המי' י' אגל כל אבן יקרה לא קחציב דכולל זאס"כ ספרט מאי כל אבן יקרה' אודם פטרה וגו': וזהב אר"י גרוע שבכולן זהב וכו' וזהב

המוזכר את הספינה פרק ה בבא בתרא קכו

תופיך ונקביך כך אמר רב יהודה אמר רב א"ל
הקב"ה לחירם מלך צור כך נסתכלתי ובראתי
נקבים נקבים באדם וא"ד ה"ק כך נסתכלתי
*וקנסתי מיתה על אדם הראשון מאי *ועל מקראיה שס ע"נ
[אמר רבה] א"ר יוחנן לא כירושלים של עוה"ז ישעיה ד
ירושלים של עוה"ב ירושלים של עוה"ז כל הרוצה
לעלות עולה של עולם הבא אין עולין לה אלא
המזומנים [לה]:

אמר רבה א"ר יוחנן עתידין צדיקים (שנקראו) סו
[שנקראים] על שמו של הקב"ה שנא' *כל שס
הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. ישעי' מנ
א"ר שמואל בר נחמני א"ר יוחנן שלשה נקראו
על שמו של הקב"ה ואלו הן צדיקים. ומשיח.
ירושלים. צדיקים הא דאמרן. משיח דכתיב
*יוזה שמו אשר יקראו ה' צדקנו. ירושלים דכתיב ידוים כג
*ושם העיר מיום ה' שמה אל תקרי ה' שמה יחזקאל

חקרא קא מהדר לכרושי גרוע שבכוין זהב מכלל דקשיבי יותר ער"ס
מדאי: כך נסתכלתי כשבראתי עולמי שאתה עתיד למרוד בי ביומא כל
ולעשות עלמך אלוה ובראתי באלם נקבים שמוליאין רעי. תוף הווקדש
קלול הוא וגם חכוקנ זיוס הנראך כוכנו זיוס שנתתי את לבי יבלמו
שמהא כנרא צו זיוס כוכנו הנקבים באלם: וקנסתי לו עית' ווקדשי' כנעה"ז
והיינו תופיך הקבר שהו' קלול כמו תוף: חומו
נקראו על שמו שיהא שם ה': אל תקרי ה' שמה אלא ה' כנעה"ב

אלא ה' שמה. א"ר אלעזר עתידין צדיקי שאומרי
 לפנייהם קדוש כדרך שאומרים לפני הקב"ה שנ'
 יסעיה ד *והיה הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש יאמ'
 לו. ואמר רבה א"ר יוחנן עתידה ירושלי' שתגבה
 זכריה יד *שלשה פרסאות למעלה שנאמר *וראמה וישבה
 תחתיה מאי תחתיה כתחתיה וממאי דהאי תחתיה
 שלשה פרסי הויא. אמר (רבא) [רבה] אמר לו
 ההוא סבא [לרדי חזי לי] ירושלים קמייתא
 תלתא פרסאי הויא ושמא תאמר יש צער
 יסעיה ס *לעלות ת"ל *מי אלה כעב תעופנה. אמר רב
 פפא ש"מ האי עיבא תלתא פרסי מידלי א"ר
 חנינא בר פפא בקש הקב"ה לתת את ירושלים
 זכריה נ *במדה שנ' *ואומר (אל המלאך הדובר בו) אנה
 אתה הולך ויאמר אלי למוד את ירושלים לראות
 כמה ארכה וכמה רחבה אמרו מלאכי השרת לפני
 הקב"ה רבש"ע הרכה כרכים בראת בעולמך של
 אוה"ע ולא נתת מדת ארכן ומדת רחבן וירושלים
 ששמך בתוכה ומקדשך בתוכה וצדיקים בתוכה
 סס *אתה נותן בה מדה מיד *ויאמר (אלי) [אליו] רוע
 דבר אל הנער הלז לאמר פרוות חשב ירושלים
 שמה: לומר לפנייהם סלאכים יאמרו: ש"מ סדקרא סדמה
 *עיבא (להעלות) [להעלות] לירושלים דהאי עיבא תלתא
 פרסי סדלין סן ארעא: למוד את ירושלים לעשותה קטנה:
 פרוות חשב ירושלים מה פרוות הללו אין להם שיעור

המוכר את הספינה פרק ה בבא בתרא קכו

מרוכ אדם ובהמה [כחוכה] א"ר שמעון בן לקיש
 עתיד הקב"ה להוסיף על ירושלים אלף טפף עיין
 גינאות אלף קפל מגדלים אלף ליצוי בירניות אלף בערוך
 ושני שילה טטרפאות וכל אחד ואחד הואי כצפורי ערך טספ
 בשלוחה תניא א"ר יוסי אני ראיתי צפורי בשלוחה
 והיו בה מאה (ושמונה) [ושמונים] אלף שווקים
 של מוכרי ציקי קדרה *והצלעור צלע אל צלע יחזקאל
 שלוש שלשים פעמים מאי שלש ושלשים פעמים חא
 [א"ר לוי] א"ר פפי משום ר' יהושע דסיבני אם
 שלש ירושלים הם כל אחד ואחד יש בה שלשים
 נכין יזבין אלא כמה שרולין נוכין אף ירושלים כן: אמר ר"ל
 אירושלים דהויא ג' פרסי שעתיד הקב"ה להוסיף בה סגדלים
 כאלף פעמים נקשנן קפ"ל וגינאות כאלף פעמים טפ"ף כל
 הכי גימטריאות הם והאי דהאריך בסמינים כה"ג היינו משום
 דלשון הגון הוא בעירם בלא קשנן ויסד הקשנן בתיבה המתפעלת:
 אלף ושני שילה שנים ואלף פעמים נקשנן גימטריא ט"ל"ה:
 ליצוי גימטריא הוא: טטרפאות קטנים סנירכיות. ה"ג מאה
 ושמונים אלף שווקים של מוכרי ציקי קדרה מין מאלל:
 שלש ושלשים פעמים פשטיה דקרא בתאים מיירי והבא
 יחורא דקרא [דכתיב] פעמים קא דריש דמשמע שלשה ירושלים
 ובכל אחת שלשים פעמים זו למעלה מזו ח"כ פעמים אלש קאי
 והכי קאמר שלשה פעמים זה ע"ג זה בלשים: אם ירושלים
 דלעה"ב הויא גדולה נאורך כאלש ירושלים שהיתה ככר:
 כל אחד ואחד יהי בה בכל בית ובית ל' מדורות למעלה
 זה ע"ג זה ע"כ פירוש ראש"ס:

סכס ס"ז [והיא שאלה י] יחזקאל יחזקאל יחזקאל

מדוריו למעלה אם שלשים ירושלים הם כל אחד ואחד יש בה שלשה מדורים למעלה:

סח א"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן מ"ד *על כן יאמרו המושלים בואו השכון וגו' המושלי

עח

אלו המושלים ביצרם בואו השכון בואו ונחשוב חשבונו של עולם הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר

ע"ג

מדבר כל

עבירה כנגד הפסדה תבנה ותכוון אם אתה עושה כן תבנה בעה"ז ותכוון לעה"ב עיר סוחון אם

משים אדם עצמו בעיר זה שמהלך אחר שיחה נאה מה כתיב אחריו כי אש יצאה מחשבון גו'

תצא אש מן המחשבים ותאכל את שאינם מאי דכתיב על כן יאמרו המושלים כש"פ דקרא מייבי

כשלקס סימון במלך מואב הראשון ויקח את כל חרבו מ"ו כתבדאו בלעכ ומכרו ש"כלק סימון למואב. ומיהו פרה יתירה

היא דמה לריך לכתוב זה אם להשמיענו דעמון ומואב טהרו בסיקון הרי כבר כתיב והוא נלקס במלך מואב הראשון וא"ל יותר

הלכך לדעה כתבה משה רבינו: המושלים ביצרם לדיקים כדכתיב ומושל ברוקו מליכד עיר וכתיב לדיק מושל ציראת שהים:

הפסד מצוה שמתנטל מריוט בשניל שעוסק במלוה או כתן לדקה ומסר ממונו: כנגד שכרה המרובה לעתיד לבא: ושכר

עבירה שלא להשתכר בעבירה עכשיו: כנגד הפסדה שיפסיד יותר לעתיד לבא: אם אחת עושה כן למשג הפסד כנגד שכר

וכו': בעיר זה כו' שמתפתה ביכרו ונדברי האפיקורסים ואינו מושל ביכרו: תצא אש מן המחשבין לדיקים ותאכל שאין מקשנין כדאמרי' בפרקין לעיל (מי שגדול מקצירו) [כאו"א בכזה

המוכר את הספינה פרקה בבא בתרא קכח

מחשבים לחבה מקרית סיחון מקרית צדיקים

שנקראו שיוזון. אכלה ער מואב זה המהלך אחר

יצרו קעיה [זה] שמהלך אחר שיחה נאה בעלי

במות ארגון אלן גסו הכות דאמר מר כל אדם

שיש בו גסות הרוח נופל בנחמם וניהם אמר רשע

אין רם אבר השכון אבר השכוננו של עולם. עם

דיבון אמר הקב"ה המתן עד שיבא דין ונשיים

עד נפח עד שתבא אש שאינה צריכה נפוח. ער עט

מודבא עד שתדיב נשמתו ואמרו לה עד העביר

מקופתו של קברו] קופתו של קטן ככית מקופתו של קבירו גדול

הימנו: שנקראו שיוזון חילנו' כדכתיב לדיק כתמר יפרק כחרו

בלבנו יגנא וכתיב והוא עומד בין הדסים' וא"ר (יונתן) [יונתן]

אין הדסים' אלא לדיקים כדכתיב ויהי אומן את הדסה וכתיב

אעלה בתמר חמה בסנסניו ואמר רבנן חכי חמרתו אעל' בתמר

ולא עלתה צידו אלא סנסן א' וחכו (דכ"א) קכיה מישראל ועזריה

חמת אה' האיסי' מתרגמינן תמו' קד חילנא וכתו' וכל שיק הגדה

טרם יהיה בארץ ומתרגמינן כל חילנא קקלא: ער מואב כעיר

שמהלך אחר תאותו ואכלה כמו האש גסו הרוח המגביהין לעתן

כנמו' ארכון הללו: בעלי במות כמו בעלי גסים: דאמר מר

כל אדם וכו' בס"ק דע"ז אחר ר"ל כל המתיהר כופל בגיהנם

אנא' זד יהיר לן שמו עושה בעצרת זדון ואין עברה אלא גיהנם

נאל' יום עברה היום ההוא: אבר השכוננו של עולם כלו' לית

דין ולית דין: עד נפח כלו' אש שמכופק מעלמו כדכתיב תאכלהו

אש לא כפס: שתדאיב נשמתו כמו דאנון כפס: עד העביר

מקופתו של קברו] קופתו של קטן ככית מקופתו של קבירו גדול

הימנו: שנקראו שיוזון חילנו' כדכתיב לדיק כתמר יפרק כחרו

בלבנו יגנא וכתיב והוא עומד בין הדסים' וא"ר (יונתן) [יונתן]

אין הדסים' אלא לדיקים כדכתיב ויהי אומן את הדסה וכתיב

אעלה בתמר חמה בסנסניו ואמר רבנן חכי חמרתו אעל' בתמר

ולא עלתה צידו אלא סנסן א' וחכו (דכ"א) קכיה מישראל ועזריה

חמת אה' האיסי' מתרגמינן תמו' קד חילנא וכתו' וכל שיק הגדה

851
מקופתו של קברו
הימנו
בלבנו
אין הדסים
אעלה בתמר
ולא עלתה
חמת אה'
טרם יהיה
כנמו'
כל אדם
אנא'
דין ולית
אש לא כפס
מקופתו של קברו
הימנו
בלבנו
אין הדסים
אעלה בתמר
ולא עלתה
חמת אה'
טרם יהיה
כנמו'
כל אדם
אנא'
דין ולית
אש לא כפס

מקופתו של קברו
הימנו
בלבנו
אין הדסים
אעלה בתמר
ולא עלתה
חמת אה'
טרם יהיה
כנמו'
כל אדם
אנא'
דין ולית
אש לא כפס
מקופתו של קברו
הימנו
בלבנו
אין הדסים
אעלה בתמר
ולא עלתה
חמת אה'
טרם יהיה
כנמו'
כל אדם
אנא'
דין ולית
אש לא כפס

מאי דבעי אמר רב יהודה אמר רב כל הפורש
יחזקאלטו מדברי תורה איש אוכלתו שנא' *ונתתי [את] פני
בהם מהאש יצאו והאש תאכלם כי אתא רב
דימי א"ר יונתן כל המרפה עצמו מדברי תורה
נופל בגיהנם שנאמ' *אדם תועה מדרך השכל

בקהל רפאים ינוח ואין רפאים אלא יורדי גיהנם
שס"ט שנא' *ולא ידע כי רפאים שם בעמקי שאול קרואיה:

ס"ט וארוז אין גזעו מחליף והא דרש ר' חייא בר
פ לולייני (אפיתח' דבי נשיאה) מ"ד *צדיק

ע"כ כתמר יפרח כארוז כלכנון ישגה אם נאמר תמר
תליס"כ למה נא' ארוז ואם נאמר ארוז למה נא' תמר אם

נאמ' ארוז ולא נא' תמר הייתי אומר מה ארוז אין
עושה פירות אף צדיק אין עושה פירות לכך

נאמר תמר ואם נא' תמר ולא נא' ארוז הייתי
קודשא בריך הוא מאי דבעי למענד לרשעים לעה"כ דאלו בעה"ז

דרכס ללקה כדי לטרדן לעה"כ עד דריש ליה עד דענד מידנא
לפסא' דריש ליה מאי דבעי בלשון קלר: מהאש יצאו סן התורה פראו

דכתיב נה הלא כה דברי כאש כאש יי' וכתיב מימינו אש דת למו:
רפאים בעמקי שאול כפל לשון הוא ע"כ:

אם נאמר תמר שעושה פירות ואין גזעו מחליף: למה נאמר
ארוז שגזעו מחליף ואין עושה פירות קאו קראי אהדדי אס

מדמהו לתמר וארוז מכל וכל: אף צדיק אין עושה פירו' שאוכל
לדקותיו בעה"ז ואין לו לעה"כ א"כ שאין מאכילין אותו פרי

פעלליו: לכך נא' תמר כדכתיב נמי קרא אפריכא אפרו לדיק

יחזקאלטו
חשלי כס
ס"ט
ס"ט
פ
ע"כ
תליס"כ
פירות
לשכול
בעה"ז
וגזבו
מחליף
ליצה"כ
ועוד רוח
לפסא'
הכפס
שגזבו
מחליף
וקייט
רש"ס

המוכר את הספינה פרקה בבא בתרא קכט

אומר מה תמר אין גועו מחליף אף צדיק אין גועו
מחליף לכך נאמר ארו החם בשאר מיני ארוזים
כדרכה בר רב הונא דאמר רבה בר רב הונא אמרי
דבי רב עשרה מיני ארוזים הם שנא' *אתן במדבר ישיני' ^{חל}
ארו שיטה והדם ועץ שמן אשים בערב' ברוש תדהר
ותאשור יחריו וגו' . (תנא) ארו ארוז וכו' :

בגמ' הקוסה כ' טילכות כמון שדה חכרו ססוקי חססקי אי קנה קדקע וכו'
ומניס ואיכו קורא וסדיק הגמ' ודלמא הוו בכורים ובעו קריי' ומירלנו:

[רעביד להוכר] יוסי בר' חנינא דאמר בצרן ושגרן פא
ביד שליח ומת שליח בדרך מביא ואינו קורא ע"כ
מ"ט דכתיב *ולקחת והבאת *עד שתהא לקיחה דכניס כ

והבאה כאח' והא ליכא אמר רב אחא בריה דרב פב
אויא לרב אשי מכדי פסוקי נינהו ליקרי א"ל
משום דמחוי כשיקרי רב משרשי' בריה דרב
כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו: אין גועו מחליף אס נקלן:
אף צדיק אין גועו מחליף אס עת שלא יוליד בן כמותו א"כ אס
יפול לא יקוס: לכך נאמר ארו כדכתיב כי שבע יפול לדיקוקס:
[בצרן ושגרן ביד שליח או עמת שליח בדרך שהשליח עלמו בלרן
ועת בקלי הדרך ומיכה שליח אפר תמתי עד לירושלי' או
שהביאוהו בעלי' עלמן עאס ואילך: מביא ואינו קורא אין הנעלי'
קורין וכו'] : מכדי פסוקי נינהו ליקרי ואמאי עביד להו כדכני
יוסי כמו עמניא עספק יהא קורא עספק כאלס שקורא
במור': משום דמחוי כשיקרא שהרי בשניל הנאת בכורים קא
קרי עמא לאו נקרקע שלו גדלו וקא עסקר וכתיב דובר שקרי' וגו' :

IV.

ההנהגה האחרונה להם היא קרייתם שיהיה
באור שיהיה מה חכמי רבנן לקיים מה שכתב

חייא אמ' דילמא אתי לאפקועינתו מתרומה ומעשר:
 ע [פיסקא שחמתיה ונמצאת לבנה לבנה ונמצאת
 שחמתיה שניהם יכולים לחזור בהן אמר

פר

רב פפא מדקתני לבנה] ש"מ הא שמשא סומקתי
 היא חדע דקא סמקא צפרא ופניא והאי דלא
 חזינן ליה כולי יומא נהורין הוא דלא בריא מתיבו
 ויזמראת עמוק מן העור כמרא' חמה עמוקה מן
 הצל והתם לבן הוא כמראה חמה ולא כמראה
 חמה כמראה חמה דעמוקה [מן] [הצל] ולא כמראה
 חמה דאלו התם לבן ותכא אדום ולמאי דסליק
 אדעתין מעיקרא הא קא סמקא צפרא ופניא

ויקר' יג

דילמא אתי לאפקועינתו מאן דקזי דקרו עליהו פנכורי' ודאי
 כשיהיו לו פנכורי' באלו לא יפריש מהן תרומ' דקסנר פנכורי' ודאי
 הן א"כ האי גברא גופיה הילכך עניד בהו היכרא שלא לקרות:
 [מדקתני לבנה ש"מ שחמתית אדומה ולא שקורה דהא שני
 פראו' יש בסיטין ולא יותר לבנו' ודדמו' ומדקרי לדת
 לבנה ולאידך שחמתית ש"מ שחמתית אדומ' וע"ש קמה שהיא אדומ'
 קרי לסיטין אדומות שחמתית]: נהורין הוא דלא ברי סאור
 עיניכו איכו ברור כ"כ מתוך אורה יום שמכה עיניכו אבל לפרא
 ופניא (שהוא) [שהיום] קטן כיכר אדומות שחמה [ורב פפא
 לפרש ששכתיבו בל אטאי מקרו שחמתית]: עמוק הלנן כהא
 עמוק אלל השקור: לבן הוא כדכתיב ואס צהרת לבנה היא
 ומדמדמי ליה לקמה ש"מ לבנה היא: ולמאי דסליק אדעתין
 מעיקרא דהוה פרכינן לרב פפא עברייתא דלבנה היא אטאי ל
 הוה קאיא לן הא דסמקא לפרא ופניא מה היינו יכולין לפת

המוכר את הספינה פרק ה בבא בתרא קל

בפניא דחלפא אפיתחא דגיהנם בצפרא דחלפא
אוורדי דגן עדן וא"ד איפכא :

מתני' וחייב להכריע לו טפח היה שוקל לו עין פח
בעין נותן לו גירומיו : גמ' מנה"מ אמר ע"ג
ר"ל דאמר קרא *אבן שלמה וצדק צדק משלך וחתן דכני' כס
לו או הכי אימת סיפא היה שוקל לו עין
בעין נותן לו גירומיו ואי הכרעה דאורייתא

אמאי סמקא אס לנכה היא : בפניא שאקעת במערב : דחלפא
אפתחא דגיהנם ומתאדמת מכא אש גיהנם : בצפרא דחלפא
במזבח אוורדי דג"ע שהוא במזרח כדכתיב גן בעדן מקדס : וא"ד
איפכא בלפרא סומקא עמוס דעומדת במזרח ומאירה הקמה
כנגדה [במערב] ומתאדמת מכא גיהנם שמוערב למי שעמוד של
אור הקמה [מכה] כנגד אש גיהנם ומתאדמת הקמה מכא
בפניא דחלפא במערב ועמוד שלה הולך ללד המזרח ומכה בג"ע
ומאדים מכא אדמומית וורדי ג"ע :

חייב להכריע המאזנים מלד הנשר טפח שיהא הנשר שוקל יות'
מן הליטרא [ובגמ' סוקי לה במקום שנהגו להכריע וה"ה
לעשרה ליטרות ביקד להכריע טפח וכו'] וכראה בעיני דלמקום
מליטרא לא בעי הכרעה טפח וכו' : חיה שוקל עין בעין בלמלוח
כגון במקום שאין מכריעין נותן לו לבד המשקל את גירומיו הכריעו
כדקתני אדמעשרה בלס וכו' : מנה"מ קס"ד דבעי אהא דלריך
להכריע טפח : וצדק מיותר הוא למדרש אע"פ שאיפה שליטה
קדמת לזק משלך ותן לו והיינו הכרע ובמדה כמי למדוד בריוח

(הוא סמקא עמוס דעומדת במזרח ומאירה הקמה כנגדה [במערב] ומתאדמת מכא גיהנם שמוערב למי שעמוד של אור הקמה [מכה] כנגד אש גיהנם ומתאדמת הקמה מכא בפניא דחלפא במערב ועמוד שלה הולך ללד המזרח ומכה בג"ע ומאדים מכא אדמומית וורדי ג"ע :)

גרא
שר :
צאת
אמר
קתי
ל
תיבו
ה
ס
ראה
ראה
סלוק
פניא
דקאי
דקאי
דמות
א
שני
לקדח
אדום
עאר
לפרא
בפסא
כראה
ה
היא
דעתי
מאי לו
למה

היכי יהיב ליה עין בעין אלא רישא במקום שנתנו
וכי איתמר דר"ל אסיפא אתמר היה שוקל לו עין
בעין נותן לו גירומיו מנה"מ אר"ל דאמר קרא וצדק
צדק משלך ותן לו [וכמה גרומיו א"ר אבא בר ממל
אמר רב א' מי' בלטרא בלח לי' לטריין]:

עא א"ר לוי קשה עונשן של מדות יותר מעונשן של

ערייות שזה נאמר בהן *אל וזה נא' בהן
*אלה ומאי משמע דהאי אר' קשה הוא דכתיב
*ואת אילי הארץ לקח (ואלה קשה מאל). גבי
ערייות נמי הכתיב *אלה ההוא למעוטי מדות מכרת
יקר' ית
דנדי' כה
יתוקאל יו
יקר' ית

כדי שיהא יתר על מדתו: היכי יהיב ליה עין בעין האמרת
דגזירת הכתוב הוא שיכריע בשעת המשקל: אלא במקום שנתנו
כלו' אין גזירת הכתוב להכריע בשעת המשקל אלא במכהגא תליא
עלמא דאס רולה להכריע בשעת המשקל תחת גירומיו דאמר
מדידה הראו' בידו ואותה הכרעה לריך טפס דאין הכתוב עקפיד
אלא שיוסיף המשקל או בשעת המשקל או לאמר כך:

קשה עונשן של מדות (כשמודד במדה שאינה ישרה או)
כשעושה בה שום עול (ולקמן מפרש טעם דלא אפשר
בתשובה ומקראי יליף לה כדמפרש ואזיל): ערייות נאמר בהן
אל כי את כל התועבות האל ובמדות כתיב כל עושה אלה כל
עושה עול (אלה משמע לשון רבים): ואלה קשה מאל דמס"ה
הוסיף בהן הכתוב ה' לרבות ולהגדיל הקישוי: בערייות נמי
הכתיב כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה וככרתו וגו':
למעוטי מדות מכרת דס"א (כילף תועבו' תועבו' לגזרה שזה)
[כיון דעול מדות נקראו תועבו' ה"א הרי הן בכלל כל אשר יעשה]

המוכר את הספינה פרקה בבא בתרא קלא

ואלא מאי חומריותו החם אפשר בחשוב' והכא
לא אפשר בחשובה וא"ר לוי קשה גזל הדיוט
יותר מגזל גבוה שזה הקדים חטא למעילה וזה
הקדים מעילה לחטא:

וא"ר לוי בא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת עב
ב"ו הקב"ה ברך את ישראל בכ"ב וקללן שס

מכל התועבות אי לא כתוב אלה דמשמע מיעוט ולא משיס ג"ש
דאפי' לא כתוב אלה לא דייכין דאין אדם דן ג"ש מעלמו א"כ
למדן מרבותיו ולא מק"ו דהאי אפשר בחשובה והאי לא אפשר
בחשובה דאין עונשין מן הדין אלא מעשמותו]. ואלא כיון
דנעריות איכא כרת ונמדות ליכא כרת: מאי חומריותו
[דמדות] נעריות ואמאי כתיב זהו אלה: אפשר בחשובה דכל
קייני כריתות שלקו כפטרן מידי כריתת' א"כ בלא מלקות חשובה
מועילה בכל מקום כדכתיב שובו בני אוננים ארפא משובתיכם
אי עביד חשובה מעליא. אבל מדות דגזל רבים דאינו יודע למי
ישיב ותשובה תלויה בו שחא' והשיב את הגזילה ואינו יכול לקיי'
מקר' זה הילכך א"א בחשוב' מעליא דכל ימיו צוהשיב את הגזילה
קאי [ואע"ג דאמר' יעשה בהן לרכי רבים אין זו חשובה מעליא
מאחר שאינו משיב לבעלים]: גזל הדיוט הקדים בו חטא וכו'
דכתיב כי תקטא ומעלה מעל וכקש וגו' דמיד בתקל' הגזל קרי
ליה קטא משעת כפיר' וגבי הקדש כתיב תמעול מעל וקטאה
בשגגה מקדשי ה' לא מקרי קוטא עד שכהנה:

שלא כמדת הקב"ה מדת עב ב"ו שהקב"ה רמסן ונרכמו מרובה
מקללתו אבל אדם קללתו מרובה מנרכמו: בכ"ב אותיות
כדמסיק לקמיה מאס במקותי עד קומסיות אל"ף שנתקלת

ויקרי' כו' בח' ברכם בכ"ב * מאם בחקתי עד קוממיות וקללם
 סס בח' * מואם בחקתי תמאמו עד ואת חקתי געלה
 נפשם ואלו משה רבינו ברכן בח' וקללם בכ"ב
 פט ברכם בח' * מוהיה אם שמוע עד לעבדם וקללם
 דנרי' כה' בכ"ב מן * והיה אם לא תשמע עד ואין קונה :
 סס ת"ד מנין שאין מוחקין במקום שגודשין ואין
 עג גודשין במקום שמוחקין ת"ל * איפה שלמח
 סס ומנין שאם אמר הריני מוחק במקום שגודשין
 דנרי' כה' ולפחות מן הדמים והריני גודש במקום שמוחקין
 ולהוסיף לו על הדמים שאין שומעין לו ת"ל איפה
 שלמה וצדק יהיה לך. חנו רבנן מנין שאין
 הפרשה זתי"ו שנסופה הרי כ"ב אותיות לנד הכפולות : מואם
 בחקתי תמאמו עד געלה נפשם פוא"ו עד ס"ס ק' אותיות :
 והיה אם שמוע נפרשת כי תנא : והיה אם לא תשמע עד
 ואין קונה קטוב אלפא בית"א פוא"ו דוהיה אם לא תשמע ועד
 סופו וקטור קלילה עד ה"א דאין קונה הרי כ"ב :
 מנין שאין מוחקין במקום שגודשין ואפי' עתיל קונה : ואין
 גודשין במקום שמוחקין ואפי' עתיל עוכר דאם עושין
 כן אמא יראו אותן אתרים ויאמרו כך הענהג וירמה הלוקק
 את המוכר או המוכר את הלוקק והא ליכא לעישר דנלא עתיל
 סיורי דההוא עלא תעשו עול כפקא שגחל את שלו בידים : ת"ל
 איפה שלימה כמו שמודדין בעיר : לפחות תלתא דקייסא לן
 גודשא תלתא והלכך יסקות שליט הדמיוס : ת"ל וצדק לטפוי
 אתא ולדק סכ"ס [דאף זה יכול לבא לידי רעאות דאיכא דקוי
 בעדידו ולא ידע לא בקקות ולא בתוספות] ובספרו יליף לסולמו

המוכר את הספינה פירקה בכא בתרא קלב

מעיינין במקום שמכריעין ואין מכריעין במקום
שמעיינין ת"ל *אבן שלמה ומנין שאם אמר הריני דברי' כס
מעיון במקום שמכריעין ולפחות מן הדמים והריני
מכריע במקום שמעיינין ולהוסיף לו על הדמי' שאין
שומעין לו ת"ל אבן שלמה וצדק יהיה לך אמר
רב יהודה מסורה לא יהיה (לו בבית) [לך בביתך]
ומה טעם משום איפה ואיפה לא יהיה (לו
בכיסו) [לך בכיסך] מה טעם משום אבן ואבן.
[אבל] אבן שלמה וצדק יהיה לך איפה שלמה
וצדק יהיה לך:

ת"ר [לא] יהיה לך מלמד שמעמידין אגודמים עד
למרות ואין מעמידין אגודמים לשערים דבי סס
מולדק (*וכן נראה בעיני דמשלי' לא ילפי' אלא שלא יעשנה איני לשון
אבל מקוקה או גדושה שלימה קרינא ביה): מעיינין לשקול עין רשנ"ס
בעין: במקום שמכריעין טפי: לא יהיה לו בכיתו ממון מה
טעם משו' איפה ואיפה שלוקק בגדול' ומוכר בקטנה בנייתך
יתירה קדריש: [אבל] אבן שלימה [ואם בנייתך אבן שלמה]
ולדק יהיה לך ממון [כדאמרינן בעלמא מה יעשה אדם ויתעשר
ישא ויתן באמונה]:

ת"ר [לא] יהיה לך לבית דין קא עוהיר רחמנא וקרא יתירה
קא דריש דמלי למכתב לא יהיה לך (בביתך) [בכיסך]
אבן ואבן גדולה וקטנה כי אם אבן שלמה ולדק: אגודמים
שהוא עמוכה על המדות להלקות ולענוש על מעוטי המדות:
ואין מעמידין אגודמים לשערים שלא ימכרו ציוקר מלמא.
באסיה כפשי' היא ולא עקרא יליף אלא סגרא הוא שאם זה

דנרי' כס נשואה אוקמי אנרדמים בין למדות בין לשערים
א"ל שמואל לקרנא פוק חני להו מעמידין אנרדמי'
למדורת ואין מעמידין לשערים נפק דרש להו
מעמידין אנרדמים בין למדות ובין לשערים א"ל
מה שמך קרנא תיפוק ליה קרנא בעיניה* והוא
כמאן סבר כי הא דאמר רמי בר (אבא) [חמא]
א"ר יצחק מעמידים אנרדמים בין למדות ובין
לשערים מפני הרמאים:

ס"א
כפסא לי
קרנא
בעיניו

עיה חנו רבנן אין עושין את המחק צדו אחד עבת
שס"ע"ג וצדו אחד קצר ולא ימחוק בכת אחת שהמחוק
בבת אחת רע למוכר ויפה ללוקח ולא ימחוק

ימכור ביוקר יהיו כמעני' שלקכות עמנו. כפק ליה קרנא
וסו ס"א בעיניה (*ל"ג דלא הוה ליה הכי) [ואע"ג דאמר' במסכת שבת
בגמ' חו (דף קק) דרב לטייה כשאז ענבל ותהא ליה קרנא אקנקייה
ה"ד איכא למימר דגרמא ליה הא והא]: מפני הרמאים [שממתיכין
עד שימכור אותו המוכר בזול ואס"כ עוכרים ביוקר ל"א]
שעוכרים ביוקר ואומרים שהוסיפו במדה או שמתן קטים יפות
למעלה ורעות למטה או כל מיני רמאות וכדאשכחן שהיו
פעמידין סרהדרין שהיו מכין בעלי חנויות והיו אומרים להם
מכרו בזול במס' יומא:

המחק שמוסקין בו את המדה: צדו אחד עבה אינו מוסק כל
כך שאינו נכנס בדוקק: צדו אחד קצר גרסי' בתוספתא
שמוסק יפה וכשלוקק מוסק בלדו עבה וכשמוכר מוסק בקלר אלא
שניהם שוים כמכהג המדינה אם בקלר אם בענה: בבת אחת

הו סרב הוה דרס וכו' ק"י דק"י ראו ח"מ לבא סיפוק

המוכר את הספינה פרק ה בבא בתרא קלג

מעט מעט מפני שרע ללוקח ויפה למוכר ועל כלן
אמר ריב"ן אוי לי אם אומר ואוי לי אם לא
אומר אוי לי אם אומר שמא ילמדו ממנו הרמאים
ואוי לי אם לא אומר שמא יאמרו הרמאים אין
תלמידיו חכמי בקיאים במעשה ידינו אמרה או
לא אמרה אמר רב שמואל בר רב יצחק אמרה
ומהאי קרא אמרה כי ישרים דרכי ה' צדיקים
ילכו בם ופושעים יכשלו בם:

הושע יד

כיוצא בזה שנינו פרק י"ז ממסכת כלים:

קנה מאזנים והמחק שיש בהם בית קבול מתכת עו

בפעם אחת ובמהרה שאינו מוסיף יפה: מעט מעט כגון
שמוק רוקב טסק לבדו ומגניה את המסק וקוחר וכונש את
המסק ומוסק טסק אחר אלא בפעם אחת ובנקת א"כ בשתי
פעמי' כגון מוסק עד קלי מדה ומגניה המסק וקוחר ומוסק קלי
המדה השני: על כולן על כל מיני עוולות הללו: שמא יאמרו
וכו' ומתוך כך יבאו לרמות יותר. וקצעי תלמודא אמרה ר'
יוזמן לבסוף או לא אמרה דמעיקרא הוה מספקא ליה אם יאמר
או לא ולבסוף מי אפשיטא ליה: ישרים דרכי ה' דברי תורה:
צדיקים ילכו בם וזהו הס' שלא לרמות את הנריות: יכשלו
בם ילמדו לרמות. ע"כ פירש (רש"י) [רש"ס]:

קנה מאזנים. עושין אותו חלול וחשייוין בו חמיכות קטנות של מתכת
והנגלו לחקוס שירצה להכריע הכף: והוחק. שודי' נס' החוכר
את הספינה אין עושין חחק של דלעת חפכי שוקל פירוש ורע לחוכר
ולא של מתכת חפכי שהו' חוכניד ורע ללוקח הרואי יגושה לומר חלול
וכשהו' חוכר טכניס בו מתכת וכשהו' קונה מוליאו:

והאסל שיש בו בית קבול מעות קנה של ענו
שיש בו בית קבול שמן ומקל שיש בו בית
קבול מזוזה ומרגליות חרו אלו טמאין ועל כלם
אמר ר' יוחנן בן זכאי אוי לי אם אומר אוי לי
אם לא אומר (אמרה וכו') :

עו ה"ד *לא תעשו עול במשפט במדה במשקל
ובמשורה. במדה זו מדירת קרקע שלא ימדוד
לאחד בימות החמה ולאחד בימות הגשמי'. במשקל

עו
סס
ויקר' יט

אסל. חוט שנושאין בו כחמץ וכשיש פועלים חרוניס ובע"כ ערוד כפועליו
אמר שקבל שכרו כותבו בבית קבול של חוט. ומכאן שכרו שנית ואין בע"כ
כוחן לנ לחסש בחוט: קנה של עני. כשעושה חלאכה לכל בע"כ נוכח שוין
וכותן לתוכו: בית קבול חוזה ומרגלית. לגנוב בו החכם [וכלו' שזכית בו
החוזה שאין כותבין חוזה חכם ותחמיה שוין החרגליות. תוי"ט וע"כ
עוד פי' אחר]: אוי לי אם אומר וכו'. מהטעם שכתוב בבבלייתא הכתוב
למעלה שאל ילמדו הרחמים וכו' בן פירש הרב רבינו אשר ו"ל. וכפירוש
הרחב"ס ו"ל ית קצת שיכוי והוא זה אסל עץ יעשה על הכתף ויתלו בו
הדבר אשר יחכו ויערוס המכונני שיגשה בתוכו בית קבול חיצות עד
אזשים שם וזה שיגנוב חבסף הסחורה ולא יודע: וקנה של עני שיש
בו בית קבול חיס. פי' שיגשה אותה חלולה וישים בתוכו חיס לשמות
חומו ויאמר לאכזים שהוא במענית כדי שיחולו עליו. הכה אלה כולם
אפ"כ שהם פשוטי כלי עץ אשר לא יקבלו טומאה ודאודיייתא כיון
שנעשה להם בית קבול ח"ו הכה הם טומאים וא"ר יוחנן וכו':
זו מדה קרקע שהרי עדת כלי כחוב לקמיה דהיינו עשורה
כדכתיב ומיס בעשורה תשמה: שלא ימדוד לאחד עב'
לקוקות שלקחו קרקע בעתמות או לאחד עב' אפי' שלקחו שדה:
לאחד בימות החמה ולאחד בימות הגשמיס

לפי' ית' סוף המכירה חמ"ט ע"כ חז"ל

המוכר את הספינה פוקה בנא בתרא קלד
שלא ישמין משקלותיו במלח. במשורה שלא
ירתיח וק"ו מה משורה שהיא א' מל"ו בלוג הקפידה
עליו תורה ק"ו להין וחצי הין ושלישית הין
ורביעית הין ולוג וחצי לוג ורביעית (הלוג) [וחצי]
תומן ועוכלא אמר רב יהודה אמר רב אסור לאדם
שישהה מדה חסרה או יתירה בתוך ביתו ואפילו
הוא עביש של מימי דגלים. אמר רב פפא
לא אמרן אלא באתרא דלא חתימי אבל באתרא
דחתימי או לא חוי חותמת לא שקיל ובאתרא
שניסוס הקמה הקבל יבש וקלר יותר מניסוס הגשמים. ור"ק
ס"י ניסוס הגשמים הקרקע כוון ניסוס הקמה מתבקעת נפתח
ועוסף במדה: במלח שמכנידין: שלא ירתיח שלא ישמך
המוכר את הין בחוק ועגביה לתוך משורתו של לוקס מפני
שעולה הקלף אישקוסא בלע"ז וכראה כמלא: ומה משורה
שהיא קטנה כל כך שלשים ופאה יש שהן בלוג הקפידה תורה
ברתיקות שלה שהיא פחות מעל' בלוג: ק"ו ברתיקות כלי גדול
כגון הין כ"ו או אפי' שלשית הין וכו': וחצי תומן ועוכלא
גרסי' בתוספתא. תומן (ועוכלא פחותים הן מרביעית הלוג:
תומן שמינית הלוג) [שמינית הקב חצי לוג]: עוכלא לקמן
מפרש: שישהה דומכין דאמי למדוד ומיהו קרא לא אזהר גדולה
וקטנה אלא כשיתקנס לו על מנת למוד בהן דאי לא תיעא הכי
אמאי אנטריך ליה למימר: ואפי' הוא עביש דאיכא למיקש
מעמיס שרמנו ומעביר טנופו ועודד צו הילכך אין לו תקנה
אלא שבירה: דלא חתימי שאין מעונה של מלך עומה קומם
בחדות הילכך אסור דאמי צרעות: לא שקיל לוקס ומותר

דלא חתומי נמי לא אמרן אלא דלא מהגרסי אבל מהגרסי לית לן בה ולא היא זמנין דמתרמי בין השמשות ומקרי ושקיל :

ע"ה ת"ר אוצרי פירות ומלוי ברבית ומקטיני איפה

ומפקיעי שערים עליהם הכתוב אומר *לאמר ע"כ מתי יעבור החדש ונשכירה שבר והשבת ונפתחה

[בר להקטין איפה ולהגדיל שקל ולעוות מאזני מרמה] מה כתיב אחריו *נשבע ה' בגאון יעקב אם אשכח לנצח כל מעשיהם אוצרי פירות כגון מאן א"ר [יוחנן] כגון שבתאי אוצר פירי :

לשהות : מהגרסי הולכין ונאין ממוכיס של מלך לבדוק הסדות : דמתרמי בין השמשות שהכל טרודין ואין רואהו א"כ הלוקק עלמו מתוך טרדו אינו כותן אל לבו ומקרי ושקיל הילכך יבא המוכר לרמות בו :

אוצרי פירות שקונין [בשוק] לאולרס למכור ביוקר וגורעין שמתייקר השער ואיכא הספד עכ"ס וכ"ל דנעיר שרונה

ישראל מיירי : מפקיעי שערי' מוסיפין על השער : מתי יעבור החדש ונשכיר' שבר כלו' למכור ביוקר לסוף קדש אחר ימות

הגורן והיינו מפקיעי שערי' דלקדש אקד לא מיקרי אולרי פירות : והשבת ונפתחה בר כלו' מתי תגיע שנת שמיטה וכפתקה

אולרות בר והיינו אולרי פירות : להקטין איפה והיינו מקטיני איפה : להגדיל שקל כראה לי דהיינו עלוי ברבית שמגדיל

שקלו ע"י רבית ואי משום להגדיל שקל משא מקטיני איפה שמעת לי' ומאזני מרמ' כמי שמעת אובאות משקלות וכתי'

במרי' כנבע ה' בגאון יעקב וגו' : כגון שבתאי אוצר פירי

המוכר את הספינה פרקה בכא בתרא קלה

אבוה דשמואל מזבין להו לפירי בתרעא חריפוי עט
כי חריפא שמואל ברין משהי לפירי ומזבין **ס**
להו בתרעא אפלא כתרעא חריפא שלחו מתם
טבא דאבא מדברא [מ"ט] תרעא כיון דרוח רוח:
ת"ר אין מוציאין פירות מא"י דברים שיש בהם **ס**
חיי נפש כגון יינות שמנים וסלתות ר' יהודה בן
בתירא מתיר ביון מפני שממעט את התופלה:
ת"ר אין יוצאין מארץ לח"ל אלא א"כ עמדו **צא**
סאתים בסלע א"ר שמעון אימתי בזמן שאינו
מוצא ליקח אבל בזמן שמוצא ליקח אפי' עמדו
סאה בסלע לא יצא:

כדי למכור לעניים צוקר אבל כגון דאולר פרי נשעת הוול
ומוכרן בזול לעניים נשעת היוקר כדלקמן אע"ס שגורס יוקר
השער קותר:

בתרעא חריפא נשער המוקדם דהיינו נשעת הגורן: כי
חריפא בזול כדי שימכרו גם הכל ויזלזל השער כל
השנה: שמואל קאמר להו לפירות שדותיו: ומזבין להו בתרעא
אפלא נשעת היוקר: בתרעא חריפא כשער הוול וקיהו ען
השוק לא היה קאלר נשעת הגורן דע"מ עוקיר השער קלת וילא
שכרו בהססדו: טבא דאבא מדברא טונים מעשה האב מעעשה
הנן שהאב גורס מתקלה שלא יוקר השער כיון דרוק והוול השער
רוק עוד כל השנה אבל מהוקר השער אינו יכול להזלזל מהרה:
מפני שממעט בו' דככס יין ילא סוד:
אין יוצאין בו' שמסקיע עלפו ען העלות:

פ היה ר' שמעון בן יוחאי אומר אלימלך מחלון
 שם וכליון גדולי הדור היו ופרנסי הדור היו
 ע' רש"א ומפני מה נענשו מפני שיצאו מהארץ לח"ל *שנא'
 רות א *ותהום כל העיר עליהן ותאמרנה הזאת נעמי
 [מאי הזאת נעמי] א"ר יצחק אמרו חזיתם נעמי
 שיצאה מהארץ לח"ל מה עלתה לה וא"ר יצחק
 אותו היום שבאתה רות המואביה לא"י ממה אשתו
 של בועז והיינו דאמרי אינשו עד דלא שכיב שכבא
 כ"א הונא קיימי מני ביתיה אמר רבה בר רב *יצחק אמר
 וכן לקמן רב אבצן זה בועז מאי קמ"ל כאידך הרבה בר
 רב יצחק דאמר רבה בר רב יצחק אמר רב

ממה אשתו של בועז לאשמועינן שהקנ"ה מקדים רפואה
 למכה ויש לאדם לנטות בהקנ"ה: עד דלא שכיב
 שכבא קודם שימות המת: קיימי מני ביתיה עומד ומזומן
 כבר הממונה על ביתו ועומד במקומו: אבצן מן השופטים הוא
 בספר שופטים: מאי קא משמע לן מה ריוק יש בדבר ומה אנו
 למדין שום מלוא מכאן: כדרבה בר רב יצחק דקאמר שכל
 בכיו של אבנן מתו בקייו ומדקאמר אננן זה בועז זכתיב בועז
 שנשא רות ואף על פי שהיו לו עדיין בנים הרבה לאשמועינן דאם
 נשא אדם אשה בבקריתו ישא אשה בזקנותו כמו שעשה אננן
 דהייבו בועז לפי שהיה ירא שמיא ימותו בכיו מאשה ראשונה בקייו
 ולא יהיה לו זכר זכתיב בבקר זרע זרעך ולערב אל תכס ידך
 דמהכא כמי דרשינן ליה וכדמפרש קרא טעמא (לקמן) כי אינך
 יודע איזה יכאר הזה או זה אנל אס לא אסר אננן זה בועז הוה

המוכר את הספינה פירקה בבא בתרא קלו

ק"ב משתאוח עשה בועז לבניו שנא *ויהי לו שלשים סוספיל יב
בנים ושלשים בנות שלח החוצה ושלשו' בנות
הביא לבניו מן החוץ וגו' ולכל אחד ואחד עשה
שני משתאו' אחד בבית אביו ואחד בבית חמיו
ולכולן לא זימן את מנוח אמר כודניתא עקרה
במאי פרעה לי תנא וכולן מחו בחייו והיינו דאמרי
אינשו בחייד דילדת שתין שתין למה ליה דילדת
איכפל ואוליד חד דמן שתין זריו. אמר רב חנן
בר רבא אמר רב אלימלך ושלמון ופלוני אלמוני
ואבי נעמי כולם בני נחשון בן עמינדב הם מאו

אמינא אנפן לא נשא אשה אקרת ובעז כמי לא היה לו מעולם
אשה ובנים עד שלקח את רות: ק"ב משתאוח לששים בנים
ובנות: לכל אחד שני מעורות מעודת אירוסין שהוא מלוה
כדאמרי' נפסדים ופעודת נשואין כל' ימי המשתה קרי מעודה
אחת י' לשונות אקרים ואין בהם ממש: כודנית' עקרה פרדה
עקרה: במאי פרע לי אין לו בנים שימיכני למעודתם: וכולם
מחו בחייו ול"ג תנא ומסקנא דמלמא דרבה בר רב ילקח הוא
והכי הוה קיס להו: בחייד דילדת שתין שמוסן למות: למה
ליך מה פלע בלידתן: איכפל ונסב אשה אקרת: ואוליד חד
(דשמא) משתין זריו והיינו עובד שהוליד בועז מרות וילא
ממנו דוד מלך ישראל. ואיכא דמפרש לה בשמון דזריו משתין
דאבנן ולא כהירא כלל: שלמון אבי בועז דכתיב ושלמון הוליד
את בועז: ופלוני אלמוני משמע ליה שם הגואל כדכתיב סורה
שנה פה פלוני אלמוני: בני נחשון וכשון הוליד את

הוא לאו סה דהויקת דודקין אחיה ויחיל דאף כיחל ליה

קמ"ל שאפילו מי שיש לו זכות אבות אינה עומדת לו בשעה שיוצא מן הארץ לח"ל:

ר"ל אף
שסיה
לחלוק
וכליון
זכות

ואמר רב חנן בר רבא אמר רב אמיה דאברהם אמתלאי בת* כר נבו אמיה דהמן אמתלאי

אבות בין
מן האב
בין מן
האם
דפ"א

בת עורכתא וסימניך טמא טמא טהור טהור אמיה דרוד נצבת בת עדאל שמה אמיה דשמשון

צללפונית ואחתיה (*נשיק למאי נ"מ לתשובת האפיקורסין. ואמר רב חנן בר רבא אמר רב

פא עשר שנין נחבש אברהם אבינו שלשה בכותא שס ושבעה) *בקדרות רב דימי מנהרדע' מתני איפכ'

*ננו' הוא
בתיב' אחת
כ"א כשיין

שלמה ושלמון הוליד וכו' : זכות אבות אלימלך בן נחשון שהיה כשיא ומסיד :

אמיה דאברהם לפי שזמותן של יצחק ושל יעקב הזכר לריכים אבו לידע שס אס אנרהס* ואגב גררא נקט אמיה דהמן

(*ננו')
איתא

טהור עורב טמא הוא והמן כמי טמא הוא: אמיה דרוד לפי שכל אמהות של מלכים כתוב בכניאים הולך לפרש גם אס

נקדרו וני'
הינדוד
כדדו

דוד: ואמיה דשמשון* משום דאיירי בה קרא טובא וכתיב כמי לאביו ולאמו לא הגיד הולך לפרש שכל דברים הללו שואלין

*לא הזכר
בחקרא

האפיקורסים ט"ט אין אבו יודעים שזותם: *ואחתיה נשיק שיהיה לו כך שמה ואגב גררא דאמו נסנה: לתשובת האפיקורסין

אחות ולא שואלין לנו באלו יותר סנשים אחרות (כדמפרש לעיל) חשבי מן [כדפרישית טעמא] ואבו משיבין להם שמסרו לנו כניאים על

הקרא
אלא אנב

סה: נחבש שקצו כמרוד ובאגדה ראיתי דמרק אביו קצו גררא בשביל שהיה מאנד ללמיו: כותא וקדרות מקומות הם וכל זה

המוכר את הספינה פרקה בבא בתרא קלו

אמר רב חסדא עיברא זעירא דכותא זה אור כשדים. ואמר רב חנן בר רבא אמר רב אותו היום שנפטר אברהם אבינו מן העולם עמדו כל גדולי הדור [כשורת] ואמרו אוי לו לעולם שאבד

*מנהיגו ואוי לה לספינה שאבד קברניטה. *והמתנישא שס ע"ב לכל לראש אמר רב חנן בר רבא אמר רב אפי' ד"ס א כס ריש גרגותא מן שמיא מוקמי לה :

א"ר חייא בר אבין א"ר יהושע בן קרחת חס פכ ושלוש שאפי' מצאו סובין לא יצאו ואלא שס

מפני מה נענשו שהיה להם לבקש רחמים על

דורם ולא בקשו שנא' *בועקד יצילוך קבוציך. יסע"י כו

אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן לא שנו אלא כו"ד

מעות בזול ופירות ביוקר אבל מעות ביוקר אפי' שנקרא

עמדו ארבעה סאין בסלע ווצאין דא"ר יוחנן נהירני' יואש על

להודיע (מכמתו) [מינתו] של אברה' אבינו: עיברא זעירא כך שכתוב

שמו: זה אור כשדים שהשלך שס א"א והרואה לריך לברך ולכך לא

ברוך שעשה נסים לאבותינו במקום הזה כדתנן בהרואה: נקשו

קברניטה מכהיגה המולך את הספינה: ריש גרגותא שר רחמים

המסוכה על הצורות מי ידלה ממנו היום להשקות שדותיו ומי דרי"ף

למקר ושררה קטנה היא ומדכתיב לך ה' הממלכה והמתכשא

ליף לה כלו' על ידך המתכשא לכל דבר אפילו לגרגותא לראש

הוא על סיד:

בועקד יצילוך קבוציך ע"י שתלעק לקבץ הנדקים תכלל: אבל

מעות ביוקר שהמרקטיא זלה מאד יולאין כדמפרש

טעמיה לקמיה: נהירנא זכורני:

כד הוּו קיימין ארבעה סאין בסלע והוּו נפישו
נפיתו כפן בטברי מדלית איסר וא"ר יוחנן נהירנא
כד לא הוּו מחגרין פועליא למדנח קרתא מריח
פתא מייתין . וא"ר יוחנן נהירנא כד הוּו בצע ינוקא
חרובא והוּו נגיד חוטא דדובשא על תרין דרעותי
וא"ר (אליעזר) [אלעזר] נהירנא כד הוּו נטיל
עורבא בשרא ונגיד חוטא דמשחא מריש שורא
ועד לארעא . וא"ר יוחנן נהירנא כד הוּו מטיילין
טליא וטליחא בשוק' בכר שית עשר' וכבר שבע
עשרה ולא הוּו חטאין . וא"ר יוחנן נהירנא כד
הוּו אמרינן בי מדרשא דמודי להון נפיל בידיהון .

דמתרחיץ עליהון . דיליה דילהון :

כתוב *מחלון וכליון וכתוב *יואש ושרף רב ושמואל
חר אמר מחלון וכליון שמם ולמה נקרא
שמם יואש ושרף יואש שנתיאשו מן הגאולה
שרף שנתיחייבו שריפה למקום . וחד אמר יואש
מדלית איסר לקנות צו לקס : מריח פתא מייתין שרוח
מערבית מכשנת ומציאה ריח הפת שהוא טוב מאד (כדלקמן)
למזרק העיר ומייתין מתוך ריח טוב מרונה כן נראה בעיני
ויש לפרש מתוך תאות רעבון : מטיילים משקיים : טליא
וטליחא נער ונערה : דמודה להון לנכרים מתרלה להם בזה
שאומרים כפל בידיהם אלא כל דנריהם יסמור : דמתרחיץ
בוטק שע"י שמתגלה להם לוקקיס כל מה שידעיס משלו כדכתיב
בזקיקה ויראם את בית ככאתו וגו' :

פג
סג
ד"ס ט"ד

יואש ושרף בדנרי הימים :

ד"ס ט"ד
ד"ס ט"ד
ד"ס ט"ד

המוכר את הספינה פרקה בבא בתרא קלח

ושרף שמן ולמה נקרא שמם מחלון וכליון מחלון
שעשו גופם חולין כליון שנתחייבו כלייה למקום.
חניא כמ"ד מחלון וכליון שמם דחניא מ"ד *וויקים ד"ה א"ד
ואנשי כוזיבא ויואש ושרף אשר בעלו למואב וישבי
לחם והדברים עתיקים. וויקים זה יהושע שהקים
שבועה לאנשי גבעון ואנשי כוזיבא אלו אנשי גבעון
שכזבו ביהושע זיואש ושרף אלו מחלון וכליון
ולמה נקרא שמן יואש ושרף יואש שנתיאשו
מן הגאול' שרף שנתחייבו שרפה למקום. אשר
בעלו למואב אשר נשאו נשים מואביות. וישבי לחם
זו רוח המואבית ששכה ונדבקה בבית לחם יהודה.
והדברים עתיקין דברים הללו עתיק יומיא אמרן
שנתחייבו בליה על שילאו ע"י: חולין ע"ל אדמה טמאה
היא: מ"ד וויקים ואנשי כוזיבא וגו' בני יהודה קא
קשיב ואיל צדה"י ואיכ' למימר דכל הכי דקא קשיב משנט
יהודה היו מלד האב או מלד האם: זה יהושע ושם אמו
מיהודה כדכתיב איש יהודי אמו מיהודה: ואנשי כוזיבא
ה"ק מי שהקים שבועה לאנשי כוזיבא דהיינו יהושע אבל
אנשי כוזיבא לאו משנט יהודה הם שהרי כנענים היו שכזבו
ביהושע: אלו מחלון וכליון שהיו משנט יהודה בני אלימלך בן
קסון: שנתיאשו מן הגאולה שיגאלם הקב"ה מהרענ דכתיב
כי פקד ה' את עמו למת להם לקם סגורים היו שלא יפקדם:
זו רוח המואבית שנקראת על שנט יהודה כלו' צנים שילאו
טמאה: דברים הללו שיטאו מקלון וכליון לק"ל וע"י כן באה
רוח ונשאת לבועו ונולדו מלכי בית דוד: עתיק יומיא אמרן

תליס סט דכתיב *מצאתי דוד עברי וכתיב *שחי בנותיך
 הנמצאות *המה היוצרים ויושבי נטעים וגדרה
 עם המלך במלאכתו ישבו שם. המה היוצרים
 אלו בני יהונדב בן רכב שנצרו שבועת אביהם.
 יושבי נטעים זה שלמה שדומה לנטיעה במלכותו.
 וגדרה זה סנהדרין שגדרו פרצותיהן של ישראל.
 עם המלך במלאכתו ישבו שם זו רות המואביה
 שראתה מלכות שלמה בן בנו של בן בנה שני *וישם
 כסא לאם המלך וא"ר אלעזר לאמה של מלכות;
 פד ת"ר *ואכלתם מן התבואה ישן בלא סלמנטון
 מאי בלא סלמנטון ר' נחמן אמר בלא רצינאת
 ורב ששת אמר בלא שדיפת תניא כותיה דר"ש
 תניא כותי' דר"ג תניא כותיה דר"נ ואכלתם מן
 התבואה ישן יכול יהו ישראל מצפין לחדש מפני
 מלתו ילאו כנוסים: שבועת אביהם שלא לשות יין ולא לבנות
 בתים כדכתיב בירמיה: לנטיעה הלך וגדל כדכתיב על כסא
 ה' למלך: שגדרו פרצותיהם לעשות תקנות וסייג לתורה: ה"ג
 במלכותו של שלמה בן בנו של בן בנה כלו' שלט' בן דוד
 שהוא בנו של ישי שהוא בן עובד נכה: לאמה של מלכיות שילאו
 עמ' כל המלכים:

ויקרא כה
 דש"י
 בחווש
 סביא זכ
 על פסוק
 דפרשה
 בחוקמי
 וסולא ע"ס
 ת"כ

בלא סלמנטון דסלמנטון אין מניח לייסן התבואה אלא מרקוב:
 רצינאתא תולעת המרקוב את התבואה: שדיפת
 מתקעמת התבואה ואין יכולה להתייבש: מצפין לחדש כו'
 דה"ק קרא ואכלתם מן התבואה ישן עד קרוב לימות הקליר

דכתיב וישבו ישראל את ארצם וישבו ישראל את ארצם

המוכר את הספינה פרקה בכא בתרא קלט

ישן (שיכלה) [שכלה] ת"ל עד כוא תבואתה עד
שתבא תבואתה מאליה. תניא כותיה דרב ששת
ואכלתם מן התבואה ישן יכול יהו ישראל מצפין
לחדש מפני שישן רע ת"ל עד כא תבואתה עד
שתבא מאליה. ת"ר ואכלתם ישן נושן מלמד
שכל המיושן מחברו הוא מעולה מחברו ואין לי
אלא דברים שדרך לישנן אבל דברי שאין דרכן
לישנן מנין ת"ל ישן נושן מ"מ. וישן מפני חדש
תוציאו מלמד שתיו אוצרות מלאים ישן וגרנור
מלאים חדש ותיו ישראל אומרים היאך נוציא זה
מפני זה אמר רב פפא לכל מילי מעלי עתיקא
לבר מתמרי ושיכרי והרסנא:

ולא עד נכלל: שכלה היינו ע"י רכיכא שארקינה ומכלה
אותה: עד שתבא מאליה שתבשל התבואה יפה ולא היו
כריכין להקדים קליר ולעשות קליות: שישן רע היינו שדיפה
אכל שלם הוא הגרעין אלא שמתקמם. ה"ג ואכלתם ישן מלמד
שכל המיושן כו' דמשמע הישן יאכלו ויכחו הקדש להתישן:
דרך לישנן קטה ויין: אין דרכן לישנן כגון סיני פירות
שארקינין: ת"ל ישן נושן מ"מ סינה הכתוב להודיע שזק א"י
שאפי' אותן אין דרכן ליישן יתישנו ויתקיימו: היאך נוציא
כו' דהכי משמע וישן מפני קדש תוליאו בעל כרחכם שלא יהיה
לכם מקום להלכיע הקדש ואף ע"פ שהישן מעלי טפי יוליאוהו
מפני הקדש שהקדש ראוי להתישן טפי מן הישן שכבר כתישן:
עתיקא ישן: הרסנא דגיס קטנים:

המזכר פירות

פרק ששי

צג היה רשב"ג אומר מנהג גדול היה בירושלים
 המוסר סעודה לחבירו וקילקלה נוחן לו דמי ע"ג
 בושחו ודמי בושח אורחיו עוד מנהג גדול היה
 בירושלי מפה פרוסה ע"ג הפתח כל זמן שהמפה
 פרוסה אורחין נכנסין. נסתלקה המפה אין האורחין
 נכנסין :

צז אמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב אין אומרים
 קדוש היום אלא על היין הראוי לנסך על
 גבי המזבח. למעוטי מאי אילימא למעוטי יין
 שס"ע"ג מגיתו וכו' [*אי למעוטי מגולה סכנה הוא וכו']
 אי בעית אומא לעולם למעוטי מגולה ואע"ג דעבריה
 מלאכי במסננת כר' נחמיה אפ"ה *הקריבתו נא לפחתך
 הירצך או הישא פניך בעא מיניה רב כהנא
 [דמי בשחו זימן אורסי' ואין לו מה יאכילם וכ"ש יליא
 דקסריה סמוכא] : אורחין נכנסין ומקנה טובה היא
 לקבלת אורחין שידעו כי שם יאכלו וילכו שם לאכול :
 כגון דעבריה במסננת דמותר בשתייה דאילטריך למימר דלקדוש
 ססול כר' נחמיה דאמר ארס נקש לפ' במקומו ועומד ויש לו
 תקנה דסיכון דעס' סוכה שלהי ס"ד : הקריבתו נא גבי קולה
 כתיב אלמא כל דבר עגובה אסור לקרבן :

המוכר פירות פרק ששי בבא בתרא קט

חמור דרב משרשיא מרבא חמר חיורין מהו
א"ל *אל תרא יין כי יתאדם :

ושלי כנ

אמר רב חניא בר יוסף חמרא מולא דמריה פה
גרים שנאמ' *ואף כי היין כוגר גבר יהיר צח
ולא ינוה אמר רב מרי האי מאן דיהיר אפילו ואינשו ^{מכקוק ב}
ביתיה לא מתקבל דכתיב גבר יהיר ולא ינוה מאי
לא ינוה לא ינוה בנוה שלו . אמר רב יהודה אמר
רב כל המתגאה בטלית של ת"ח ואינו ת"ח אין
מכניסין אותו במהיצתו של הקב"ה כתיב הכא לא
ינוה וכתיב התם *אל נוה קדשך :

שמות טו

חמר חיורין מהו לנסכים וי"ט לקידוש ולא כהירא : אל תרא
יין לשמותו : כי יתאדם שמתכר יותר מדאי אלמא יין אדום
קודם לנסכים דזכר כתיב זהו :

מולא דמריה (בסוגיא של מעלה זוכר דין המוכר יין לקבירו
והקמיץ אם האקריות על המוכר או על הלוקק ואגב
הביאו מאמר רבי קייא ופירש רשב"ם) דלאו (דוקא) קקכים
דמוכר גרמו אלא מזליה דלוקק שהיא בעליו של יין גרים : שנא'
ואף כי היין כוגר נאדם למה משום דגבר יהיר כו' גסותו של
אדם שמיים דעתו בדבר שאין בו גורם שהיין כוגר בו דסבורים
שהוא יין וכמלא קומץ מדה כנגד מדה : ואינשו ביתיה אלשתו:
לא מתקבל שמנה אותו : כל המתגאה בטלית של ת"ח
דעניד כס"ד בחזקת הנתיים טלית של ת"ח כיכד כל שאין תלוקו
כראית עמקתיו טסק ולכיעותא יתירא הוא וגסות הוא למי
שאינו ת"ק :

פו כתוב בספר בן סירא הכל שקלתי בכף מאזנים
 סס ע"ג ולא מצאתי קל מסובין וקל מסובין חתן הדר
 בבית חמיו וקל מחתן אורח מכנים אורח וקל
 חשלי יח מאורח משיב דבר בטרם ישמע שנ' *משיב דבר
 בטרם ישמע אולת היא לו וכלימה:

פו רבי חנינא נפק לקרייתא רמו ליה קראי אהדדי
 סס כתיב *והכית אשר בנה המלך שלמה לה'
 ח"א ששים אמה ארכו ועשרים אמה רחבו ושלושים
 סס אמה קומתו. וכתיב *ולפני הרביר עשרים אמה
 אורך ועשרים אמה רוחב ועשרים אמה קומתו. אמ'
 להו כי קא חשיב משפת כרובים ומעלה קא חשיב
 קל מסובין לאו דוקא אלא דנר גרוע ולהכי נקט סובין ולא נקט
 כולה (דלאו פסולת) [דפסולת] היא: אורח מכנים אורח
 דיו אס מכנים אותו צעה"ג:

רמו ליה בני העיירות קראי אהדדי: כתיב ששים אמה ארכו
 מן המזרח למערב מן פתח ההיכל עד כותל מערבי של
 בית קדשי הקדשי' דהיינו מ' אמה דאורך ההיכל וכ' אמה דבית
 קה"ק ול' אמה קומתו כמלא שגס בית קה"ק רומו ל' אמה:
 וכתיב בפסוק אחר: עשרים אמה קומתו דכתיב ולפני הדביר
 עשרים כלומר ולפנים ממקילת בית קה"ק והוא אמה טרקסין
 שקרויה דביר כ' אמה אורך מן המזרח למערב וכ' אמה רוקצ
 מלפון לדרום וכ' אמה קומתו: כי קא חשיב כ' דקומות בית
 קה"ק: משפת כרובים ולמעלה קחשיב שהכרובים של שלמה
 שנים היו עומדים על הקרקע אחד מימין הארון אלל כותל

המוכר פירות פרק ששי בבא בתרא קמא

מאי קמ"ל *הא קא משמע לן למטה כלמעלה צט
מה למעלה אין משמש כלום אף למטה אין
משמש כלום מסייע ליה לר' לוי דא"ר לוי ואי
תימא ר' יוחנן דבר זה מסורת ביריני מאבותינו
מקום ארון *זכרובים אינו מן המדה. תנ"ה ארון ע' דש"ס
שעשה משה יש לו עשר אמות ריוח לכל רוח ורוח:
ובמסכת תנ"ה כמזכר נפ' ראשון מאמר הספק זה וראוי לסדרו במקום הזה:
א"ר לוי ואי תימא רב פפי דבר זה מסורת היא פח

מערבי ואחד משאלו ורומן עשר כדכתיב בהדיא בעלכיים
וככפיהם פרושות מקיר לקיר ככף האחד כוגע בקיר לפוכי
וככף קברו בקיר דרומי כמלא מראשי הכרובים ולמעלה כ' אמה
עד הגג ואותן של משה על גבי הכפורת היו: מאי קמ"ל למה
לי דקא קשיב קרא כי האי גוונא משפת כרובים ולמעלה לימא
שלשים אמה קומתו: ומשני הא קמ"ל למטה כלמעלה דהכי
י אמות שהכרובים והארון עומדים בהם כמו הכ' של מעלה מה
הכ' של מעלה כולם קלל ואין בהם דבר כך גם העשר' וגוף
הכרובים כנס היו עומדין כדלקמן ומקום הארון אינו מן המד'
אלא כנס היה עומד וככפי הכרובים שהם באויר לא קיילי דהא
למטה דידהו ולמעלה דידהו יכולין למדוד כ' רקניות מכותל
לפוכי לכותל דרומי והכי משמע קרא ועשרים אמה קומתו כלו'
כל הל' אמות קומה איכן קשובים אלא כעשרי' דמשפת כרובים
ולמעלה שהם פנויים מכלום (כן) העשר' כמו הכ': ארון
שעשה משה כשכיתן צבית קה"ק שעשה שלמה שהוא כ' על כ':
יש לו עשר אמות ריוח לכל רוח ורוח לימינו ולשמאלו הרי
כ' -לא ארון ולפכיו כ' עד הדניר ע"כ:

ע' דס"א בדינו מאבותינו מקום ארון * (וכרובים) אינו מן
לעיל ד"ה המדה. תנ"ה ארון שעשה משה יש לו ריוח
עשר אמות לכל רוח ורוח. וכתיב * ולפני הדביר
עשרים אמה אורך ועשרים אמה רוחב ועשרים
אמה קומתו ויצפרו זהב ארון גופיה היכא היה
מונח אלא לאו ש"מ בנס היה עומד:

פ"ט אמר (רבינא) [רבנאי] אמר שמואל כרובים בנס
היו עומדים שנ' * וחמש אמות כנף הכרוב
האחת וחמש אמות כנף הכרוב השנית עשר אמות
מקצות כנפיו ועד קצות כנפיו גופיהו היכא הוה

אינו מן המדה אינו אוקו למעט מדת הקרקע לכל לדדיו כלום
כדקתני יש לו י' אמות לכל רוח באמצע בית קה"ק היה
יושב ויש ריוח בינו לבין הבתלי' עשר אמות לכל לד וכל הבית אינו
אלא כ' על כ' כמלא שאינו עמעט כלום: לפני הדביר קלל
בית קה"ק שהוא לסנים מן הדביר היא המסיכה המבדלת בין
הקודש ובין קה"ק:

כרובים דשלמה: בנס היו עומדין גופן: כנף הכרוב האחת
כנף האחד של כרוב: וחמש אמות כנף השנית של
אותו כרוב ולא בכרוב שני קא עיירי דהא כתיב במרי' ועשר
באמה הכרוב השני וגו': עשר אמות מקצות כנפיו ועד קצות
כנפיו מהפא לא מסקינן דכנס היה עומד הגוף בין שני הכנסים
שמקלה האחד עד הקלה השני לא הוי כי אס עשר אמות וא"כ
הגוף שבנת"י היכן לא יתכן לומר דמהכא כסקא ליה דא"כ מאי
האי דקא פריך לקמן ודילמא בימא פעילאירווח וקושיית אחרות

המוכר פירות פרק ששי ב-א בתרא קמב

קיימו אלא ש"מ בנס היו עומדין מחקיף לה אביי
ודלמא בולטין כתרנגולים הוה קיימי מחקיף לה
רבא ודלמא זרה שלא כנגד זה הוה קיימו

ללא שייכי הכא כלל אלא קרא הכי משמע ליה אם זאת לצד
שני ככפי הכרוב זה ללד זה תמלא מקלות ככפיו עד קלות ככפיו
עשר אמות ומיהו טפי מעשר אמות היו שהרי רוקב הגוף בין שני
הככפיים אלא מהכא פרכינן שרוקב בית קה"ק מלפון לדרום
לא היה אלא כ' אמה ושני הכרובי' היו בככפיהם עשרים לצד
הגופים כדכתיב ששני הככפיים עשר אמות וכתיב ויפרשו את
ככפי הכרובים ותגע כנף האחד בקיר וכנף הכרוב השני כוגעת
בקיר השני וככפיהם אל תוך הבית כוגעות כנף אל כנף וא"כ
איכה גופייהו דכרובים היכא הוה קיימי דקס"ד שהככפיים
בכרוב כידי אדם א' מלד ימין וא' מלד שמאל והגוף בנתיים :
מחקיף לה אביי מי ימר דנכס היו עומדים דלמא גופן של
כרובי' בולטין ויולטין מתחת הככפיו כתרנגולים שהגוף פלו
(יולא) מתחת ככפיו ולא בנתיים שאין הרמקה והפרש בין הככפיי'
אלא מקורבים היו והגוף יולא מתחת הככפיים ששני הככפיים
יולאים ממקום אחד באמצע הגב וכן כל הכך קושיות דמקשי
הכך אשוראי ואולי אגוף הכרובי' קיימי צר מהכך בתראי דגרסי'
נהו ידייהו צהדיא צרב פפא ורב' אשי כייפו ידייהו משלמפי
ידייהו : ודילמא זה שלא כנגד זה הוה קיימי כרובים שהאד'
עומד מלד הארון מזה בסמוך לכותל והשני עומד מלד הארון
מזה משוך רחוק מן הכותל קלמו וכמלא כנף האחד כוגעת
אחורי כנף צברו בין הכנף ולכותל כמלא קלת כנף הכרוב

אם ידעו שיש להם שם

מתקיף לה רב אחא בר יעקב ודלמא באלכסונא הווי קיימי מתקיף לה רב הונא בריה דרב יהושע ודלמא המשך מן הכותל לפני קלח ככף הכרוז הסמוך לכותל כשיעור עוצי רוקב הגופים אע"ג דלאו בולטים כתרנגולים כינהו אפ"ה לא תיקשי מידי: מתקיף לה רב אחא בר יעקב כהי כמי דלאו בולטים כתרנגולים כינהו וגם זה כנגד זה קיימי אפ"ה לא תקשי מידי דדילמא באלכסון הבית היו עומדים [הכרוזים] זה כנגד זה דאיכא טפי מעשרים אמה כשיעור הגופים מקלות ככפיו של זה לקלות ככפיו של זה כגון שהכרוז שניסין הארון לא היה פכיו ממש כנגד ההיכל (וגם) [וגבו] לכותל מערבי אלא שלדד אלדודי ככפי היסוד (בקרן) [כנגד] דרוסית מערבית כוגע בכותל בזויות וככף (שני) [שלו] שמלד הארון פרוש בקלי הארון או חולה לו דהיינו רחוק מן הכותל וככף הכרוז השני מתקיל ממש וככפו השני כוגעת סמוך לדניר בקרן לפוכית מזרקית כזה*:

מערב

מזרח

מתקיף לה רב הונא בריה דרב יהושע כהי [כמי] דזה כנגד זה קיימי ולא באלכסון קיימי ואפ"ה אין גופן עומד בכס דדלמא ביתא מעילאי רווח שהבנין הולך ומתקלר מלמעל' והוי רוקב יותר מעשרים אמה במקום שבולטין הככפים מן הגופי'

המוכר פירות פרק ששי בבא בתרא קמג

ביתא מעילאי רווח מתקיף לה ר"פ ודלמא מיכף
הווי כיופי ידיהו מתקיף לה רב אשי ודלמא
שלחופי הווי משלחפי (ידיהו). כיצד הן עומדין
ר' יוחנן ור' אלעזר חד אמר פניהם איש אל
אחיו וחד אמר פניהם לבית. ולמ"ד פניהם איש
אל אחיו הכתיב *ופניהם לבית לא קשיא כאן בומן
שישראל עושין רצונו של מקום כאן בומן שאין

ד"ה כג

והוי מקיר אל קיר כנגד כנפי הכרובים מקום נגיעתם
נכותלים יותר מעשרי' כרוקנ הגופים: מיכף הווי כיופי ידיהו
הכנסים עלמן כפופים הן כאלם שכופף ידיו מעט והלכך ליכא
אלא עשרים אמה מקלה [כנף] האחד לקלה כנף (האחר)
[השני]: ודילמא שלחופי הווי משלחפי ידיהו כנף על כנף
כאלם שקובק את ידיו כדכתיב שכל את ידיו ומתרגמי' בתרגום
ארץ ישראל שלמפינן לידוהי כך פר"ק ואי מאוס דכתיב וכנסיה'
אל תוך הבית כוגעו' כנף אל כנף היינו כמי כעין כוגעות [דהוי]
זו כנגד זו: ופניהם איש אל אחיו בשל משה כתיב: ופניהם
לבית בכרובים של שלמה כתיב דה"י דכתיב והם עומדים על
רגליהם ופניהם לבית ולהיכל (דאינן) [ואינן] כאותם של משה
זהם על הכסורת ואלו על הקרקע ואל עץ שמן היו ומלופין זהב
דכתיב במלכים: הכתיב ופניהם לבית ול"ש כרובים שעל
הכסובת ול"ש שעל הקרקע ראויים היו ליעשות בענין אחד: כאן
בומן שישראל עושין רצונו של מקום הם הופכין פניהם זה
לזה דוגמת קיבת זכר ונקבה האוהבין זה את זה סי' שהקב"ה
אוהב את ישראל ומתקלה כך כעשו פנים אל פנים כדי שתשרה

ישראל עושין רצונו של מקום. ולמד פניהם
 לכירת הכתיב *ופניהם איש אל אחיו דמצדדי
 ד"ח נ"ג אצדודי. תניא אונקלוס הגר אומר כרובים *מעשה
 צעצועים הם ומצודדין פניהם כתלמוד הנפטר מרבו:
 ק תניא הלך בה לארכה ולרחכה קנה מקום הילוכו
 דברי ר' אליעזר וחכמים אומרים אין הילוך
 מועיל כלום עד שיהויה א"ר אלעזר מ"ט דר"א
 דאפי' יג דכתיב *קום התהלך בארץ לארכה ולרחכה כי
 לך אתננה ורכנן התם משום חביבותא דאברהם
 הוא דקא"ל חכי [כדי שיהא נוח לכבוש לפני בניו]:
 ש"ס ע"ג ת"ר אין פוחתין משבעה מעמדות ומושבות למת
 קסלח א כנגד *הבל הבלים אמר קהלת הבל הבלים

שכינה על ישראל וישראל יעשו רצונו של מקום וכש"כ ישראל
 עושין הוספין פניהם לבית ע"י כס: דמצדדי אצדודי קלת
 לבית וקלת זה לזה כאדם שמדבר עם חבירו והוסף ראשו קלת
 ללד אחר והכא ליכא לתרובי כללעיל כאן בזמן שישראל עושין
 וכו' דכיון דעיקר עשיית כרובי פניהם לבית לא היה להם
 לעשותם לסימן שאין ישראל עושין רצונו של מקום: מעשה
 צעצועים פסוק הוא בכרובים כד"ה והוא ל' לאלאים כלי
 תיכרות כדאמרי' מאי כרוב כרביא ילד כלי' כתיבוק הנפטר
 מרבו והיינו מלדד אלדודי דאמרן לעיל:

[כדי שיהא נוח וכו' דהוּו להו כיוורשין ולא כגולכין ולא יהיה
 רשות לשטן לקטרג ולא מתקון פה לבעל מדת הדין:]
 מו' מעמדות ומושבות נקורתי' מן הקנה הולפין מעט ויושני'

המוכר פירות פרק ששי בבא בתרא קמ"ד
הכל הכל א"ל רב אחא ברביה דרבא לרב אשי
היכי עבדי א"ל כדתניא א"ר יהודה ביהודה
בראשונה לא היו פוחתין מו' מעמדות ומושבות
למח כגון עמדו יקרים עמדו שבו יקרים שבו
אמרו לו א"כ אף בשבת מותר לעשות כן :

יש נוהלין

פרק שמיני

ומשפחה אם אינה קרויה משפחה והכתוב צ

לכנס האכל או להרבות לער על המת שמת ולהרבות בנכי קט
ולמת איש אל לבו לשון בתשונה כי קיי האדם הנל ועומדין ע"ב
והולכין מעט וקורין ויושדין מעט כך עושים ז"ס כדי למת אל
לכנס שקיי האדם הנל והיינו דמפרש לקמיה כנגד שבעה הנלים
שכתובים נראש ספר קהלת כן נראה הטעם בעיני וראיתי
כתוב מפני שהשדים מתלוים עם הקורים מבית הקברות לכך
תקנו מעמדו' ומושבו' כדי שמתוך כך יסתלקו השדים מעליהם
ולא כהירא דא"כ יהו עושין כן בכל מקום ולקמן אמרי' דנמכהגא
חליא מילתא ועוד מאי כנגד הנל הנלים: היאך עבדי היאך
היו רגילים לעשות במקום שנהגו: עמדו יקרים לאחר שיטנו
מעט היה המעונה אומר להם עמדו ולכו אל מקום אחר כך
נראה בעיני: אמרו ליה חכמי א"כ אף בשבת היכא דקברו
את המת סמוך למשיכה כדלקמן יהא מותר לעשות כן מאחר
שלא היו עושין כי אם עמידות ושינוי וקדר' יהודה עייתי ראייה
ולא מרבנן שהם לא פירשו כלום :

שופטי' י' ויהי נער מכית לחם יהודה ממשפחת יהודה
 והוא לוי והוא גר שם הוא גופא קשיא אמרת ממשפחת
 יהודה אלמא מיהודה קא אתי והוא לוי אלמא
 מלוי קאתי אלא לאו דאבות מלוי ואמיה מיהודה
 וקאמר ממשפחת יהודה אמר רבא בר רב חנן
 לא גברא דשמיה לוי אי הכי היינו דקאמר מיכה
 עס *עתה ידעתו כי ויטיב ה' לוי כי היה לוי הלוי לכהן
 [אין] דאתרמי ליה [גברא] דשמיה לוי. וכי לוי
 שמו והלא יהונתן שמו דכתיב *ויהונתן בן גרשום

ויהי נער נספר שופטים כתיב בפרשת פסלו של מיכה : וקא
 עתמה תלמודא ממשפחת יהודה אלמא קאתי מיהודה
 והוא לוי אלמא מלוי קאתי קשיין אהדדי : אלא לאו
 דאביו מלוי להכי קרי ליה לוי שהלויים למטה אבותם נקראו
 לויים והאי דקאמר עמשפסת יהודה על שם שאמו עשנת יהודה :
 דנתריה ומשני לא גברא דשמיה לוי הוא והאי דכתיב והוא לוי כלו'
 כתיב בני כך שמו ולא עשנת לוי הוא אלא עשנת יהודה כדכתיב עמשפסת
 יהודה דמשפסת אב קרוי משפסה : היינו דקאמר מיכה כו'
 נתמיה שהיה מתגאה בעלמו על שנקרה לו איש לוי לכהן לע"ז
 הוא יונתן שלו ואי עשנת יהודה הוא במה היה משתבס [לעלמו] אלא ודאי
 דש"ס עשוס דמשנת לוי הוא שבהם נקר הקב"ה לשרתו ולעולם אבוא
 מלוי ואמיה מיהודה והדרא קושיין לדוכתיה : ומשני דאתרמי
 ליה גברא דשמיה היה לוי נכך היה משתבס כאלו הוא עשנת
 לוי ולעולם לאו לוי הוה אלא עשנת יהודה : והלא יהונתן שמו
 ונעל כרסך האי דקרי ליה לוי היינו דמשנת לוי הוא וקרי ליה

והוא לוי והוא גר שם הוא גופא קשיא אמרת ממשפחת יהודה אלמא מיהודה קא אתי והוא לוי אלמא מלוי קאתי אלא לאו דאבות מלוי ואמיה מיהודה וקאמר ממשפחת יהודה אמר רבא בר רב חנן לא גברא דשמיה לוי אי הכי היינו דקאמר מיכה עתה ידעתו כי ויטיב ה' לוי כי היה לוי הלוי לכהן אין דאתרמי ליה גברא דשמיה לוי. וכי לוי שמו והלא יהונתן שמו דכתיב *ויהונתן בן גרשום

יש נוחלין פרק שמיני בכא בתרא קמה

בן מנשה הוא ובניו היו כהנים לשבט הדני [א"ל]
ולויטעמיד וכי בן מנשה הוא והלא בן משה הוא
דכתיב בני משה גר שום ואליעזר אלא מתוך ד"ס פ
שעשה מעשה מנשה תלאו הכתוב במנשה הינ
מתוך שעשה מעשה מנשה דאתי מיהודה תלאו
הכתוב ביהודה א"ד (יהודה) [יוחנן] משום ר' שאעון
בן יוחאי מכאן שחולין את הקלקלה במקולקל ר'
יוסי בר' חנינא אמר מהכא זוגם הוא טוב תואר פ"ט פ
מאד ואותו ילדה אחרי אבשלום והלא ארזניה בן
חגית ואב שלום בן מעכה (בת תלמי מלך גשר)
אלא מתוך שעשה מעשה אבשלום שארד באביו

ממסקת יהודה אלמא ממסקת אס קרויה ממסקה: בן מנשה
הטו"ן תלוי' עמי שהיא יתירה דבן עשה הוא ויהונתן בן גרשום
כו' נהיה סרסה כתיב שגלו שנט הדני סמלו של סיכה והלוי
הלך עמהם להיות להם לכהן: וממי וכי בן מנשה הוא והלא
בן משה הוא דלכך הטו"ן תלויה וגם עדקרי ליה לוי שהיה
עשנט לוי וכדכתיב בדברי הימים בני עשה גרשום ואליעזר: אלא
מתוך שעשה מעשה מנשה בן עזקיה מלך יהודה שענד ע"ז
ולכך תלאו הכתוב בעשה ה"כ לעול' עשנט לוי הוא כדקחטר'
והאי דקרי ליה ממסקת יהודה לאו עמו דאתי מיהודה לא
אביו ולא אמו אלא מתוך שעשה מעשה עשה בן עזקיה וכי':
מכאן עדקרי ליה בן עכא' וממסקת יהודה: הקלקלה דנהך
סרסה עיירי שנעשה כוסר לע"ז: במקולקל עכשה: ילדה
אחרי אבשלום עשע עשאס אקת היו והלא ארזניה בן חגית הוא:

תלאו הכתוב באבשלום (*ה"ג מתוך שעשה מעשה
 מנשה דאתי מיהודה תלאו הכתוב ביהודה):
 א"ר אליעזר [אלעזר] לעולם ידבק אדם בטובים
 שהרי משה שנשא בת יתרו יצא ממנו יהונתן
 אהרן שנשא בת עמינדב יצא ממנו פנחס ופנחס
 יצא ממנו יהונתן בן אלעזר *ואלעזר בן אהרן לקח
 לו מבנות פוטיאל לו לאשה מאי לאו דאתי מיתרו
 שפיטם עגלים לע"ז לא דאתי מיוסף שפטפט ביצרו
 והלא שבטים מבזין אותו [ואומרם] ראיתם בן
 פוטי זה [בן] שפיטם אבי אמו עגלים לע"ז והרג
 קי נשיא שבט כישראל *אלא אי אבוה דאימיה
 יצא ממנו יהונתן בן בנו של משה: פנחס בן בנו של אהרן: ומתק
 פנחס והלא מיתרו קא אתי מנת יתרו אלמא קרוב היה
 ליתרו יותר מיהונתן בן גראוס ואפ"ה קסיד היה ואין ללמוד
 מכאן שידבק לזר טובים שהרי אלעזר אבי פנחס לקח בת יתרו
 וילא ממנה פנחס ואם אהרן דבק בטובים אלעזר בנו לא דבק
 בטובי: מאי לאו מבנות יתרו כלו' בת יתרו ומאן אקת מבנותיו:
 מבנות יוסף כלו' מאבט יוסף: שפטפט מתרים וכלקס כנגד
 יצרו כדאמרי' לקמן בפירקין קון מזקן אחד שהיה מטפטט כנגדו:
 תניין ופרסינן והלא שבטי' מבזין אותו כו' נסכהדרין נפ' אלו הן
 בת"ק הנשרפין התחילו השבטי' מבזין אותו כו': שפיטם כדכתיב כהן
 און כומר לע"ז: אלא אי אבוה דאמיה כו' אלא לעולם לאו
 מנת יתרו קמא כולד פנחס שהרי גם מיוסף היה כדדרש' לקמן
 פוטיאל שני פטפוטיין קמאע מיוסף שפטפט ביצרו ומיתרו שפיטם
 עגלים לע"ז והילכך א"ל שתהא אמו בת יתרו קמא דמה ענין בת

*רש"ל
 מוחק זה
 צא
 סס

פחות

מיו
 מיר
 פוס
 שי
 עמי
 אנ
 יתרו
 מב
 מלי
 קרו
 נטו
 ילא
 זילא
 אי
 מב
 יתרו
 ומ
 נעי
 קא
 ליה
 מש
 מט
 ומט

יש נוחלין פרק שמיני בכא בתרא קמו

מיוסף אימא דאימיה מיתרו ואי אבוא דאמיה
 מיתרו אימא דאימיה מיוסף דיקא נמי דכתיב מבנות
 פוטיאל תרי ש"מ אמר רבא הנושא אשה צריך
 שיבדוק באחיה שני *ויקח אהרן את אלישבע בת
 עמינדב אחות נחשון ממשמע שנא' בת עמינדב
 אינו יודע שאחות נחשון היא. מת ת"ל אחות

יתרו חלל שצט יוסף אלא ה"ק קרא ואלעזר בן אהרן לקח לו
 מבנות פוטיאל לו לאשה כלו' שאשתו כולדה מיתרו ומיוסף ומהשתא
 מליכו למימר שדור ד' או דור ה' היה פנקס לבת יתרו ולא היה
 קרוב ליתרו כיהובתן בן גראוס ולהכי אהכי מה שדנק אהרן

בטובים וזאתו זקנו של פנקס מלד האם שדנק ביתרו ואעפ"כ
 ולא עמנו פנקס ליכא לאקשיי מיניה עמאי דנציא למילק ממשה

גילא עמנו יהובתן שהרי פנקס היה רקוק מיתרו יותר מיהובתן:
 אי אבוא דאימיה מיוסף אימא דאימיה נפקא מיתרו כגון

מכיו של יתרו או מכיו זכיו וליכא למימר אמא דאימיה מיתרו בת
 יתרו ממא דא"כ קרוב הוא ליתרו כיהובתן ולא ילפינן ממשה

ומהההרן מירי: אבוא דאימיה מיתרו ומבנות יתרו: [וכר"א]
 נעייבי דה"ג אלא אי אבוא דאימיה מיוסף כו' ואמא של אס פינקס

קאי וה"ק אי אבי אמה של אשת אלעזר מיוסף וכו' דהשתא הוה
 ליה לפנקס דור אחד רקוק מיתרו יותר מיהובתן:] פוטיאל תרתי

משמע מדלא כתיב פוטאל כלל יו"ד הילכך ז' פועיים דרשינן
 שמשמע ופועיים א"כ מדכתיב מבנות דמשמע מב' בנות של פיטס
 ומטמוט מדלא כתיב בת פוטיאל כד נראה נעייבי: שיבדוק באחיה

הוא דהה"ג דהיה ר"ל י"א יבנה הי"ו וכו' וכו' *כ"א אמר

מ
 ס
 זמות
 זמות
 זמות
 זמות

מ
 זמות
 זמות

דא
 עשה
 : ( )
 בים
 ונתן
 נחם
 לקח
 יתרו
 יצרו
 בן
 הרג
 מיר
 מתמ
 היה
 בלמוד
 יתרו
 דנק
 ותי:
 כנגד
 גדו:
 לו הן
 כהן
 לאו
 לקמן
 ייטס
 בת

נחשון מכאן לנושא אשה שצריך שיכרוק באחיה .
חנא רוב בניס דומים לאחי האם :

צב *ויסודרו (שטה) [שם] *ויאמרו לו מי הביאך הלום
ומה אתה עושה בזה ומה לך פה . אמרו

סס

לו לאו ממישה קא אחיה דכתיב ביה *אל תקרב
הלום . לאו ממישה קאחיה דכתיב ביה *מה זה
בידך . לאו ממישה קאחיה דכתיב ביה *ואתה פה

סופטי' ית

סחית ג

סס ד

דנדי' ס

עמוד עמדו ועכשיו תעשה כומר לע"ז אמר להם
כך מקובלנו מבית אבי אבא לעולם ישכיר אדם

עצמו לעבודה זרה ולא יצטרך לבריות והוא (אינו
יודע מאי ע"ז) [סבר לע"ז ממש ולא היא אלא

עבודה זרה] עבד' שורה הימנו כדא"ל רב לרב
ס"א כשיט כהנא *נטוש נבלחא בשוקא ושקול אנרא ולא

ס"א כשיט

ע' כפול' הימא * (כהנא אנא) וגברא רבא אנא וזילא כי
שהנכים דומים לאחי האם כדלקמן: מלמד שבדק באחיה

לפי שהיתה אחות קסין שהי' נשיא למטה יהודה ומתוך קשינותו
לכך לקמה:

ויסורו שמה וגו' ביהוכחן בן גרשום מיירי בפרשת מיכה ויאמרו
לו שנט הדכי שזאו סס: ישכיר אדם עצמו וכו' אלא

שלא יהיה לבו לע"ז: שהיא זרה לו הוא קשיב והמלאכה כמזנה
ואכזרית אלא שאין בה איסור: נטוש הפשט: וטול אנרא כלי'

הפשטה בשכר בשוק לעין כל ואין כאן קולל השם כלל ולא קרינא
ציה ולמשכאי אהבו מות דדרשינן ליה במס' שבת בת"ק ש"ס רבנ

על נגדיו אבל לעשות מלאכה להתפרנס אין כאן גנאי: ה"ג ולא
חימא גברא רבא אנא ואית דגרסי כמי ולא חימא כהנא אלא

מלחא כיון שראה דוד שממון חביב עליו ביותר
שמו נגיד על האוצרות שנא' *ושבואל בן גרשום ד"ה א"כ
בן מנשה נגיד על האוצרו' וכי שרואל שמו והלא ע"ש
יהונתן שמו א"ר יוחנן ששב לאל בכל לבו :
מסתמך ואזל ר' ינאי אכתפא דר' שמלאי שמעיה קיא
ואתו ר' יהודה נשיאה לאפיהו א"ל

כהן אכי ומשוב וגמא יקבוא לי הדבר : והלא יהונתן שמו שלא היה
לו לגרשום זכים אלא זה בלבד דכתיב דדברי הימים זכוי גרשום
שבואל הראש : ששב אל ה' בכל לבבו עכשיו שהיה לו ממון
הרבה ואי משום דכתיב יהונתן בן גרשום בן מנשה הוא זכוי
היו כהני' לשבט הדני עד יום גלות הארץ ואמרינן בס"ע עד יום
גולה (מנשה) [מטה דן] ופסלו של מיכה עמו בן מפורש בס"ע
נמרא דנרכות ירושלמי חת"בין ליה והכתיב עד יום גלות הארץ
אמרו כיון שחית דוד עמד שלמה והקליף כל הנקליטין שלו והקליטו
עמהם וקור לקלקולו הראשון הה"ד וכתיב אחד זקן יושב בבית
אל אמרין הוא הוה וקא עי התם בומר לע"ז והאריך ימים
ואמרינן ע"י שהיה עיכו לרה בע"ז שלו כיול היה בה כס מיימי
ליה תור או אימר או גדי לע"ז והוא אומר ליה פייסיה עלי והוא
אומר מה עוולת לך לא אוכלת ולא שותה ולא מטיבה ולא מריעה
א"ל ומה בעניד א"ל זיל אייתי ליה קדא סיכך דסולת ועשר ביעין
עלי ואכא אפיים לה עלך וכיון דאזל ליה אכיל לון אחא קד בר
סקין וא"ל בן א"ל אס איכה מועילה כלום מה את עניד הכא
א"ל נגין מיי : כיון שראה דוד לשבואל :

רבי ינאי זקן היה והקלו עיכו כהות : א"ל שמעיה דר' ינאי :
ששבואל ומה נשיאה לאפיהו דר' ינאי

בר אינש דאתא לקבלנא הוא יאי וגולתיה יאי
 כי מטא לגביה גששיה א"ל דין שעוריה כשק
 נ"י דש"ל *בעא מיניה מנין לכן שקידם לבת בנכסי האם א"ל
 אומר ליה דכתיב מטות מקיש מטה האם למטה האב מה
 מטה האב בן קודם לבת אף מטה האם בן קודם
 לבת א"ל אי מה מטה האב בכור נוטל פי שנים
 שס ע"נ אף מטה האם בכור נוטל פי שנים *א"ל לשמעיה
 גוד לית דין צבי למילף:

צג [ח"ר בן אין לי וכו' *הא כיצד נחלה ממשמשת
 קטו והולכת עד ראובן ולימא עד יעקב אמר אביו
 שס ע"נ גמירי לא כלה שבטא א"ר הונא אמר רב כל
 האומר תירש בת עם בת הבן אפי' נשיא שבישראל
 אין שומעין לו שאינן אלא מעשה צדוקין כד[חניא
 בעשרים וארבעה (כיה) [בטבת] חבנא לדיננא
 בר אינש דאתי לקבלנא הוא יאי קדם קאזנא כנגדנו:
 וגולתיה יאי [כלו'] טליתו של ת"ח כנאה מחש כדמוכח
 לקמיה דאמר דין שיעוריה כשק: גששיה ר' יכאי לגולתיה דר'
 יהודה נשיאה: דין שיעוריה כשק כנגד עב וגרוע ושיעורו לקבל
 טומאה ד' טפקים על ד' טפקים כשק דתכן השק ד' על ד' הנגד
 ג' על ג' צמס' שנת: א"ל ר"י נשיאה לרבי יכאי בן קודם לבת
 כו': א"ל ר"י נשיאה לר' יכאי אי מה מטה האב כו': א"ל ר'
 יכאי לשמעיה: גוד משוך אותי ואלך: לית דין רוצה למילף אלא
 להקשות דברי שאינן כריכים כלו' דדבר קל הוא לתרץ כדלקטו:
 בדחניא במגלת תענית דקתשיב אילין יומיא דלא להתעכאה בהון
 ועיירי בענת וקתני בכ"ד ביה חבנא לדיננא שנתו לקשפטו

יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא קמח

שהיו צדוקים אומרים תירש בת עם בת הבן
במפל להם ר"י בן זכאי אמר להם שוטי מנין זה
לכם ולא היה בהם אדם שהחזירו דבר חוץ מוקן
אחד שהיה מפטפט כנגדו ואמר ומה בת בנו
הבאה מכח (כחו) [בנו] תירשנו בחו הבאה מכחו
לא כ"ש קרא עליו מקרא הוה *אלה בני שעיר ראשית לו
החורי יושבי הארץ לוטן ושובל וצבעון וענה
וכתיב *ואלה בני צבעון ואית וענה (הוא ענה אשר ^ס
מצא) אלא מלמד שבא צבעון על אמו והוליד ענה

הראשון שהזו לנו הלדוקים : עם בת הבן ומיהו עם בן הבן
עודו דלל תירות. לדוק ובייתום תלמידי אנטונינוס איש סוכו היו
והיו שוכין לתלמידיהם מה שקבלו מאנטונינוס אל תהיו כעבדים
וכי' וטעו התלמידים בכך שהיו סבורים דה"ק ענדו למקום
ולא תקבלו שכר ואמרו כמו שאין עמם דגנר זה בן כל
דברי סכמים מיד פקרו בדברי סכמים ונקראו לדוקי' ע"ש לדוק
וביתוסים ע"ש ביתום באבות דר' נתן : קרא עליו מקרא
זה שאנו למידיים עמנו שענה בנו של לבעון היה וקרי ליה
בן שעיר וקאמר כמי יושבי הארץ כלו' שענה ירש ארץ שעיר אבי
אביו כמלא שני נכיס יורשים נקלת האב ככניס עמנו וה"ה לבת
בנו והלכך לא תירש הנת עם בת הבן כי היכי דאינה יורשת עם
הבן : וכתיב ואלה בני צבעון וגו' אלמא (בכיו היו) [בנו היה]
ולעיל קרי ליה אחיו : והוליד ממנה ענה כמלא שהוא אחיו ובנו
ואין לומר דבנו של לבעון היה והאי דקרי ליה בן שעיר לאו משום
דהיה אחיו של לבעון אלא לאשמעינן דבני נכיס הרי הם ככניס

ע' ספתי ודלמא תרי ענה הוו אמר * רבה אמינא מלתא
דלא אמרה שבור מלכא ומנו שמואל וא"ד אמר

רב פפא אמינא מלתא דלא אמרה שבור מלכא
ומנו רבה אמר קרא הוא ענה הוא ענה דמעיקרי

א"ל רבי בכך אחת פוטרני א"ל שוטה * ולא תהא
תורה שלמה שלנו כשיחה בטלה שלכם מה לבת

בנו שכן יפה כחה במקום האחים תאמר בבת
שהורע כחה במקום אחים (ובטלום) [ונצחום]

לנפלה דא"כ לא ליכתביה גבי לנעון אלא ודאי מדקאמר לנעון
וענה אחים הוו ומיהו מדכתיב יושבי הארץ שמעינן [מהכא]

דנכי נכיס הרי הם כנכיס לנפלה: אמר רבה אמינא כו' ומנו
שמואל ולפי שהלכה כמותו כדינכיס קרי ליה הכי והוא שס של

מלך פרס: א"ד אמר רב פפא כו' רבה כמי קרי שבור מלכא
שאם דהלכתא כמי כוותיה לנד עשדה ענין ומקלה דהלכתא כרב

יוסף: אחת פוטרני בתמיה הלא גם אני עודה לך דכן הבן
יורש את זקנו ואפי' במקום הבת אבל בת הבן (אמרי')

דאמרינן] שתירש הבת עמה: לא תהא תורה שלמה שלנו וכי
אני רוכה לדקותך בקש ומיהו מעיקרא לא היה ספן לגלות לו

טעמו של דבר שאסור לגלות להם טעמי התורה: כשיחה בטלה
שלכם קל וקומר שאתם דניס מעלמיכס איש עליו תשובה: מה

לבית בנו שיפה כחה במקום אחים (אמריש) [שירשת] במקור
אניה כגון ננות ללפסד שירשו כנכסי קפר אני אניהם עם בני

קפר שאף נתון נתון להם אסחת נפלה בתוך אחי אניהם:
תאמר בבחו שהורע כחה אצל האחים כסם שאינה יורשת

קטו

כו

יש נוחלין פרק שמיני בנא בתרא קמט

ואיתו היום עשאהו יום טוב . *ויאמרו ירושת' סופ' פל
פלטה לבנימן ולא יוחה שבט מישראל . א"ר
יצחק רבי ר' אמי מלמד שהתנו על שבט בנימן
שלא תירש בת הבן עם האחים :

עם אחיה נכסי אביה כד אינה יורשת עם בת אחיה בא וראה
שננות ללפקד ירשו נכסתי קפר ולא לקחו בני קפר וננות קפר
כל נכסי קפר כמלא בת הבן קודמת לבת דהיינו ננות ללפקד
שקדמו לננות קפר : ואוחו היום שנלפוס כ"ד נטנת היה :
שלא תירש בת הבן עם האחים של בן אלא האחים ירשו כל
נכסי (האב) [האב] ואפי' קלק שהיה ראוי לאחיהם המת לפי
שנאותו מעשה דפלגש ננבעה מהו במלמדה כל שנט בנימן ואפי'
הנשים כדכתיב מה נעשה לנותר' [לנשים] כי נשמה מננימן
אשה ולא נותר מהם איש כי איש שז מאות איש שנשאו נשים ד'
מאות מננות יבש גלעד ומאחים שקטפו מננות שילה ונמלאת כל
ארץ בנימן לשש מאות איש לפיכך באותו העת מגיע הרבה מאד
מן הנקלה לאשה אחת הנאה לירש ואם חנשא לשנט אקר כמלאת
ננרעת נקלת שנט בנימן לפיכך התקינו דהיבא דיש נכיס יורשים
את אביהם דלא מיעקרה נקלת בני המת התנו שלא תירש בת
הבן עמהם דהפקר נ"ד הפקר אבל אם לא הכיח נכיס לא ננות
גם נת הבן תירש עמהן דלא ניחא לי' למת (שנעקור) [שנעקור]
נקלתו מורעו . א"כ היבא דאיבא ננות ונת הבן תירש בת הבן
את כל הנכסים ומסתמא כוהרים שלא חנשא לשנט אקר מן
הסיב נקלה למטה אקר והכי משמע קרא ויאמרו לתת הירושה
לפליטת בנימן כלו' לנכיס הנקראים על שנט בנימן ולא לבת הבן
שיכולה ליכשא לשנט אקר ונעקרה הנקלה משנט בנימן :

צד א"ר יוחנן משום רשב"י כל מי שאינו מניח בן

ליורשו הקב"ה מלא עליו עברה כתיב הבא

*והעברתם את נחלתו וכתיב התם *יום עברה

היום ההוא *אשר אין חליפות למו ולא יראו

אלהים ר' יוחנן ור' יהושע בן לוי חד אמר כל

שאינו מניח בן וחד אמר כל מי שאינו מניח

תלמיד חסתיים דר' יוחנן דאמר תלמיד דא"ר

יוחנן דין גרמא דעשיראה ביר חסתיים ומדר'

יוחנן אמר תלמיד ר' יהושע בן לוי אמר בן והא

ר' יהושע בן לוי לא אזיל לבי טמיא אלא למאן

דשכיב בלא בני דכתיב *בכו בכה להולך ואמר

רב יהודה [אמר רב] להולך בלא בן זכר אלא

ר' יהושע בן לוי הוא דאמר תלמיד ומדר' יהושע

בן לוי אמר תלמיד ר' יוחנן אמר בן קשיא דר'

מלא עליו עברה [פי' ר"ק] כל' שוכא איתו : חליפות קליפין

ממלא מקומו : דין גרמא דעשיראה ביר כשא אללו אן

של אחד מצניו ובו היה מנקם למרי כפש אבלי' שהאן של מת אינו

טמא דתכן באהלות פ"ג כל שנמת טמא חוץ מן השיכ' והשער

והלפורן ובשעת קבורן הכל טמא וכיון דר' יוחנן לא הכיך בן אס

איתא דס"ל דמי שלא הכיך בן נקרא לא ירא אלהים לא היה

אומ' לבריות דין גרמא דעשיראה ביר דאמרי' בעלמא קליף איכש

מאן דמפרסם קטאיה דכתיב אשרי נשוי פשע כסוי קטאה : לא

הוה עייל לבי טמיא לבית המת להתאבל עליו כדתכן בית מלא

טמיא מלא מתים לפי שלא היה רוצה להתבטל מתלמודו :

שס

מדבר כו

לפניה א

תלים כה

דמיה ככ

יש גוחלין פרק שמיני בבא בתרא קנ

יוחנן אדר' יוחנן לא קשיא הא דידיה הא דרביה.
 רדש ר' פנחס בר חמא מ"ד *והדר שמע במצרי' מ"ס יפ
 כי שכב דוד עם אבותיו וכי מת יואב שר הצבא
 מפני מה בדוד נאמרה שכיבה ויבואב נאמרה בו
 מיתה דוד שהניח בן נאמרה בו שכיבה יואב
 שלא הניח בן נאמרה בו מיתה ויואב לא הניח
 בן והכתיב *מבני יואב עבדיה בן יחיאל אלא ^{עודף א מ}
 דוד שהניח בן כמותו נאמרה בו שכיבה יואב ^{כאלו לא}
 שלא הניח בן כמותו נאמרה בו מיתה : ^{ומה שלא}
 רדש ר' פנחס בן חמא קשה עניות בתוך ביתו ^{כאוכב}
 של אדם יותר מחמשים מכות שנאמר ^{וישן וק"ל}
 *חנוני חנוני אתם רעי כי יד אלוה נגעה בי ^{צח}
 וקאמרי ליה [חבריה] *השמר אל חפן אל און ^{סט}
 כי על זה בחרת מעוני : ^{סיוג יפ}
 כי על זה בחרת מעוני : ^{סט לו}

הא דידיה דין גרמא וכו' דס"ל כריב"ל דאמר זה שלט הכיץ
 הלעיד: הא דרביה קאי דאמר זה שלט הכיץ בן דרביה
 וליה לא ס"ל :

קשה עניות וכו' ולריך למצעי רמעי ואנב גררא דדרשות דכ'
 סכסס כקטי ליה הכא : כי יד אלוה וגו' הייטר כ' מכות
 שהרי במלרים דכתיב אלבע אלהים היא לקו עשר מכות כעלף
 ליד שיש בה ה' אלבעות כ' מכות : אל חפן אל און אל תהההר
 אקר מדת הדין כי יש עליהם יותר מקך כי טוב לך הכ' מכות
 מעוכי והרי יש לך כסף והב וקרקעות הכנה ועדוין הקב"ה
 מקסם עליך יותר מהרנה בני אדם שהם עניים :

וליה לא ס"ל :

צו דרש ר' פנחס בן חמא כל מי שיש לו (צער
סס (או) הולה בתוך ביתו ילך אצל חכם ויבקש
עליו רחמים שנא' *חמת מלך מלאכי מות ואיש
חכם יכפרנה :

תניא ר' יאשיה אומר ליוצאי מצרים נתחלקה
הארץ שנא' *לשמות מכות אבותם ינתלו
אלא מה אני מקיים *לאלה תחלק הארץ בנחלה
לאלה כאלה להוציא את הטפלים ד' יונתן אומר
לשון רבים
כרנה
שנתיים
למקום
יכפרנה
לשון כפרה
במסלמו
חמת מלך היינו לער שנאה לו קמה עתה המקום : מלאכי
צח מות היינו קולה שנוטה למות : יכפרנה יקמנה :

קיו ליוצאי מצרים כלו' לבאי הארץ נתחלקה כפי משנון של יוצאי
סס סלרים שנטלו בתורת ירושה מאבותיהם לפני משנון
הראשון שנטלו בשנה שניה ללאתם ממלרים נתחלקה הארץ כלו'
ירשוה הם עלמס ומי שהיה לו עתה בניית הארץ בן אחד נוטל
כל חלקו ומי שהיו לו י' בנים נמי לא נטלו בין כולם אלא חלק
אחד : שנא' בפסוקם בניי הארץ באתו מכין דערבות מואב
דכתיב בהו ובאה לא היה איש מסקודי משה ואהרן וגו' : לשמות
מטות אבותם של אלו שנטלו בניית ממלרים יקלו אלה דלאתן
יקלוקו הנקלה ואלו אשר קמו-הקתייהן יורשים : לאלה תחלק
דכתיב לעיל אלה סקודי בני ישראל שש מאות אלף ואלף שבע
מאות ושלשים וסמיק ליה וידבר ה' אל משה נאמר לאלה תחלק
הארץ אלמא לבאי הארץ נתחלקה : כאלה שהם בני כ' דלבני
כ' שילאו ממלרים נתחלקה הארץ אבל לא לטפלים שילאו מקום
מבן כ' שלא נטלו חלק בארץ לא הם ולא בנייהם אלא בזכות
עורשיהם ואם לא היה להם שום עוריש שילאו ממלרים כגון שלא

יש נוחלין פירק שמיני בבא בתרא קנא

לבאי הארץ נתחלקה הארץ שנא' לאלה תחלק
הארץ בנחלה אלא מה אני מקיים לשמות מטות
אביהם ינחלו משונה נחלה זו ככל נחלו שבעולם
שכל נחלות שבעולם חיים יורשים מתים וכאן
מתים יורשים חיים. אמר רבי אמשול לך משל
למה הדבר דומה לשני אחים כהנים שהיו בעיר
אחת לאחד יש לו בן אחד ולאחד יש לו שני בני

היה להם אב ולא דוד ואם שמתו במדבר בלא בנים אז לא נטלו
חלק בארץ וכו': לבאי הארץ נתחלקה לא ליוצאי מצרים דאין
הולכין אחר היוצאין אלא אחר הנכנסים דראובן ושמעון שילאו
מצרים והולידו בנים במדבר זה י' זה א' אי הוה אזלין בתר
יוצאי מצרים היה נוטל הא' כנגד כולם אבל עכשיו הי' נוטלי
עשרה חלקים והא' נוטל חלק אחד: אלא מה אני מקיים
לשמות מטות אבותם דשמע דאחר יוצאי מצרים נמי יש לו
לחלק הנחלה. ומפרש ואזיל דלהכי מהכי לשמות מטות אבותם
[ינחלו] דלאחר שנטלו בני ראובן ושמעון י"א חלקים בארץ
מחלקין אותה ביניהם לפי קצונן מטות אבותם כאלו ליוצאי
מצרים דהיינו ראובן ושמעון אבותם נתחלקו הכי י"א חלקים
וכגון דהנהו יוצאי מצרים היי בני עשרים דומיא דבאי הארץ
דקסיד קרא לענין נחלת א"י אבני כ' דכתיב לאלה והבנים אינן
כי אם שליטים בעלמא להביא לשניה; י"א חלקים וקוהרים ראובן
ושמעון ומורישין לבניהם בכיו של ראובן נוטלין מקלה מ"א
חלקים ובכו של שמעון נוטל מקלה וכו': [שני אחים כהנים
והתכו ביניהם לחלק כל התרוקות הניתנות לשניהם בזה]:

והלכו לגורן זה שיש לו בן אחד נוטל חלק אחד
וזה שיש לו שני בנים נוטל ב' חלקים ומהזורין
אצל אביהם והזורין וחולקין כשזה: [ר' שמעון
ס"ע"ב בן אלעזר אומר *לאלה ולא לה נתחלקה הארץ
וכו' יהושע וכלב נטלו חלקם של מרגלים.

מתלוננים ועדת קרח לא היה להם חלק בארץ:
צט *וידברו בני יוסף את יהושע לאמר מדוע נתת
קיה לי נחלה גורל אחד וחבל אחד ואני

עם רב אשר עד כה ברכני ה' עצה טובה קמשמע
לן דאיבעי ליה לאינש לאודהורי מעינא כישא
ס"ס והיינו דקאמר להו יהושע דכתוב *ויאמר אליהם
יהושע אם עם רב אתה עלה לך היערת אמר
להו לכו והחביאו עצמיכם בוערים שלא תשלוט
ס"ס ע"ב בכס עין רע *אמרו ליה אנן מזרעא דיוסף דלא
לאשי' חס' שלטא ביה עינא בישא דכתיב *בן פורת יוסף

עצה טיבה קמ"ל בשביל שלמדן אנו קמה שהשיב להם יהושע
דמיבעי ליה לאינש להטמין עלמו לאודהורי מעינא בישא
וע"ס להכי כתבו קרא ללוואות בני יוסף: ויאמר אליהם יהושע
בגמול להוסיף נקלה א"ל אך עלה טובה אכי נותן לכם שאם אתם עם
רב עלה לך היערה ונראת וגו' כרות היער ותזנה לך ס"ס בית
מושבות כדכתיב ונרא (אתכם) [אותה] בקרבותם: אמרו
ליה מזרעא דיוסף וכו' והיינו דכתיב ויאמרו בני יוסף לא
ימלא לנו ההר כלו' אין אנו קושטין לאותו הר דהיינו יער כדכתיב
התם כי הר יהיה לך כי יער הוא:

יש נוחלין פרק שמיני בכא בתרא קנב

בן פורת עלי עין וא"ר אבהו אל תקרי עלי עין
אלא עולי עין ר' יוסי בר' חנינא אמר מהכא
*וידגו לרוב בקרב הארץ מת דגים שבים היום ולאש"י פס
מכסה עליהם ואין העין שולטת בהם אף זרעו
של יוסף אין העין שולטת בהם ;

*מרגלים יהושע וכלב נטלו חלקם. מנא הי"מ ק
אמר עולא דאמר קרא *ויהושע בן נון
נון וכלב בן יפונה חיו מן האנשים ההם מאי חיו ^{מתירי}
אילימא חיו ממש והא כתיב קרא אחרונא *ולא ^{פס כו}
נוחר מהם איש כי אם כלב בן יפונה ויהושע בן
נון אלא מאי חיו שחיו מחלקם. מתלוננים ועדת
קרח לא היה להם חלק בארץ והתניא מרגלים
מתלוננים ועדת קרח יהושע וכלב נטלו חלקם
ל"ק מר מקיש מתלוננים למרגלים מר לא מקיש
מתלונני למרגלי דתני *אבינו מת במדבר זה צלפחד ^{פס כו}

עולי עין הם עולים ואלטי' על העין ואין העין עולה עליהם ;
והכתיב קרא אחרונא ומרי קראי למה לי. כראה בעיני דה"ג
ל"ק מר מקיש מתלוננים למרגלים וכו' דתניא וכו'
ולקמן מפרש ליה: זה צלפחד מלתא דפשיטא הוא דהא כתיב
לעיל נכות ללפחד אלא אנב גררא דהנך קאמר לה וכראה בעיני
שמכר ען הספרי' דהכי קמני רישא דהך ברייתא בספרי אבינו
מת במדב' ר"ע אומר כאמר כאן מדבר וכאמר להלן מדבר מה
מדבר האמור כאן ללפחד אף מדבר האמור להלן ללפחד דמכנה
שמעינן דהיינו מקוש והוא לא היה נמוך העדה וגו' כי הכא ;

והוא לא היה בחוד העדה זו עדה מרגלים
הנועדים על ה' אלו מחלוננים בעדה קרח
כמשמעו מר מקיש מחלוננים למרגלים ומר לא
מקיש מהלוננים למרגלים וא"ל רב פפא לאבוי
ולמאן דמקיש מחלוננים למרגלים איכפול יהושע
וכלב וירחו לכולה א"י א"ל מחלוננים שבעדה
קרח קאמרינו :

קא
קיט

א"ר חדקא שמעון השיקמוני היה לי חבר
מחלמידי ר' עקיבא וכך היה ר' שמעון
השיקמוני אומר יודע היה משה רבינו שבוית
צלפחד יורשות הן אבל לא היה יודע אם נוטלות
זו עדה מרגלים דכתיב בהו עד חתי לעדה הרעה הזאת אשר
הטה מליכים עלי את השאר : אלו מחלוננים כדמפרש לקמן
מחלוננים שנעדה קרח דכתיב בהו לכן אתה וכל עדתך הנועדי
על ה' והאי דקאמר עדת קרח כמשמעו מסקכא דמלחא היא :
מר מקיש הואיל וככתבו בפסוק א' וכי היכי דירשו את המרגלי
ירשו נמי את המחלוננים : ומר לא מקיש לא חשיב להיקש כיו
דלא כתיב ביה וא"ו בחוד העדה והנועדים : לכולא ארעא
דישראל לאו דווקא כולה אלא רובא דכתיב וילוו העם על
משה לאמר מה נשתה דנשלמא למ"ד דלא מקיש הרי כל שנט
ושנט נקלו חלק קרוביהם מחלוננים שנשנטן אלא למ"ד דמקיש
נגרעה נקלת כל שנט ושנט טובא ואנו קיימא לן ומקראי איכא
למילף דאפילו חלק א' מאלף לא נטלו :

יודע היה משה רבינו שכנות צלפחד יורשות הן כמו בן שהרי

יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא קנג

חלק בכורה אם לאו וראויה היתה פרשח נחלות ליהב ע"י משה אלא שזכו בנות צלפחד ונכתבה על ידן ויודע היה משה רבינו שהמקושש במיתה שנא' *מהללית מות יומת אבל לא היה יודע ^{שמות לא} באיזו מיתה הוא מת וראויה היתה פרשח מקושש שכתב על ידי משה אלא שנחתייב מקושש ונכתבה על ידו ללמד *שמגלגלין זכות ע"י זכאי ^{שמות לא} שם ע"י וחובה ע"י חייב :

*תביאמו וחטעמו בהר נחלהד תביאנו לא נאמ' קב אלא תביאמו מלמד שמתנבאים ואינם שם

^{שמות טו} דיכיס כלטוו צמרה כדאמרינן בסנהדרין וכדכתיב שם שם לו חק ומשפט ומעשה דנכות ללפחד בערבות מואב היה בסוף המ' שנה ועוד דאיכא למילף מפרשת יצמין שהנת כנן כדכתיב ועת אחד מהם וכן אין לו עיין עליו דהא נכות ללפחד משם למדו כדלקמן אם כנן אכן כירש כנן ואם לאו תתיבס אמנו : וראויה היתה כו' ולא תאמ' אם לא דברו נכות ללפחד ולא כתקייב מקושש היו ב' פרשיות הללו קסרות מן התורה וה"כ איכא למימר שהרבה מלות קסרות מן התורה לפי שלא אירעו המעשים : שהמקושש במיתה דאע"ג דכתיב כי לא פורש מה יעשה לו היינו שלא היה יודע אם נסקילה המורה אם נמנק הקל : שמגלגלין זכות שהנכים והקרובים ירשו את קרוביהם : ע"י זכאי נכות ללפחד : וחובה היינו סקילה שמורה דנוק לו לאדם לידון נמנק : ע"י חייב מקושש :

תביאמו לאמרים משמע :

ודברי כו יודעים מה מתנבאים *ותעמודנה לפני משת ולפני
 אלעזר הכהן ולפני הנשיאים וכל העדה אפשר
 עמדו לפני משה רבינו ולא אמר כלום לפני אלעזר
 הכהן ולא אמר כלום ועמדו לפני הנשיאים וכל
 העדה אלא סרס המקרא ודרשהו דברי ר' יאשיה
 אבא חנן אומר משום ר' אלעזר בבהמ"ד היו
 חלק ונ' ש' יושבים והלכו ועמדו לפני כולם במאי קא מפלגי
 כוה"ק ש"מ"ם חולקין כבוד לתלמיד במקום הרב ומ"ם אין
 חולקין והלכתא חולקין והלכתא אין חולקין קשיא
 הלכתא אהלכתא לא קשיא הא דפליג ליה רביה

אפשר עמדו לפני משה והוא נא חמ' כלום והלכו חמ"כ לפני
 אלעזר משה לא שנה אלעזר מכין לו. ואפשר שאלעזר לא אמר
 כלום והלכו חמ"כ לפני הנשיאים וחמ"כ לפני העדה: ה"ג והלכו
 לפני הנשיאים וכל העדה [אלא] סרס המקרא וכו' ול"ג הכא
 ולא אמרו כלום: ודרשהו כלי' דרשהו כאלו כחוב למפרע
 ותעמודנה לפני משה ומקמי משה עמדו לפני אלעזר וכו' והאי
 דלא כתיב ותעמודנה לפני העדה ולפני הנשיאים ולפני אלעזר
 ולפני משה היינו לפי שאינו רוצה להקדי' בפסוק תלמיד לרב אלא
 ראשון ראשון קטוב: בבהמ"ד היו יושבין משה ואלעזר ונשיאי
 העדה: ועמדו לפני כולם שאלו לכולן נימדו ואלקו כבוד לתלמיד
 במקום רבותיהם: אבא חנן סבר חולקין דכל זה קשיבותו של
 רב הוא וכיחא ליה: ור' יאשיה סבר אין חולקין הלכך מסרס
 המקרא: הא דפליג ליה רביה לתלמיד יקרא ודאי כיחא ליה
 שיתלקו לו גם אחרים כבוד ומשה רבינו ודאי הוה פליג יקרא

יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא קנד

וקרא הא דלא פליג ליה רביה יקרא. תנא בנות
 צלפחד חכמניות היו הרשניות היו צרקניות היו.
 חכמניות היו שלפי שעה דברו דא"ר שמואל בר
 [רב] יצחק אותו היום היה משה רבינו יושב
 ודורש בפרשת יבמין אמרו לו אם כבן אנו חשובי
 נירש כבן ואם לאו תתיבם אמנו מיד *ויקרב משה ^{מדבר כו}
 את משפטן לפני ה'. דרשניות היו שהיו אומרות
 אלו היה לו בן לא דברנו והתניא בת א"ר ירמיה
 סמי מכאן בת אביו אמר אפי' היה בת לבן לא
 דברנו. צרקניות היו שלא נשאו אלא להגון להם:
 לכל ישראל וכן זה לזה: חכמניות נדק ארץ: לפי השעה
 דברו כשמלאו פתק לדבריהם באו בעלילה ונטענה מעליותא
 לב"ד כדמפרש ואזיל: בפרשת יבמין וכן אין לו עיין עליו: אם
 כבן אנו לסטור את אמנו מן הינוס: נירש שהרי הינס קס
 תסת אקיו לכפלה כדדרשינן צינמות והבן מוכעו מלינס ומלירש
 את אקיו וירש הוא את אביו ואף הנת כן וסברא בעלמא היא:
 אלו היה לו בן כדכתיב כי אין לו בן וכנר היו יודעים שהבן
 יורש את אביו שהרי כנר כיתנה פרשת כזלות נמרה סדאמרן
 לעיל ולא הוה עספקא להו אלא אם כוטלות חלק נכורה אם
 לא כמלא שהיו יודעות לדרוש דהאי דכתיב וכן אין לו והעברתם
 הא יס בן בן קודם לנת ולא כדא"ל רנפסא לאב"י לעיל בפירקין:
 והתניא אלו היה בת לאביו לא דברנו והמקשה עלמו
 אינו יודע לפרשה: שאפילו בת לבן לא דברנו *שהיו יודעות ע'
 לדרוש שנת הבן קודמת לנת: שלא נשאו אלא להגון להם נפרשנ"ס
 דאע"ג דהותרו לינשא לכל מי שירשו כדאמרין לקמן דכתיב ^{נמו'}
 סונו סונו סונו סונו סונו סונו סונו סונו סונו סונו

קג תניא ר' אליעזר בן יעקב אומר אפילו קטנה
שבהן לא נישאת פחותה מארבעים שנה

איני והאמר רב חסדא נשאת פחותה מעשרים
יולדת עד ששים בת עשרים יולדת עד ארבעים
בת ארבעים שוב אינה יולדת אלא מתוך שצדקניות
היו נעשה להן גם כיוכבד דכתיב *וילך איש מבית
קב לוי ויקח את בת לוי *אפשר בת מאה ושלשים
שנה הייתה וקרי לה בת דא"ר חמא בר' חנינא
וזיכבד שהורתה בדרך ולירתה בין החומות דכתי'
ל טוב בעיניהם תהיינה לנשים ומה אני מקיים אך למספקת
קטנה וגו' עלה טובה השיאן הכתוב שלא ינשאו אלא למספקת
קטנה אביהן שהיו הגוים וכן עשו דאשכחן שנאפו להם דכתיב
ותהיינה מקלה וכועה וגו' [לכני דודיהן לנשים]:

לא נשאת פחותה מב' שהיו תלפות להגון להן: שוב אינה
יולדת ואם כתעכבו עד ע' שנה לא היה אדם נושא אותן והם
למה כתעכבו עד ע' שנה שאמר שלא ילדו עוד: ומאני מתוך
שצדקניות היו בטחו בדלקתן שיעשה להם גם כיוכבד ולכך
כתעכבו עד ע' שנה לינשא להגון כיוכבד שילדה אחר ע' ומיהו
נישואיה איכא למימר דהו קודם ע': אפשר בת מאה ול'
כדלקמן: וקרי לה בת אשה הוה ליה למכתב. ומנא לן דבת ק"ל
היתה: דא"ר חמא בר חנינא לקמן בפירקין דמנעיש לן דבכללן
אתה מולא ע' ובפרט; אי אתה עוכת אלא ע' קטר א' וע"ז א"ר
קמא בר קמינא ז' יוכבד וכו' ונת לוי דקאמר קרא בת לוי קמא
בתו של לוי והאי דלא קא קאיב לה בנדיא שלא נאה למכרי' אלא
בנטן אשה: לירתה בין החומות כל' בתוך סלרים ומאוס

יש נוחלין סרק שמיני בנא בתדא קנה

*אשר ילדה אותה ללוי במצרים לידתה במצרים ^{מדברי כו}
והורתה שלא במצרים ואמאי קרי לה בת אמר
רב יהודה בר (ובינא) [זבידא] שנולדו לה סימני
נערות נתערן הבשר ונתפשטו הקמטים וחור היופי
למקומו ויקח ויחזיר מיבעי לי אמר רב יהודה בר

דקאמר בדרך גני הורתה קאמר כמי בין הקוסות גני לידתה:
אשר ילדה קרא יתירא דהא כתיב כבר נת לוי וישראל עמדו
במלרים ר"י שנים שכן רמז יעקב לנכיו רד"ו שמה ושברו ונס"ע
יליף לה מקראי כאמר לאברהם בנרית בין הבתרים ידוע תדע
כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם איזה זרע זה ילצק שנאמר כי
בילצק יקרא לך זרע ובילצק הוא אומר וינצק בן שאים שנה בלדת
אותם ויעקב אמר לפרעה ימי שני עגורי שלשים ומאת שנה הרי
ק"ץ ורד"ץ שעמדו במלרים הרי ת' עלידת ילצק ואי אפשר לומר
שכל ת' היו במלרים שהרי קהת היה מיורדי מלרים כדכתיב ובני
לוי גרשון קהת ומררי ואני קיי קהת קל"ג שנה ואני קיי עמרם
קל"ז שנה וס' של משה הרי ש"כ א"כ מה ת"ל ועבדום וענו אותם
ת' שנה אלא כל זמן שזרעך בארץ לא להם ת' שנה נמלא יוכבד
נת ק"ל שנה שהרי בתקלת ביאת מלרים כולדה ומשה בן פ' שנה
היה בכלתם ממלרים כשתיירו ק"ל מר"י: נתערן הבשר המליק
כנער קטן: ויחזיר מבעי ליה שהרי עברו ימים רבים משלקקה
שהרי כבר נולדו להם אהרן ומרים אלא שפירש עמרם ממנה
מפני הגזרה שהיו משליכין זכוריהם ליאור ועכשיו הקזירה מכני
מרים שנתכבדה לו שעתיד בן ללאת מהם שיושיע את ישראל
וכו' כדכסףא לן מדכתיב מרים הכניאה אמות אהרן נעוד שהית'

(זבינא) [זבידא] שעשה לה מעשה לקוחין הושיבה
 באפריון ואהרן ומרים משוררין לפניה ומלאכי
 השרת אומרים "אם הבנים שמחה. להלן מנאן ^{מליסקייג}
 הכתוב דרך גדולתן וכאן דרך חכמתן מסייע ליה
 לר' אמי דא"ר אמי בישיבה הלך אחר חכמה
 במסיבה הלך אחר זקנה אמ' רב אשי והוא דמופלג
 בחכמה והוא דמופלג בוקנה. תנא דבי ר' ישמעאל

אקום אהרן ולא אקום משה שעדיין לא כולד היתה כניאה
 שכתנאה על משה שעמיד לזוולד: משוררין מתוך שמחה
 שעמיד משה ללאת מהם והיינו דכתיב לדעת מה יעשה לו
 מה יהיה בסוף כניאותה כדאיתא בסוטה: להלן כשנאשו
 נכות ללפסד: מנאן הכתוב דרך גדולתן דכתיב ותהיינה מקלה
 תרלה וקלה ומלכה וכו' וגו' ומסתברא דכך כולדו כדכתיב לא
 יעשה כן במקומנו לתת הלעירה לפני הנכירה: וכאן כשעמדו
 לפני משה: דרך חכמתן כסדר שהן קצמות זו יותר מן הקדימין
 הכתוב מקלה כועה קלה מלכה ותרלה ומסתברא אמרינן הכי
 דלא ליקאו קראי אהדדי: בישיבה בין לדין בין לשאר ישיבות של
 תורה מושיבין את המקום למעלה מן הזקן וכדמפרש טעמי' לקמן
 שהקב"ה מופלג מכל קביריו בקבמה שקב"ה הוא מלך אנל בשני
 שקב"ה הוא מעט מן הזקן אין מכבדין אותו יותר מן הזקן הקב"ה
 קלל ומכבד ללפסד איכא למילף דגבי שאת הדין מקדי' הכתוב קב"ה
 מקלה: במסיבה של משה וה"ה לנישואים: והוא דמופלג
 הקב"ה בקבמה אז הלך אחר הקבמה ולא אחר זקנה: והוא
 דמופלג בוקנה שקב"ה מלך אז קולקין לו כבוד בבית המשה יותר

יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא קנו

בנות צלפחד שקולות היו שנאמר *וחהייגת הויה מדברי לו
אחת לכולן:

הגן החם אמר רשב"ג לא היו ימים טובים לישראל קד
כחמשה עשר באב וכיום הכפורי שבהן בנות קכא

מן המכס אע"ג דמופלג ההוא מכס במקמה כגון שהזקן מכס
קלת אבל אם אינו מופלג בזקנה מכס שהוא מופלג קודם לכבודו
שמעינן מהכא דמכס מופלג וזקן מופלג שאינו מכס כ"כ נבדור
בישיבה הלך אחר זקמה להושיב המכס בראש ולדבר תמלה
ובמסיבה הלך אחר זקנה והיכא דמכס הוי מופלג במקמה והזקן
אינו מופלג בזקנה בכל מקום הלך אחר המכמה אפי' במקמה
והיכא דהזקן הוי מופלג בזקנה והמכס אינו מופלג במקמה ככ"מ
הלך אחר הזקנה ואפי' בישיבה הואיל והזקן מכס קלת אע"פ
שהבדור מכס יותר ממנו והיכא דלא מופלג לא האי במקמה ולא
האי בזקנה כראה בעיני דכ"מ הלך אחר זקנה אפי' בישיבה
מדאמר רב אשי והוא דמופלג במקמה והוא דמופלג בזקנה דהיכא
דהו תרווייהו מופלגין הולכין בישיבה אחר המכמה ובמסיב' אחר
הזקנה מכלל דהיכא דלא הוי תרווייהו מופלגין לא האי ולא האי
הולכין ככ"מ אחר אחר מהם ומדלא פירש איכא למימ' דמסתמא
הולכין אחר הזקן דנשגיל שהבדור מכס קלת יותר ממנו אין לנו
לבייש את הזקן והמכס אינו בוג בדבר דידע הוא שנשגיל זקנתו
קולקין לו כבוד: שקולו' היו ולכך פעמים שהקדים זו לזו ופעמי'
איכא בדדרשי' הוא אהרן ומשה הוא משה ואהרן למד ששקולין
היו [ולא חסייעיה לר' אמי]:

חנן החם במס' מענית ומשום דאמר' לקמן יום שהותרו שנטיס

ישראל יוצאות בכלי לבן השאולים שלא לבויש
אח מי שאין לה. בשלמא יה"כ יום סליחה ומחילה
ויום שנהנו בו לוחות האחרונות אלא ט"ו באב
מאי היא אמר רב יהודה אמר שמואל יום שהותרו
לו השרטים לבא זה בזה מאי דרוש * זה הדבר דבר
זה לא יהא נוהג אלא בדור זה. רבה בר בר חנה
א"ר יוחנן יום שהותר שבט בנימין לבא בקהל

כו נקט ליה: השאולים שאפי' מי שיש לה היתה שאלת
שלא לבויש את השאלת מחמת שאין לה כדמפרש במס' תענית
בת מלך שאלת מבת כהן גדול כו': יום שניחנו לוחות אחרונות
ס"א ט' כדתכיא במ"ע משה עלה * בו' נסיון לקבל לוקות הראשונות וירד
בי"ז בתמוז דהיינו סוף מ' יום עלה [בי"ק] ונקש עליהם רקמים
בשזיל עון העגל שנא' ואתכסל לפני ה' כראשונה ארבעים יום
וארבעים לילה וגו' בכ"ט באב כתרלה המקום לישראל ואמר לו
סכל לך שכי לוקות וגו' עשה עוד מ' יום מל' באב עד י' בתשרי
גיד' אחרת שנא' ואככי עמדותי בהר כימים הראשונים ארבעי' וגו' ואז כתרלה
וע"ש המקום לישראל בשמחה והוריד עשה לוקות האחרונות: יום
שהותרו שבטים הכי הוה קים להו: לבא זה בזה שהותרו להם
הסבת כמלה שפסק אותו דור של צאי ארץ שנאמר להם הסבת
כמלה והשתא מיהא אם נשתירו עדיין בני אדם שהיו באותו
דור אכתי באיסורייהו קיימו אבל שאר צ"א שלא היו באותו דור
עותרי' וי"מ יום שהותרו שבטים שהרי בע"ו באב כלו מחי מדבר
כדלקמן וטעות הוא בידם שהרי לא לדור המדבר נאמר אלא לבאי
הארץ [בערבנו' מואב] נסוף המ' שנה: יום שהותר שבט בנימין

מדבר לו

ס"א ט'

וברש"ס

בנח'

יש כאן

גיד' אחרת

וע"ש

יש נוחלין פרק שמיני בכא בתרא קנו

דכתיב "ואיש ישראל נשבע במצפה לאמר איש אשתי כפי כפי
ממנו לא יתן בתו לבנימן לאשה מאי דרוש ממנו
ולא מבנינו. רב דימי בר יוסף אמר רב נחמן יום
שכלו בו מתי מדבר דאמר מר עד שלא כלו מתי
מדבר לא היה דבור עם משה שנא' *ויהי כאשר שם ע"ג
תמו כל אנשי המלחמה למות מקרב העם וכתיב דברים ג'
[וּסְמִיךְ לִי] וידבר ה' אלי לאמר אלי היה הדבור. עיינא ס"ס

כל הכך אמוראי לא פליגי אלא מר געיר הא מרביה ומר געיר הא
מרביה: שכלו בו מתי מדבר בצדק איכה ח"ר חנין יום שנטל
בו הקסר דא"ר לוי כל ערב תשעה באב היה כרוח יונק כל העם
יכאז לקפור ויולאין וקופרין כוכין (ויזכין [ויזכין] בהם ובשקרית
הכרו יונק הבדלו הקיים מתוך המתיים ובדקין ענקין וקאריס
ט"ו אלף ופרוטרוט בכל שנה כך עשו מ' שנה יום לשנה יום לשנה
הרי מ' שנה בשנה אחרונה עשו כן בדקו ענקין וכאכאז שלמים
אמרו שמא טעינו בקשונן וכן בי' בו וכן בי"א ובי"ב ובי"ג ובי"ד
עד דחיתמלא סיהרא כיון דחיתמלא סיהרא אמרו בטל הקב"ה
אותה גזרה מעלינו עשו משה ושקמה וי"ט: דאמר מר זכאי
ולכך עשו ימי משה ושקמה על הדבור שקור למשה: לא היה
דיבור עם משה פה אל פה כנתמלה אכל אם הולרכו לדבור
כגון במעשה דקרק שהיה אקר מעשה המרגלים היה מדבר ע"י
מלאך או באורים ותומי' א"כ לא היה מדבר עמו אלא ע"י מעשה
הנריך להם: אלי היה הדבור דמלי למכתב ויאס' ה' אלי כדכתיב
לעיל סיכיה במואב ויאמר ה' אלי אל תלך את מואב וגו' א"כ
קדסין ליהי כאשר תמו קא דריש הכי ולאן עמא עומא דקרא

ני הערוך עולה אמר יום שביטל בו הושע בן אלה *פרדיסאות
שהושיב ירבעם בן נבט על הדרכים שלא יעלו
פרדסאות ישראל לרגל. רב מתנה אמר יום שניתנו הרוגי
ביתר לקבורה דאמר רב מתנה אותו היום שניתנו
הרוגי ביתר לקבורה תקנו [ביבנה] הטוב והמטיב
הטוב שלא הסריחו והמטיב שניתנו לקבורה רבה
ורב יוסף דאמרי תרווייהו יום שפוסקים בו מלכרות
עצים למערכה דתניא ר' אליעזר הגדול אומר כיון
שהגיע ט"ו באב תשש כחה של חמה ולא היו

אלא מיתורא דויהי באשר תמו כל דקרא יתירה הוא: יום שביטל
הושע בן אלה פרדסאות שומרים כדתיא נס"ע כשראה הושע
בן אלה שגלו עגלי הזהב עמד והעביר פרדסאות שהושיב ירבעם
בן נבט שלא יעלו ישראל לרגל שכל מלכי ישראל הוא אומר וילך
בקטאת ירבעם בן נבט וגו' אבל בהושע בן אלה כתיב רק לא
כמלכי ישראל אשר היו לפכיו: הרוגי ביתר נס"ג גיטין: דאמר
רב [מתנה] כו' ולכך שמקו שזכו לקברם ולא הסריחו: ברכת
הטוב והמטיב שנברכת המזון תקנו אותו היום דמן התורה אינו
אלא ג' ראשונות כדנפקא לן מהאי קרא וברכת את ה' אלהיך
וגו': מניסן ועד ט"ו באב היו כורתים עגים לטורח המערכה
לכל השב' אבל מכאן ואילך תשש כחה של חמה ויש בעלים לקלוטת
ומעלים עץ ומגדלים תולעת וכדאמרי' במדרש איכה ר' יעקב
בר אחא נס"ג ר' יוסי אומר שנו כלה זמן קליפת עליהם שכל עץ
שנחלא בו תולעת פסול למזבח וכל עץ שהוא כקלף אינו עושה
מאכלות ואותו היום שפסקו היו שמקיס לפי שנאותו היום היו

יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא קנח

כורתים עצים למערכת אמר רב מנשה וקרו ליה
יום חבר מגל מכאן ואילך דמוסוף יוסיף ושאינו
מוסיף יסיף מאי יסיף חני רביוסף תקבריה אמיה:
ת"ר ד' קפלו את כל העולם כלו מתושלח ראה
את אדם שם ראה את מתושלח. יעקב ראה קה

מלימין ומסימין מלוח גדולה כזאת: יום חבר מגל שנשברו
הקרדומות שאין לורך בהן לקטוב עלים: מט"ז באב ואילך
דמוסיף מן הלילה על היום לשנות יוסיף ימים כדכתיב כי הוא
סייד ואורך ימיד וגו' וכתיב כי אורך ימים ושנות ימים יוסיפו לך
שמתוך שהלילות מאריכין והימים מתקצרין לריך לעסוק בתלמודו
גם בלילו ודלא מוסיף יסיף: מאי יסיף חני רביוסף תקבריה
אימיה שימות בקלי ימיו כמו חכרם לא יסוף מורעם לשון כליה
ולא גרסי' יאסף דא"כ מאי קא בעי תלמודא הא מלתא דפשיטא
היא דיאסף לשון מיתה כדכתיב יאסף אהרן אל עמיו:

ת"ר בר' ברייתא היא בס"ע ומאוס דמיירי בכלב ויהושע לקמיה
בקט ליה א"כ מאוס דאמרינן לעיל דמוסיף יוסיף ונא
להודיענו שאלו שנעה מתוך שלדיקים היו ועסקו בתורה [מיו
כל כד]: קפלו את כל העולם כלומר סנבוהו והקיפוהו
שנתקפל העולם ביניהם וכל אלו השנעה שמשו זה את זה
כדקתני לעיל מיניה בס"ע כמלאת אומר שישם יעקב את שם
ד' שנה שם שישם את מתושלח ל"ק שנה מתושלח שישם את אדם
הראשון רמ"ג שנה ומחשבון שנות הדורות הכתובי' בפר' דור
אחר דור יש ללמוד כל זה מתושלח לא מת עד (המבול) [מכאן
למבול] כדאמרינן בקלק ויהי לשנעת הימים גו' אלו שנעה ימי
אננו של מתושלח וכבר היה שם בן ל"ק שנה כדכתיב שם בן

את שם. עמרם ראה את יעקב. אחיה השילוני ראה את עמרם. אליהו ראה אחיה השילוני ועדיין הוא קיים ואחיה השילוני ראה את עמרם מדברי כי והכתיב * ולא נותר מהם איש כי אם כלב בן יפונה

מאת שנה ויוולד את ארפכשד שנתים אחר המבול ולמד נמי ראה את אדם הראשון ואת שם אלא לדיקים גמורים קא קשינ שמשו זה את זה כדפי לעיל והאי תנא לא סבירא ליה פקוד זה מטטרוך דהול"ל שנים קפלו את כל העולם דהאי תנא דס"ע היא וס"ל דהאי ואיכנו כי לקח איתו אלהים היינו שמת בצלי ימיו וכדקתני התם פקוד קבר את אדם הראשון [ויהי וסם] ויהי אחריו כ"ז שנה מתושלק הוליא שנותיו עד המבול: עמרם ראה את יעקב סגרא היא שהרי קהת אביו עיורדי מלרים הוה דכתיב ובני לוי גרשו קהת ומררי וימי יעקב בארץ מלרים שנע עשרה שנה ובאותן י"ז נולד עמרם לקהת שהרי בני הראשון היה דכתיב ובני קהת עמרם וילהר: ואחיה השילוני ראה את עמרם ואליהו ראה את אחיה גמרא והאי תנא לא ס"ל אליהו זה פנקס דאם איתא לימא משה ראה את עמרם פנקס ראה את משה ועדיין הוא קיים ולא אינטריך לאחיה כלל: והכתיב ולא נותר מהם איש ואחיה השילוני בתכנא בימי ירבעם ואם איתא דראה את עמרם במלרי' היאך ילא ממדבר ובא לו לארץ והלא כל ימי יעקב במלרי' י"ז שנה ועמרם ראה את יעקב לכל הפקות יום אחד ושני ק"י עמרם קל"ז הרי קנ"ד שנים ואחיה ראה את עמרם כמה פשו להו ממאמים ועשר אחריו מות עמרם כ"ו שנה הרי לכל הפקות היה אחיה השילוני בן כ"ו שנה בלאהם ממלרים

ק' סב איחאזי סב דיה ע' סב סים סבא דאבנא ס' סב

יש נוחלין פרק שמיני בכא בתרא קנט

ויהושע בן נון אמר רב המנונא לא ננורה גורה
על שבטו של לוי דכתיב * במדבר הזה יפלו פגריכם ^{מדברי יד}
וכל פקידים לכל מספרכ' מבן עשרים שנה ומעלה
מי שפקודיו מבן עשרים (שנה ומעלה) יצא שבטו
של לוי שפקודיו מבן שלשים ומשאר שבטים לא
עויל והתניא יאיר בן מנשה ומכיר בן מנשה וולדו
בימי יעקב ולא מתו עד שנכנסו ישראל לארץ
שנ' * ויכו מהם אנשי העי כשלשים ושישה איש ^{יכושתי ו}
(תניא) [ותניא] ל"ו איש ממש דברי ר' יהודה א"ל
ר' נחמיה וכי נאמר שלשים ושישה והלא
לא נאמר אלא כשלשים ושישה אלא זה יאיר בן
מנשה ששקול כרובה של סנהדרין אלא אמר רב
ושמא יותר כגון שכולד צימות עמרם הרבה: אחיה השילוני
לוי היה כדכתיב גדה"י והלויים אחיה על אולרות בית האלהים:
שפקודיו מבן ל' יום שהרי הלויים כמכיס מבן קדש ומעל' לפדות
עליהם הזכורות כדכתיב מבן קדש ומעלה תפקדם ולא כהירא
לי דא"כ ה"ל למימר ילא שבטו של לוי שפקודיו מבן קדש אלא האי
ל' היינו ל' שנה כדכתיב בני גרשון קהת ומררי מבן שלשים שנה
ועד בן חמשים שנה וההוא קשבון כקט שאותו קשבון כנגד קשבון
של ישראל הוא דביוצאי לבא קמיד רממא דבישראל כתיב כל יוצאי
לבא ובלויים כתיב מבן שלשים שנה וגו' כל הבא ללבא וגו':
ומשאר שבטים לא עויל מיוצאי מזרים לארץ בתמיה ואמאי
דקת לתרולי משום דלוי היה אחיה לכך בא לארץ: בימי יעקב
גמרא: ולא מתו לא יליף מקרא אלא קד מבייהו: סנהדרין

אחא בר יעקב לא נגזרה גזרה לא על פחות מבן
עשרים ולא על יתר מבן ששים לא על פחות מבן
עשרים דכתיב מבן עשרים שנה ומעלה ולא על
יתר מבן ששים גמר ומעלה ומעלה מערכין מה
להלן יתר מבן ס' כפחות מבן כ' אף כאן יתר מבן
ס' כפחות מבן כ' :

ק' אבעיא להו ארץ ישראל לשבטים איפלוג
ס' או דילמא לקרקף גברי איפלוג

הו שבעים ואחד כמלא רובן ל"ו: ולא על יתר מבן ששים
וכו' כמי דאקיה ישראל היה הרי ראה את עמרם (שה)
[קמשה] שנים והוא ליה בן ששים [ואחד] בלאתו ממלרים :
יתר על בן ששים נערכין איכו זה לבן עשרים שנה ומעלה
זהרי ערכו מועט יותר כדכתיב בפרשת ערכין: כפחות מעשרים
שמועט ערכו מנן עשרים שנה ומעלה דאע"ג דאין ערך פחות
מנן עשרי' ויותר על בן ששים שוין זה לזה מיהו בזה שוין שערך
שניהם מועט מערך יתר מנן עשרים ומלקים מדיכי של יותר
מנן עשרים וה"כ כי היכי דמקולק פחות מנן עשרים לעכין
הגזירה ליטר מנן עשרי' הוא הדין להיותר על בן ס' ואיכא
למימר דלא נמנו בההוא קמנון :

לשבטים איחפליג שנתולקת ל"ב חלקים שוים ואס"כ כל
שנט ושנט מתקלק לפי אנשיו שהיו מיוצאי מלרים או
לפי באי הארץ למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה: לקרקף
גברי לראשי אנשים שכל אחד (ואחד מישראל) מיוצאי מלרים
לר' יאשיה או לנאי הארץ לר' יונתן היה כוטל תקו בארץ נסמי

ת"ש בין רב למעט ועוד חניא עתידה ארץ ישראל קכב
שתחלק לשלשה עשר שבטים שבתחלה לא ^{מדבר כו}
נתחלקה אלא לשנים עשר שבטים ולא נתחלקה

עלמו ופיו כולן שנים בחלוקה: ת"ש בין רב למעט על פי
הגורל מחלק בחלקן של ישראל שיקח כל שנט ושנט מה שנתן לו
הגורל בין שהיה מגיע לו חלק מרובה כגון שנט שאכשיו מועטין
בין שהיה לו חלק מועט כגון שנט שאכשיו מרובין דכיון דכל
השנטיס לוקמין בשוה שנט הקטן כשנט הגדול כמלאו חלקי בני
שנט הקטן מרובין מחלקי בני שנט הגדול ואי לקרקף גברי מאי
בין רב למעט והלא כטלו כולם בשוה: ועוד חניא כמי בהדיא
דלשנטיס איתסליג ומאוס דאיכא למדרש כמי האי בין רב למעט
לכדלקמן בסרייתא אינטריך כמי האי: ועוד חניא וכו' שתחלק
לעתיד לבא ל"ג שנטיס כלו' ל"ג חלקים שוין ולקמן מפרש מאי
כיהו אותו חלק דטפי התם דאי מאוס לוי דכקט כמלה כאשר
שנטיס כדכתיב התם שער לוי אחד הא אפרים ומנשה כמי לא
יטלו כי אם חלק אחד כדכתיב התם שער יוסף אחד כמלאו י"ג
שנטיס כוטלין י"ב חלקים והי"ג לנשיא כדלקמן: שבתחלה
כשנאו לארץ: לא נתחלקה אלא לוי"ב שבטים ששנט לוי לא
היה לו חלק בארץ אלא כל שנט ושנט נתנו להם ערים לשבת
בהן להיות לערי מקלט אבל מנשה ואפרים כטלו שני חלקים
כדכתיב אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי בכספים קא סלקא
דעתך מי שהיה לו חלק יפה היה כותן דמים למי שהגיע לו חלק
כמוש מאי דניכי בניי כדכתיב בין רב למעט כלומר ולריך לדקדק
בין רב למעט להוסיף דמים הרב למעט שהצורית קרי לה מעט

אלא בכסף שנא' בין רב למעט אמר רבי יהודה
 סאה ביהודה שוה חמש סאין בגליל ולא נתחלקת
 סדנר כו' אלא בגורל שנא' *אך בגורל ולא נתחלקת אלא
 ce באורים ותומים שנאמ' *על פי הגורל הא כיצד
 אלעזר מלובש אורים ותומים ויהושע וכל ישראל
 עומדים לפניו וקלפי של שבטים וקלפי של
 תחומים מונחים לפניו והיה מבין ברוח הקדש
 והעידית קרי רב שכן א"ר יהודה סאה ביהודה שוה קמאה סאים
 בגליל והיה מעלה דמים זה שפל קלקו ביהודה לזה שפל קלקו
 בגליל: ה"ג א"ר יהודה כו' ולא נא לקוק מדלח קתני ר'
 יהודה אומר: ולא נתחלקת אלא בגורל עסקנא דמילתיה
 דת"ק היא: על פי משמע ע"פ אורים ותומים: הא כיצד אם
 אורים למה גורל ואם גורל למה אורים ושאל מכאן ז' זה
 את זה: אלעזר מלובש וכו' דכתיב ולפני אלעזר הכהן יעמוד
 ושאל לו במשפט האורים לפני ה' על סיו ילחו ועל סיו יבוחו וגו':
 וקלפי של שבטים ארגו שמוכנין בו י"ב סיתקין שכתוב בהן י"ב
 שבטים: וקלפי של תחומין ארגו שמוכנין בו י"ב סיתקין (על)
 [של] י"ב קלקים של [ארץ] ישראל: והיה מבין ברה"ק כלוי
 באורים ותומים לשאלין תקלה באורים ותומים קודם שיטרף
 המעובה בקלפי ובכך מתקררת דעתן של ישראל שרואין שהגורל
 היה עולה כמו שמתכבא תקלה ויודעין שקלוקה ישרה היא ולא
 היו מרכינים בדבר שבטים המרובים ואני קלסים היו לריכין אחד
 לשבטים ואחד לתחומים ולא סגי בקד דתחומים וליסא עכשיו
 אכי כוטל מה שיעלה בידי ללורך ראובן דא"כ אין כל הקלוקה

ואומר זבולון עולה תחום עכו עולה עמו טרף בקלפי של שבטי' ועלה בידו זבולון טרף בקלפי של תחומין ועלה בידו תחום עכו וחזור ומכוין ברוח הקודש ואומר נפתלי עולה תחום גינוסר עולה עמו טרף בקלפי של שבטים ועלה בידו נפתלי טרף בקלפי של תחומין ועלה בידו תחום גינוסר וכן כל שבט ושבת ולא כחלוקה של עולם הוה חלוקה של עולם הבא העולם הזה אדם יש לו שדה לכן אין לו שדה פרדס שדה פרדס אין לו שדה לכן עולם הבא אין לך כל אחד ואחד שאין לו בחר ובשפלה ובעמק שנא' *שער ראובן אחד שער יהודה אחד יחוקאל שער לוי אחד והקב"ה מחלק להן בעצמו שנא' ^{מח} *ואלה מחלקותם נאם ה'. קתני מיהת שבתחלה ^{סס} לא נתחלק' אלא לשנים עשר שבטים שמע מינה לשבטים איפלוג שמע מינה . אמר מר עתידה ארץ ישראל שתתחלק לשלש עשרה שבטים אידך למאן עשויה בגורל וקרא אמר אך בגורל גו' בלא הולאת דבור מסיו : ואומר זבולון עולה עכשיו יבא ליד הטורף בקלפי כתב של זבולון והא דקטינהו שלא כסדרן לפי שאין עולה שום גורל על הסדר אלא ע"י מקרה : טרף עירבב הממוכה לכך את הפתקין יפה שלא יאמרו מדעת לקח את זה שהיה יודע הכתוב בה . טרף כמו בליס טרוסות בקערה : שער ראובן אחד שיה דכל מה שיש לזה יש לזה : נאם ה' הוא עלמו יאמר לכל אחד ליטול קלק פלוני ופלוני : אידך למאן קלק י"ג למאן דהא מ"ד שבטים

יחזקאל אמר רב חסדא לנשיא דכתיב *והעובד העיר
 יח יעבדוהו מכל שבטי ישראל. אמר ליה רב פפא
 לאבוי אימא רונגר בעלמא לא סלקא דעתך דכתי'
 סס *והנותר לנשיא מזה ומזה לתרומת הקדש ולאחוזת
 העיר. ולא נתחלקה אלא בכספים שנא' בין רב
 למעט למאי אילימא לשופרא וסניא אטו בשופטני
 עסקינן אלא לקרובה ורחוקה כתנאי רבי אלעזר
 לחד הוא דסקלי כדכתיב ביהזקאל: לנשיא למלך המשיח:
 העובד העיר דהיינו כשיא דעול רביס מוטל עליו כדכתיב גבי
 קצנעס אס היום תהיה ענד לעס הזה: יעבדוהו יתכו לו
 כקלה מכל שבטי ישראל: רונגר שכיריס בעלמא לעבוד לו
 כתלמיד לרב אבל לא ליתן לו מכילת'. ור"ק פירש רון גר רון
 בלשון פרס יוס גר שכיר כלו' שכיר יוס: והנותר מזה ומזה
 משמע שמוטל חלק מזה ומזה: לתרומת הקודש לבד מקומו של
 זה"מ: ולאחוזת העיר ולבד מקום העיר וכתיב נסיפיה לעומת
 קלקיס: ולא נתחלקה וכו' כעין אמר מר: למאי הלכתא
 קאמר שיהו מעלין כספיים זה לזה: אילימא בשופרא וסניא
 מה שהיתה זו יפה מזו או זו רעה מזו דמסלק ליה בדמי מאן
 דאית ליה שופרא למאן דאית ליה סניא: אטו בשופטני עסקינן
 דמסתלקין מכילתן בזחי אלא ודאי בגליל כוטל חמש סאין כנגד
 סאה ביהוד': לקורב' ורחוקא הקרקעו' האלו היו קולקין
 בשוה מי שלוקק מן הכקוש כוטל יותר (בכדי) [עד כדמי] היפה
 אבל מי שעלה גורלו בקרוב לירושלי' מעלה מעות למי שעלה לו
 גורלו רחוק מירושלי' שהרחוק גרוע הוא מפני שכי דברי' אמד
 שרחוק מזהמ"ק וא' מפני שקרוב הוא לארץ העמים ויש לו לדאוג

יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא קסב

אומר בכספים העלוה רבי יהושע אומר בקרקע
העלוה :

חניא *אך בגורל יצאו יהושע וכלב למאי אילימא קו
דלא שקלו כלל השתא דלאו דידהו שקול שס
דידהו מבעיא אלא שלא נטלו בגורל אלא על פי מדנר כו
ה'. יהושע דכתיב *על פי ה' נתנו לו את העיר יהושע יט
אשר שאל את חמנת סרח בהר אפרים. *כתיב שס ע"ב
סרח וכתו' *חרם אמר רבי אליעזר בתחלה פירותיה שופטי' א
בחרם ולבסוף פירותיה מסריחין. ואיבא דאמרי

סהם ור' יהודה עלתא באנפי כפשיה קאמר דמי שכל גורלו
בגליל נוטל קמא סאין כנגד סאה שקבירו נוטל ביהודה א"כ
משום דקאמר ת"ק קורבא ורוקא מקלקין בכספים אתא איהו
לסיועיה ולמימר דסאה ביהודה שיה קמא סאין בגליל בשביל
סיהודה קרוב לירושלים וגליל רחוק יותר ולריק להעלות כספים
סוה ד' סאין לסאה שבגליל: בכספים העלוה (לקורבא ורוקא
בקרקע העלוה) להווא ביני ביני דקורבא ורוקא וסנרא היא
ומנין רב למעט לא כפקא ליה דמקרא לא שמעינן אלא העלאה
לא שכל בכספים ולא שכל בקרקע:

דלאו דידהו שקיל קלק מרגלים כדאמרן בפירקין דלעיל :
כתיב סרח ביהושע: וכתיב חרם בשופטים: בתחלה
קודם שנאת לידי יהושע פירותיה דומין לחרם יבשים ורעים
כחרם היבש בלי שומן ולבסוף כשנאת לידו פירותיה מסריקים
מתוך שומנם כשמשמרים אותם יותר מדאי ומעליותא היא עשום
שומן וכותו של יהושע גרם: וא"ר פירותיה מסריקין מרוב שומן

פופטי' ש בתחלה מסריחין ולכסוף כחרם. כלב דכתיב *ויתנו
עיי' לכלב את חברון כאשר דבר משה ויורש משם
נחדושי את שלשת בני הענק חברון עיר מקלט הואי אמר
הלכות יתושע כל אביו פרוודהא דכתיב *את שדה העיר ואת הצרית
נחנו לכלב בן יפונה באחוזתו:

קח *ואני נחתי לך שכס אחד וגו' בחרבי ובקשתי
וכי בחרבו וקשתי לקח והלא כבר נאמר
קכג *כי לא בקשתי אבטח וחרבי לא תושיעני. אלא
סס חרבי זו תפלה קשתי זו בקשה:

דאשי' וזח תלי' וזד בעא מיניה רבי הלכו מרבי שמואל בר נחמני
מה ראה יעקב שנטל בכורה מראובן מה
קט ראה *ובחללו יצועי אביו וגומר אלא מה ראה
סס ד"ה א ה

שלא היו משתמרין וגריעותא הוא ולכסוף פירותיה דומין לקרם
כלו' שלא היו שמנים יותר מדאי אלא במדה שיכולין להכניסן
לאוכל ומתקיימין טובא ומעליותא היא: כאשר דבר משה
והיכן דבר דכתיב ולו אתן את הארץ אשר דרך צה ולבניו חו
היא חברון שדרך צה כדאמרינן באגדה ויצא עד חברון מלמד
שכשתטק כלב על מערת קברי לדיקים שבחברון והתפלל שם לפני
המקום שיליהו מעלת מרגלים שלא יכשל עמהם: עיר מקלט
הואי כדכתיב ביהושע ולבני אהרן הכהן נתנו את העיר מקלט
את חברון ואת מגרשיה: פרוודהא כפרים ושדות שסניב העיר
קולה למגרש:

זו תפלה שהתפלל יעקב [על בניו] ואזכה לקנות את הבכורה
מעשו בתפלתו:

יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא קסג

שנתנה ליוסף אמשול לך משל למה הדבר דומה
לבעל הבית שגידל יתום בחוך ביתו לימים
העשיר אותו יתום ואמר אהנהו לבעל הבית מנכסי
א"ל ואי לאו דחטא ראובן לא מהני ליוסף ולא
מידי אלא ר' יונתן רבך לא כך אמר ראויה היתה
בכורה לצאת מרחל דכתיב *אלה תולדות יעקב
יוסף אלא שקדמתה לאה ברחמים ומחוך צניעות
שהיה בה ברחל החוירה הקב"ה לה מאי קדמתה
לאה ברחמים דכתיב *ועיני לאה רכות מאי רכות
אילימא רכות ממש אפשר בגנות בהמה טמאה לא
לבעל הבית יוסף: יתום יעקב כדכתיב ויכלכל יוסף את אביו:
לסוף העשיר יעקב שנאה לידו בכורת ראובן ע"י שקילל
יועזר אביו והיה יכול ליתנה למי שירצה: ואי לאו דחטא ראובן
לא הוה מהני ל' ליוסף נתמיה כל' מה כתן יעקב ליוסף שהרי
מחלק שאר אביו הוסיף לו ומשלו לא כתן כלום ומשלו הו"ל
להכמותו ולא משל אחרים אלא וידאי משלו כתן לו והן בכרות
שברכו מכולם כגון ברכה שברך לאפרים ומנשה וידגו לרוב שאין
עין רעה שולט בהן ופגון מאל אביך ויעזרך תהייכה לראש יוסף
וגו' ומה שכתן בכורת ראובן ליוסף טעם אחר יש בדבר: אלא ר'
יונתן רבך לא כך אמר כדאמרינן בכל דוכתא א"ר שמואל בר
נחמני א"ר יונתן: עתידה בכורה לצאת מרחל שתלד את יוסף
קודם שתלד לאה את ראובן דלהוי יוסף ראשית אונו דיעקב:
ברחמים נתפלה ולקמן מפרש: צניעות דרחל לקמן מפרש:
רכות ממש עיניה כוטפות דמעה: בגנות בהמה טמאה לא

דאשי' רבר הכתוב דכתיב *מן הבהמה חטהורה ומן
 ע' כרש"י הבהמה אשר איננה טהורה בגנות הצדיקים דבר
 זכר"ס הכתוב אלא א"ר אלעזר שמתנותיה ארוכות
 זכר"ס וייתיה (בכהונה. ארוכות בלויה. ארוכות במלכות). (רבא)
 קרא ולא [רב] אמר לעולם רכות ממש ולא גנאי הוא לה
 דקרי' אלא שבח הוא לה שהיתה שומעת [על פרשת
 זיכר' דהא' דרכים] בני אדם שהיו אומרים ב' בניו יש לה
 עיקס טפי דהתם לא לרכקה וב' בנות יש לו ללבן גדולה לגדול וקטנה
 עיקס דק לקטן היתה יושבת בפרשת דרכים ושואלת גדול
 ה' אותיות מה מעשיו * איש יודע ציד קטן מה מעשיו איש
 וסכל ח' חם יושב אוהלים היתה בוכה עד שנשרו ריסי
 אותיות וע' כפ"ק עיניה והיונו דכתיב * וירא ה' כי שנואה לאה מאי
 דפסחים שנואה אילימא שנואה ממש אפשר בגנות בהמה
 בגו' יש טמאה לא דבר הכתוב בגנות צדיקים דבר הכתוב
 כאלג' אלא מאי שנואה ששנואין מעשיו עשו בעיניה מיד
 אחרת * כ"א אישויפתח את רחמה. מאי צניעות היתה בה ברחל
 דע' הוא דכתיב * ויגד יעקב לרחל כי אחי אביה הוא וכי
 חלסטס בן רבקה הוא והלא בן אחות אביה הוא אלא אמ'
 בריות דבר הכתוב שהרי עקס ק' אותיות דכתיב אשר איננה טהורה
 פס כס דאיכא י"ג אותיות ומלי למכתב הטמאה דליכא אלא ה': אלא
 פס כט א"ר אלעזר וכו' אליבא דרבי אלעזר לא אשכחן שקדמתה לאה
 ברקמ' אלא אליבא (דרבנא) [דרבנא]: ארוכות גדולות זכהוכה
 ולויה דלוי ילא ממנה שממנו כהנים ולוים ומלכות מיהודה:
 ויפתח את רחמה היינו שזכתה לזכורה:

יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא קסד

לה מינסכת לי אמרה ליה אין מיהו אית לי אבא
רמאה ולא יכלת ליה אמר לה מאי רמאותיה
אמרה ליה אית לי אחתא דקשישא מינאי ולא
מינסיב לי מקמה אמר לה אחיו אנא ברמאור
אמרה ליה ומי שרו להו לצדיקי לסגויי ברמאות
אין * עם נכר תתבר ועם עקש תתפל מסר לה * כ
סימנין כי קא מעיילי לה ללאה סברא השתא מיכספי
אחתאי מסרתינהו ניהלה והיינו דכתיב * ויהי בבקר ראשי כט
והנה היא לאה מכלל דעד השתא לאו לאה הואי
אלא מתוך סימנים שמסר לה יעקב לרחל ומסרתן
ללאה לא הוה ידע לה עד ההוא שעתא :

בעא מיניה אבא חלופא קרוינא מר' חייא בר קי
אבא בכללן אתה מוצא שבעים ובפרטן אי סס
אתה מוצא אלא שבעים חסר אחר א"ל תיומה זכ"ה
היתה עם דינה דכתיב * ואת דינה בתו אלא מעתה דסמ"ל
תיומה היתה עם בנימן דכתי * את בנימן [אחיו] ככללן של
בן אמו] א"ל מרגלית טובה היתה בידו ואתה חסר חולא
סימנין מסר לה יעקב לרחל שתאמר לו כלילה (כשתכנס) ל"ג
בכללן של ישראל שנאו למרי' : אתה מוצא ע' דכתיב כל הנפש ובפרטן חסר חולא
הנאה ליעקב מלרימה שבעים : ובפרטן כשהוא מונה וע' כדש"י
אחד אחד בפרט אי אתה מולא אלא ס"ט דכתיב כל נפש ששים בחוש
וש' ויוסף וימנו וימנו לאה קסרי' דכתיב בכלל דידה ל"ג ראשי חו
ובפרטם שלשים ושנים : תיומה שילדה לאה ב' נכות זכרם א' : שס"ג
ואת רבוייא הוא : מרגלית טובה טעם יקר צעימי כמרגלית

רוצה לאברה ממני הכי א"ר חמא בר' חנינא
 זו יוכבד שהורתה בדרך ולידתה בין החומות שנ'
 חזק' כו * אשר ילדה אותה ללוי במצרים לידתה במצרים
 ואין הורתה במצרים:

קיא בעא מיניה ר' [חלבו מר'] שמואל בר' נחמני
 (מר' יונתן) כתיב * ויהי כאשר ילדה רחל
 ראש' ל את יוסף וגו' מאי שנא כי אתיליד יוסף א"ל ראת
 יעקב אבינו שאין זרעו של עשו נמסר אלא ביד
 עובדי' זרעו של יוסף שנא' * והיה בית יעקב אש ובית
 ע"ל יוסף להבה ובית עשו לקש וגו'. איתגביה * ויכם
 דוד מהנשף וער הערב וגו' א"ל דאקרייך נביאי
 ד"פ יב לא אקרייך כתובי דכתיב * בלכתו אל צקלג נפלו
 עליו ממנשה עדנח ויוזבד וידיעאל ומיכאל ויוזבד
 (ואליהו) [ואליהוא] וצלתי ראשי האלפי אשר למנש'.

אלא הייתי רוצה לגלות ומעיקר' לקדודי הוא דנעי: לאברה
 ממני כלו' לגלותה לאקריס ולקנב את הטעם היה אומר כן: זו
 יוכבד ולכך לא פרט בה לפי שעדיין לא יכאתה לאויר העולם
 אלא עובר במעי אמה היתה בכניסתה למלרים:

מאי שנא דלא רלה לשון לבית אביו עד שכולד יוסף: ויכם דוד
 בעמלק פיירי כשפשו על צקלג וכהגו נשי' דוד והלא דוד
 סיהודה היה ולא מיוסף ונפל זרעו של עשו בידו דעמלק היה בן
 אליפו בן עשו ואת אמרת שאינו במסר אלא בזרעו של יוסף והלא
 גם ביד שאר השנטי' במסר ואמאי קאמר קרא ובית יוסף להנה
 טסי משאר שנטיס: דכתיב ד"ה בלכתו אל צקלג להלכס
 בעמלק נפלו עליו וגו' ראשי האלפי אשר למנשה ולפי שנשתתסו

יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא קסה

מתיב רב יוסף *ומהם מן בני שמעון הלכו להר ד"ס א ד
שעיר אנשים חמש מאות ופלטירה ונערירה
ורפיה ועוזיאל בני ישעי בראשם ויכו את שארית
הפליטה אשר לעמלק וישבו שם עד היום הזה אמר
רבה בר שילא ישעי נמי ממנשה אתי דכתי' * (ובני
מנשה חפר עפר) [ואלה ראשי בית אבות ועפר] וישעי:
ההוא דאתא לקמיה דר' חנינא אמר ליה מוחזקני
בזה שהוא בכור א"ל מנא ידעת א"ל דכי קבו
הוי אתו לגבי אבוא אמר להו זילו לגבי שכחת
ברי דבוכרא הוא ומסי רוקיה ודילמא בוכרא
דאימא הוא גמירי בוכרא דאבא מסי [רוקיה] בוכרא
דאימא לא מסי [רוקיה]:

אמר להו רבא לרב פפא ולרב הונא כריה דרב קיב
יהושע כי אתי פיסקא דדינא דידי לקמייכו קל
וחזיתו ביה פרכא לא תקרעוניה עד דאתיתו לקמאי
אי אית לי טעמא אמינא לכו ואי לא הדרנא בי
עמו ממכסה בן יוסף לכך נפלו בידו: מן בני שמעון וגר אלמא
ביד בני שמעון נפלו:

מוחזק אני בזה שהוא בכור והיה עד אקר עמו והאי בכור היה
שמו שכחת כדלקמיה: דכי הוה אתו המושעין בעיניהן:
שכחת ברי שם הבכור ולאו היינו כריה דר"ק דאמרי' בלא יקסור
אמ' ר"ק לא שכיב שכחת ברי אלמא דקן תאכתא בלא זמנא: מסי
רוקיה לעין:

פסקא דדינא שפסקתיו ומסרתיו לאדם להיות לראיה בידו אל

לאחר מיתה לא מיקרע חיקרעוניה ולא מיגמר
חגמרון מיניה מיקרע לא תקרעוניה דאי הוונא קיים
קלא דלמא אמינא לכו טעמא *ומגמר לא חגמרון
מיניה דאין לדיין אלא מה שעניו רואות:

קיג ההוא דא"ל לחבריה נכסי לך ואחריק לפלוני
קלג וראשון ראוי ליורשו הוה בתר דשכיב ראשון
ע"ג אחא שני וקא חבע. סבר רב עיליש קמיה דרבא
ע' למימר שני נמי קא שקיל. א"ל דייני דחצתא
הכי דייני לאו הוינו דשלח רב אחא בר רב שילא
איכסיף (א"ל) [קרו עליה] *אני ה' בעתה אחישנה:

נחידושי
הלכות
ישעיה ס

תקרעוהו לנטל דנרי: דאי הוה כו' ושם גס אתם תמלאו
תירוץ לקושייתכם: לא חגמרו לדון מיניה אלא כפי שדעתים
כוסה דאין לו לדיין אלא מה שעניו רואות:

ההוא דא"ל לחבריה הראוי ליורשו: שני נמי שקיל שהרי לא
מתן לראשון כי אם כל ימי קיוו ומתנה אינה מתקיימת
אלא לדעת הכותן: דייני דחצתא דייני פשרה שאין בקיאיין
בדין וקולליין מחלה לזה ומחלה לזה כדין ממון המוטל בספק.
ור"ק פי' קלמא בית הקברות: ולא הוינו דשלח וכו' וכיון
דראשון ראוי ליורשו אין לב' אחריו כלום: איכסיף רב עיליש
מבא סן יאמר רבא בלבו אלו לא הייתי בכאן היה דן אקר וכן
כל הדיכין שהוא דן שלא בסמי: קרו רבא עליה דרב עיליש
לכחמו: אני ה' בעתה אחישנה נשעה שהלדיקים לריכיס
לישועה הקב"ה ממליאה להם אף אתה יודע אני כך שמעולם
לא באת תקלת דין על ידך שהרי עכשו זימכני לך הקב"ה קודם
שהגעת להורא' ולא נכשלת:

משנה הכותב נכסיו לאחרים והניח את בניו מה קיד
שעשה עשוי אבל אין רוח חכמים נוחה ^{שם}
הימנו רשב"ג אומר אם לא היו בניו נוחגין כשורה
זכור לטוב. גמ' (יוסי) [יוסף] בן יועזר היה לו בן
שלא היה נוחג כשורה הוא ליה עיליתא דדינרי
קם אקדשה לשמים אזל בריה נסיב בת גדיל
כלילי דינאי מלכא אולידה דביתהו אייתי לה
נוניתא קרעה אשכח בה מרגליתא אמר' ליה לא
חמטייה לבי מלכא דשקלי ממך בדמי קלילא זיל
אמטייה לגזברי דבי מקדשא ולא תשוימה את
מה שעשה עשוי מלתא דפשיטא הוא ומשום סיפא נקט ליה
דחסור לעשות כן: אין רוח חכמים נוחה הימנו אין
לחכמי' נסת רוח מעשיו אלא קרון אף גורס להם שכועסים
עליו דקא עקר כקלה דאורייתא: רבי שמעון בן גמליאל וכו'
נגמ' מפרש אס צא לקלוק או לפרש: בת גדיל כלילי דינאי
בת מי שמקלע עטרות (ליכא) [דינאי] המלך: זבין נוניתא
דג לצורך אשתו שילדה: לא חמטייה לבי מלכא למוכרו לצורך
עטרות המלך: בדמי קלילי צול: לגזברי של הקדש ויקמיהו
לאבני אפוד דכהי דנטלו אורים ותומים מלישאל בהן כדכתיב
עד עמוד כהן לאורי' ותומים כאדם שאומר לקצרו עד שיצוא
המשי' אפוד וקושן מיהא לא נטלו דאין כהן גדול משמש בלא ק'
נגדים: ולא תשוימיה אתה שלא תפתק לומר נכך וכך תתכנה
להקדש (וכיון) [דכיון] דשיימת ליה בדמי קלילי תו לא מליית
למיסקל מיכיה טפי דאמירה לגבוה וכו' דכתיב ואיש כי יקדיש
מולא שפתיך תשמור אלא הגזבר שהוא נקי ישיימנה לך וירא

דאמירה לגבוה כמסירה להדיוט דמי אלא לישוימוהו
 אינהו אמטייה שיימוה בתליסר עילית' דדינרי
 אמרו ליה שבע איכא שית ליכא אמר להו שבע
 הבו לי שש הרי הם מקודשים לשמים עמדו
 וכתבו (יוסי) [יוסף] בן יועזר הכנים אחד ובנו
 הכנים שש וא"ד (יוסי) [יוסף] בן יועזר הכנים
 אחד ובנו הוציא שבע. אמר שמואל לרב יהודה
 שיננא לא תהוי בעבורי אחסנת' ואפי' מברא בישא
 לברא טבא וכ"ש מברא לברתא: קטו ת"ר מעשה באדם אחד שלא היו בניו נוהגין כשורה עמד וכתב נכסיו ליונתן בן עוזיאל

שמים הוא ולא יזוס אותה בזול: שבע איכא מן הי"ג יש שבע
 להקדש וש' קסריס: הרי הם מקודשות כלו' מה שזה האבן
 יותר אחי מקדיש: עמדו וכתבו כראה בעיני שהיו כותבין
 קטנות של הקדש כמה מכניסין וכמה מוליאין [ומיהו מלשון
 שכתבו דייקין ואיכא למימר פמי דלמילף מיכה כתבו כן]:
 הכנים אחד קדא עיליתא דדינרי ובנו (שהוא) [שהיה] סבור
 שלא ינהוג כשורה הקדיש ש' שזכות אביו שהקדיש אחד גרס
 לבנו שהוכשר והקדיש ש' [וכו': א"ד לגנאי: ובנו הוציא שבע
 שלא הי' לו לקבל כל כך ממון ההקדש להתרוקן מכל וכל הי' לו
 להכניס בהקדש שמים או אחת אך הוא גלה דעתו שאם היו כל
 הי"ג עליות בהקדש הי' נוטל את כולן]: בעבורי אחסנתא
 מקום שמעביר האב נחלה מן הראוי לה ואפי' להרנות לאמר:
 ה"ג וכ"ש מברא לברתא:

ה"ג וכ"ש מברא לברתא: ה"ג וכ"ש מברא לברתא:

יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא קסו

מה עשה יונתן בן עוזיאל מכר שלישי והקדיש שלישי והחזיר לבניו שלישי בא עליו שמאי במקלו ובחרמילו א"ל שמאי אם אתה יכול להוציא מה שמכרתי ומה שהקדשתי אתה יכול להוציא מה שהחזרתי *ואם לאו אי אתה יכול להוציא מה קלד שהחזרתי אמר הטיח עלי בן עוזיאל הטיח עלי בן עוזיאל:

מ י ש מ ת

פרק השיעי

[משנה מי שמת והניח בנים ובנות בזמן שהנכסים קלט

מכר שלישי לזרכו והקדיש שלישי ואיכא למימר דלהכי מכר ע"כ והקדיש מעיקרא כדי להודיע דמה שמקזיר לבניו משלו הוא מקזיר כדאהדר ליה לשמאי כדלקמן: במקלו ובחרמילו כלו' להתוכח עמו על שעבר דברי המת שנתכוין ליתן לו על מנת שלא יהנו בניו מכסיו דאיכא אומדן דעתא דלהכי יהיב ליה אע"פ שלא (ידעו) [פיר'] והכי א"ל שמאי ליוכתן קזרה שהחזרת לבניו אינה כלום דא"כ מתנה כמי אינה מתנה והרי הוא כמי שהפקיר ככסיו ע"מ שלא יהנו בניו מהם (וקזר) [למזור] ולקח אותן דקי"ל מלוה לקיים דברי המת ושמאי היה טועה במעשה דבית קורון דקאמר בגמרא וכו' וקאמר ליה יוכתן דלא דמי והיינו דקאמר ליה כשם שאי אתה יכול וכו': הטיח עלי כמו הטיח דברים כלפי מעלה כלומר השיבני דרך בזיון (דמילתא) עיין ברש"ס באריכות [וכלפני ומילתא] דבדיקותא היא:

עיין
ברש"ס
באריכות

מרוכין הבנים ירשו והבנות יזונו נכסים מועטין
הבנות יזונו והבנים ישאלו על הפתחים]
אדמון אומר בשביל שאני זכר הפסדתי וכו'. גמ'
קמ *מאי קאמר אמר אבוי ה"ק בשביל שאני זכר
ע"ג וראוי אני לעסוק בתורה הפסדתי א"ל רבא אלא
מעתה מאן דעסיק בתורה הוא דירית דלא עסיק
בתורה לא ירית אלא אמר רבא ה"ק בשביל שאני
זכר וראוי אני לירש בנכסים מרוכים הפסדתי
בנכסים מועטים :

קי [משנה האומר אם ילדה אשתי זכר יטול מנה
עס ילדה זכר יטול מנה נקבה מאתים ילדה
קמא נקבה נוטלת מאתים: גמ' *למימרא דבת עדיפא
ליה מבן והא"ר יוחנן משום רשב"י כל מי שאינו
מניח בן ליורשו הקב"ה מלא עליו עברה שנאמ'
והעברתם את נחלתו לבתו ואין העברת אלא
מדינ' כו *והעברתם את נחלתו לבתו ואין העברת אלא
פסיק' א עברה שנ' *יום עברה היום ההוא לענין ירושה
בן עדיף ליה לענין הירושה בתו עדיפא ליה
מאי קאמר מה יפוי כק"ש לזכר במזכות במקום אחר יותר
מנקבה דקאמר בשביל שאני זכר חכתי גדול הפסדתי:
מאן דעסיק וכו' מי שיש לו ב' בנים אחד עוסק בתורה ואחד
אינו עוסק בתורה וכי איבד זכותו בירושתו בשביל שאינו עוסק:
ויפה כחי בנכסים מרוכין שאני יורש הכל אפי' עאה מנה
ואין לנקבה כי אם מזכות :

[לענין ירושה בן עדיף ליה דיקרא שם המט על נקלתו אבל
הבת מסנת נקלה ממטה אל מטה אחר: בתו עדיפא

קמ
ע"ג

קי
עס

קמא

והדנ' כו
פסיק' א

ממ
ס' ס' ס'
ס' ס' ס'

מי שמות פרק השיעי בבא בתרא קסח

ושמואל אמר הכא במבכרת עסקינן וכדרכי חסדא
ד[אמר רב חסדא בת בתחלה סימן יפה לבנים א"ד
דמרביא (אחי) [לאחיהא] וא"ד דלא שלטה (בהו)
[ביה] עינא בישא אמר רב חסדא ולדידי בנתן
עדיפין לו מבני ואבע"א הא מני ר' יהודה היא
הי' ר' יהודה אילימא ר' יהודה דבכל דתניא *זה' לאש' כד
ברך את אברהם ככל ר' מאיר אומר שלא היתה
לו בת ר' יהודה אומר שהיתה לו בת [ובכל
שמה] אימור דשמעת ליה לר' יהודה דברתא
נמי לא חסריה רחמנא לאברהם דעדיפא מן
מי שמעת ליה אלא הא ר' יהודה דתניא מצוה
לזון [את הבנות וקל וחומר לבנים דעסקי בתור'
דברו ר"מ ר' יהודה אומר מצוה לזון את הבנים
וק"ו לבנות דלא ליתולן]:

[הלכתא המזכה לעובר לא קנה. ההוא דאמ' קמב

לדביתו נכסי לבני דיהוי לי מינך אחא ע"כ

בריה קשישא א"ל ההוא גברא מה תיהוי עליה
א"ל ויל קני כחד מברא הנך ודאי לא קנו דאכתי

שאינה יכולה לקזר אקר מזכותיה כוזר: ושמואל אמר מתכיתין

במבכרת דנת עדיפא ליה כדמפרש טעמא לקמן ואזיל]:

דמרביא מגדלת: לדידי [בנתן] עדיפין לי שלא כתקיימו לו

ננים כי אם ננות לכך היה מתאזה לבנות ולא כתיישב לי יפה

דעתו של רב חסדא: חזק אש' סיבתה

[בריה קשישא מאשתו ראשונה; יקנה כחד ברא כאחד מן

ליחנהו האי] אית חולק לטליא במקו בניא או
לית [חולק לטליא במקום בניא ר' אבין ור' מיישא
ור' ירמיה דאמרי אית חולק לטליא במקום בניא
ר' אבהו ור' חנינא בר פפי ור' יצחק נפחא דאמרי
לית חולק לטליא במקום בניא] א"ל ר' אבהו לר'
ירמיה הלכתא כוותן או הלכתא כוותיכו א"ל
פשיטא דהלכתא כוותן דקשישנא מנייכו ולא
הלכתא כוותיכו דדרדקי אתון א"ל מידי בקשישות
תליא מלתא בטעמא תליא מלתא וטעמא מאי זיל
קמג לגביה דר' אבין דאסברתה ניהליה *וכרכיש ביה
רישיה כי מדרשא :

קיו *ובני דן הושים תנא דבי חוקיה מלמד שהיו
בניו מרובים כחושים של קנה :

שס ע"ג
ראשי' וו

הזנים העמידים להולד מאשה זו: אית חולק לטליא
במקום בניא דאף ע"ג דנכיא לא קני בכך מתנה זו וכו' ורואין
כמה זנים יהיו לה אם הן ג' זנים מלבד הקשיש קולקין לד'
קלקים ויטול זה קלק אחד מהם ומחרין וקולקין ג' קלקים
הנותרים לד' ויטול כל אחד קלק א' בתורת ירושה]: טליא
תיכוק גדול כדאמרי' פ' הספיכה דאר"כ כהירכא כי הו מעיילי
טליא וטליתא כבר שנסרי נשוקא ולא הו קטאי: במקום בנייא
כשירשו הזנים את אחיהם אית חולק לטליא עמהם לבד ירושתו
כדפרישית: וכרכיש והודה לדברי:

כחושים של קנה שגדלין הרבה ביחד אי כמי עלי קנים או
קשרי הקנים קרוי כן:

מי שמת פרק חשיעי בבא בתרא קסט

ההוא הא"ל נכסו לבנאי ה"ל ברא ובר ברא קרו ע"ס
אינשי לבר ברא ברא או לא רב חביבא
אמר קרו אינשי לבר ברא ברא מר בר רב אשי
אמר לא קרו אינשי לבר ברא ברא חניא כותיה
דמר בר רב אשי המודר הנאה מבנים מותר
בבני בנים:

[משנה אחין השותפין שנפל אחד מהן לאומנות קמד
נפל לאמצע] חלה ונתרפא נתרפא משל ע"נ
עצמו: גמ' שלח רבין משמיה דר' אלעאי ל"ש
אלא שחלה בפשיעה [אבל באונס נתרפא מן האמצע
חיבי דמי בפשיעה] כדר' חנינא דא"ר חנינא הכל
בידו שמים חוץ מצינים פחים שנא' *צינים פחים ו' עלי כב
בדרך עקש שומר נפשו ירחק מהם:

ובר ברא בן של אותו בן או של אחר שמת: מי קרו אנשי לבר
ברא ברא ולפיכך אמר ככסי לבני לשון רבים ויחלקו
זיכיהם או לא קרו להו ברא והאי דקאמר לשון רבים היינו
כדאמר לעיל ובני פלוג אליאב: מותר בבני בנים אבל לענין
פריה ורביה קשיני ככסיס בפי' הבא על יבמתו:

[שנפל אחד מהן לאומנות אומנות המלך שממת אביו כפל
לאומנות זו שכן היה מכהג המלך מעמיד עבית זו
מוכס קדש אקד ומנית זו קדש אקד וכן מכל בתי העיר: נפל
לאמצע הריוק שהריוק זה באומנותו]: צינים פחים ליכא
דקרא ליכסיס פקיס בדרך עקש הליכה והקור פק ומוקש בדרך
עקש כי בידו הדבר תלוי להשמר מן הליכה ויש מפרשים ליכסיס
פקיס קור וקס:

ק"ח תנא עתיר נכסין עתיר פומבי זה בעל הגדות.
קמה עתיר סלעין עתיר תקוע זהו בעל פלפול.
ע"ז עתיר משח עתיר כמס זהו בעל שמועות. הכל
צריכין למכי חיטי (ומאי ניהו) גמרא:

ק"ט א"ר זירא [אמר רב] מ"ד * כל ימי עני רעים

ע"ס עתיר נכסין עתיר מכרמים חיתים ושדות הנראות לצרות
מחלי טו וגם עתיר פומבי עושר הגלוי כגון בהמות שהכל

יודעים בהם: זה בעל הגדות שדורש ברבים בכל מקום בנתי
משתאות (ליום טוב) [שדורש בימים טובים] והכל כאספין
לשמוע ויש לו קול קמה ובא להשמיענו שמתוך שאין הגדות
לריכות עיון יכול לדרוש כ"מ: עתיר סלעין שולמכי שמשכר
תמיד במיכי מטבעות: עתיר תקוע י"ט שיש [לו] בתים הרבה
ומשתכר בהן תדיר ומקרי הכי על שם ויעקב תקע אהלו. ולי
כראה כדאמרינן במכחות תקוע אלפא לשמן עיר הוא ומשם היו
מביאין שמן למכחות ודימה למטבעות ולשמן את הפלפול על שם
שמרויט תמיד בפלפולו: עתיר משח אכשי מדות מתרגמינן
איכשין דמשקן עשיר בדבר הראוי למדוד כגון תבואה שאין
משתכרין בה תמיד אלא מכיסינן אותה לאורר וכשיגיע עת
מכירה אז ימכרנה וישתכר. והיינו כמי עתיר כמס כמו כמס
עמדי דבר שמכיסינן לאורר: זהו בעל שמועות שידע הלכות
ומימרות ולכשיגיע עת הוראה יגלה שמועותיו: גמרא סוגיות
התלמוד ותירוכלי משניות וברייתות והוא עיקר התלמוד שאם לא
היה התלמוד אין עלמדין הלכה מתוך משנה כדאמרינן התכאים

מבלי עולם:

מבלי עולם:

מי שמת פרק השיעי בבא בתרא קע

זה בעל תלמוד . וטוב לב משתה תמיד זה בעל
 משנה . רבא אמר אפכא והיינו דאמר רב משרשיא
 משמיה (דרבי) [דרבא] מ"ד * מסיע אבנים יעצב
 בתם ובוקע עצים יסכן בם מסיע אבנים יעצב
 בהם אלו בעלי משנה ובוקע עצים יסכן בם אלו
 בעלי תלמוד ר' חנינא אמר כל ימי עני רעים זה
 שיש לו אשה רעה וטוב לב משתה תמיד זה שיש
 לו אשה טובה ר' ינאי אמר כל ימי עני רעים
 זה איסטנים וטוב לב משתה תמיד זה שדעתו
 יפה . ר' יוחנן אמר כל ימי עני רעים זה רחמן
 וטוב לב משתה תמיד זה אכזרי ור' יהושע בן לוי
 אמר כל ימי עני רעים זה שדעתו קצרה וטוב לב
 זה בעל התלמוד שממית עלמו לכזין הלכות ולתרוץ הוויות :
 רבא אמר איפכא כל ימי עני רעים זה בעל משנה שאינו
 יכול להורות הלכה מתוך משנתו וגם כשולקות זו על זו אינו
 יודע לתרוץ וטוב לב זה בעל התלמוד שיודע משניות על העיקר
 ובקי (נטעמיהם ויודע לחלק) [נטעמיהם ויש נידו כח להורות]
 הלכה למעשה : יעצב לשון בעלנו תאכלכה : זה בעל משנה
 שאונה משניות כל היום ואין לו אלא לער שמתקשה (נטעמיהם)
 [נטעמיהם] ואינו יודע לפרש : יסכן לשון קמימות כמו ותהי
 למלך סוכנת כלומר שנהנה מהם : זה איסטנים מי שדעתו
 קלה ולבו מואס בכל דבר מגונה שהוא רואה : יפה שסובל הכל
 ואין מויק לו שום לכלוך ולא שום דבר מאוס : קצרה כמו עלרן
 וקפדן עינו רעה בשלו ובשל אחרים : זה רחמן כמה ענינים
 חיים דאבש : יחזיק סוף סוף רבוי זכרים לא מהב ז"ל

קהלת י

30

קמו משתה תמיד זה שדעתו רחבה. *ואמר רבי יהושע
 בן לוי כל ימי עני רעים והאיכא שבתות וימים
 טובים כדשמואל דאמר שמואל שנוי וסת תחלת
 ע' רשנ"ס חוליו (מעים) כתוב בספר בן סירא כל ימי עני
 רעים וכו' (כדאיתא בכתובות פ' אחרון דף ק"י):
 סס [משנה השולח סבלונות לבית חמיו שלח שם
 מאה מנה ואכל שם סעודת חתן אפילו
 בדינר אינן נגבין וכו'. גמ' אמ' רבא דווקא דינר וכו'
 אכל חנן שתה מאי וכו' ת"ש ד] אמר רב יהודה
 אמ' שמואל מעשה באדם אחד ששגר לבית חמיו
 מאה קרנות של כדי יין ושל כדי שמן ושל כלי
 כסף וכלי זהב ושל כלי מילת ורכב בשמחתו והלך
 ועמד על פתח בית חמיו והוציא כוס של חמיו ושתה
 ומת וזו הלכה וכו' [ש"מ] אפילו שתה שמעת מינה
 הוא רואה שנוכה עליהם תדיר: כל ימי עני רעים והאיכא
 שבתות וימים טובים שיש לו (מטובה) [מנות] ומזונות שהיו
 מקלקים לעניים בכל ע"ש: אלא כדשמואל אתא קרא
 לאשמעינן וכולה ר' יהושע קאמר לה: שינוי וסת קוק כגון
 עני שכל ימות הקול אוכל סת קרינה ובצנת אוכל צער. ה"ג
 תקלת קולי מתוך כך מתקיל לקלות ואית דגרסי קולי מעים:
 [השולח סבלונות מנהג מתנים לאקר קידושין למקרת שולק
 לבית חמיו לכבוד אשתו תכשיטין ומיכי פירות וכדי יין
 ושמן ופעמים אוכל שם עמה: אינם נגבין אס מת הוא או
 שמתה היא וכו']: ורכב בשמחתו מתוך הון רב ששלק לבית
 חמיו שמה על סומו: ומת אס"כ קודם כשואין: [שמעת מינה

מי שמח פרק השיעי בבא בתרא קעא

אפילו פחות מדינר אמר רב אשי מאן לימא לן דלא
שחקי ליה מרגליתא דשוויא אלפא וזוי ואשקיא:
ת"ר שלשה דברים צוה אחיתופל את בניו אל קב
תהיו במחלוקת ואל תמרדו במלכות בית קמז
דוד ויום טוב של עצרת ברור זרעו חטים מר
וזטרא אמר כלול אתמר אמרי נהרדעי [משמית
דר' יעקב] לא ברור ברור ממש ולא כלול כלול
ממש אלא אפי' כלול ורוח צפונית מנשבתו זה
הוא ברור א"ל ר' אבא לרב אשי אנן אדרב יצחק
בר אבדימי מתנינן לה דאמר רב יצחק בר אבדימי
מוצאי יום טוב האח"זן של חג הכל צופים לעשן
המערכה נטה כלפי צפון עניי' שמחים ובעלי בתים
אפי' פחות מדינר ותיקשי לרנא]: מאן לימא לן דלא שחקי לי'
מרגליתא נכוס הקמין סכן דרך השמים שותין אותו לרפואה:
שלשה דברים צוה אחיתופל הכי הוה קיס להו: אל תמרדו
במלכות בית דוד (ממה שאירע לו) [אלא אירע לו
יפה]: ויום טוב של עצרת דהיינו שנועות אס תראוהו ברור
לך ולא יום המעונן זרעו קטים שמלליקין בחותה שנה כעלם
השמים לטוהר מתרגמינן לברירו: כלול מעורב יום מעונן:
ורוח צפונית מנשבת שמזרח העבים כדכתיב מלפון זהב יאתה
רוח לפוני מטוהר את היום כזהב: אנן אדרב יצחק וכו' סימני
תבואות לדעת אס יללימו אס לאו אדרב יצחק סמכינן ולאו
אסימני עלרת (: של חג סימני עלרת) ובשיל שנגי כדוכים
על המים: נטה כלפי צפון רוח דרומית מכשנת בו ומטהו כלפי

עצבי מפני שגשמי שנה מרובים ופירות מרקיבי
 נטה כלפי דרום עניים עצבים ובעלי בתים שמחים
 מפני שגשמי שנה מועטים ופירות משחמדין
 נטה כלפי מזרח הכל שמחים. נטה כלפי מערב
 הכל עצבים. ורמינהו מזרחית לעולם יפה. מערבית
 לעולם קשה. רוח צפונית יפה לחטים בשעה
 שהביאו שליש וקשה לזתים בשעה שיניצו. ורוח
 דרומית קשה לחיטים בשעה שהביאו שליש ויפה
 לזתים בשעה שיניצו. אמר רב יוסף ואי תימא
 מר זוטרא [ואיתיא רב נחמן בר יצחק] וסימנך
 שלחן בצפון ומנורה בדרום האי מרבי דירי והאי
 מרבי דירי לא קשיא הא לן זהא להו תניא אבא
 לפון: ופירוהון מרקיבין ומתוך שאין יכולין להשתמר כמכרין
 בזול: כלפי דרום רוח לפון מכשנת זו: מפני שגשמי שנה
 מועטין ונאותן הגשמים פירות המזרעים מתברכין ושאלות
 משתמרין וכמכרין בזוקר הרי ריוק לעשירים ועלוב לעניים:
 למזרח כלם שמחים שמערכת ממטרת במדה ופירות אינן
 בזוקר: כלם עצבים שמערכת מוכעת מטר ומציאה נלית
 וזוקר גדול ופירות אינן לומקין אלמא מערכת קשה ומערכת
 יפה: ורמינהו מהך נרייתא דקתני איפכא: בשעה שהביאו
 שליש דאין לריכין למטר: שלחן בצפון כדכתיב ואת השלקן
 תתן על ללע לפון: והמנורה בדרום כדכתיב ואת המנורה
 כוכב השלקן: והאי מרבי כו' כל אחד מגדל את שלו למס
 קיטים על השלקן בלפון ולפוכית יפה לקיטים שמן זית מדליקין
 במנורה שדרום ודרומית יפה לזתים: הא לן לבני בבל השוכנים

מי שמת פרק חשיעי בבא בתרא קעב

שאל אומר יום טוב של עצרת ברור סימן יפה
לכל השנה אמר רב זכיר האי יומא קמא דריש
שתא אי חמימא כולא שתא חמימא אי קרירא
כולא שתא קרירא למאי נ"מ * לתפלתו של כהן גדול: ^{ע"ג} ^ז
ההוא פחות מכן עשרים ראויל זבין נכסיה ^{קנה}
(ראבוה) אתא לקמיה דרבא אמרי ליה ^{ע"ג}
קרובי זיל אכיל תמרי ושדי ביה קשיית' בי רבא
עבד הכי אמר להו זביניה לאו זביני כי כתבו
ליה שטרא אמרי ליה לקוחות זיל אימא ליה
לרבא מגלת אסתר בזווא שטר' דמר בזווא אול
במלוה וארלכו מלוקלת ואינה לריכה למטר כ"כ: (לן מתניתין
וברייתא) [לדין מיתכייא ברייתא] בתרייתא שמערת קשה
לפי שמטרת יותר מדאי לבני צבל מזרקית יפה: וברייתא
קמייתא דמתכי איפכא להו לבני ארץ ישראל שארלס גבוהה
ולריכה למטר הרבה: כולה שתא חמימא כלו' רוב שנה:
לתפלתו של כהן גדול שיהא מתפלל ביה"כ שיהא השנה
הזאת גשומה ושקוה ומפרש גשומה אם שקוה ועתה לפי הענין
שיראה בראש השנה יתפלל ביה"כ:
אתא לקמיה דרבא כדי לקזור בו ולומר שאינו יודע בטיב משא
ומתן: אמרי ליה קרובים לאותו יתוס: זיל אכיל תמרי
והשלך גרעינים לפני רבא ויהי סבור שאתה שוטה ויקזיר לך
ככסיד: כי כתבו ליה שטרא פסק דין שיזוירו לו ככסיו: א"ל
לקוחות כו' הורוהו דבר קכמה שיאמר בפני רבא ויקשב חכס
בעיניו ויודע בטיב משא ומתן ולא יכסידו לקוחות מקסם: מגלת
אסתר שהיא דבר גדול רגיל סופר לכתוב בזווא ובשניל שטר

יא
קובי
מחים
מרין
מערב
רביח
בשעה
ורוח
ויפת
חמימא
סימנך
והאי
אבא
כמכרין
שנה
אולרות
בנייט
ת' אינן
בלית
וערבית
זהביאו
השלמן
ממורה
למס
ודליקין
שוככים

א"ל אמר להו זביניה זביני א"ל קרוביה לקוחות
אגמרוה א"ל מסברי ליה וסבר כיון דמסברי ליה
וסבר מידע ידע והא דעביד הכי הוצפא יתירה
הוא דהוה ביה :

קכא א"ר שמלאי הדא אמרת בן עזאי תלמיד חבר
קנח דר' עקיבא הוה דקאמר ליה שבאת :

ע"ג איתמר בן שמכר בנכסי אביו בחיי אביו ומח
קכב בנו מוציא מיד הלקוחות וזו היא שקשה

קנט בדיני ממונות ולימרו ליה אבוך מזבין את מפיק
מאי קושיא מצי אמר מכח אבות דאבא קאחינא

קטן שכותב לי שאל לי זוז בתמיה : א"ל קרובים לרנא : לקוחות
אגמרוהו לומר כן להאי אך אינו יודע כלום : א"ל כיון דמסברי
ליה דבר קמה ויודע להנין קכס הוא ומסכרו מסכר והאי דשי
קשייתא קולפא בעלמא הוא דעביד לא מתוך שטות :

ע' א"ר שמלאי הדא כמו זאת אומרת מדקאמר ליה בן עזאי לר"ע
ברשנ"ס
בגנ'

במשכתיכו שנאת בלשון היטוב ולא א"ל בלשון כבוד שנא
רבינו ש"מ דבן עזאי תלמיד קבר של ר"ע היה משום הכי לא

חלק לו כבוד כ"כ שהלכו שניהם ללמוד תורה לפני ר' אליעזר
הגדול ולפי שהיה בן עזאי נקור לא היה יכול לסבור סנרא כר"ע

בתלמוד וגמר גמרא והדר הלך בן עזאי לפני ר"ע להסביר סנרא :
בן שמכר בנכסי אביו בחיי אביו ומח הנן בקיי אביו ואמר

כך מח אביו והקזיק הלוקח כמה שמכר לו הנן בנו של בן
מוציא מיד הלקוחות : וזו היא שקשה לדבר תימה היא אבות
מזבין ואיהו אמאי עלי מפיק : מאי קושיא להכי מוציא מיד

הוא דהוה ביה :

מי שמח פרק חשיעי בבא בתרא קעג

חדע דכתיב *תחת אבותיך יהיו בניך תשיתמו תלי' ויה
לשרים בכל הארץ לא לעולם כדאמרינן מעיקרא
ודקא קשיא לך תחת אבותיך יהיו בניך ההוא
בברכה כתיב:

ג ט פ ש ו ט

פרק עשירי

ההוא שטרא דהוה כתיב ביה בשנת פלוני ארכן קסד

הלקוקות דמלי למימר אנא כשמכר נכסים הללו לא היה עדיין ע"ב
מוזק בהן לפי שאביו היה קיים והוא עת קודם לאביו ולא באו
נכסים לידו ואנו יורשים מכאן אביו אביו להכי מוליא מיד
הלקוקות דאנו לא מוזבין. ומאלי דמלי למימר הכי דמכאן אנו
דאנא אתיבא חדע דהכי כתיב קרא תחת אבותיך יהיו בניך
אלמא דמקום אביו אביו מלי למיקם דכי היכי דאביו מוליא
מיד לקוקות ה"כ מלי הבן: לעולם כדאמרינן מעיקרא בן
שמכר בקיי אביו ומת בנו מוליא מיד הלקוקות וזו היא קשה
בדיני מתכות ודקא קשיא לך מאי קשיא וכו' ומתלת תחת
אבותיך יהיו בניך התם בברכה הוא דכתיב תשיתמו לשרים אבל
לענין דיבא לא דיינינן הכי:

ההוא שטר פשוט: דהוה כתיב ביה בשנת פלוני ארכן ליה
פלוני מפלוכי ולא היה כתיב ביה כמה שנים למלכותו
אל אותו מלך ראשונה או שניה או שלישית. ארכן זה מלך ובשנה
ראשונה קורין לו ארכן כדלקטן לפי שעתה מתוקן הוא כמו

א"ר חנינא יבדק אימתי עמד ארכן בארכנותיה
ודילמא דאריך מלכותיה א"ר אושעיא כך מנהגה
של אומה זו שנה ראשונה קורין לו ארכן שנייה
קורין לו דיגון:

קכג ^ס ההוא מקושר דאתא לקמיה דרבי אמר רבי אין
זמן בזה א"ל ר' שמעון ברבי לרבי שמא

בין קשריו הוא מובלע פלייה וחוייה הדר הוא
[כיה] רבי בבישות. א"ל לאו אנא כתביה אלא
יהודה חייטא כתביה א"ל כלך מלשון הרע כזה
זמנא חדא הוה יתיב ר' שמעון בר רבי וקפסיק
סדרא (וספר) [בספר] תהלים קמיה דרבי ואמר

אריך או לא אריך כמו וערות מלכא לא אריך לכא למיזוי לא
כזה לנו לראות ערותו של מלך וקרפתו: יבדק אימתי עמד
ארכן במלכותו כי בשנה א' במלכותו ככתב שטר זה ומההיא
שעתא טרפי צ"ק ללקוקות: דאריך במלכותו כלוי לאקר
שהאריך ומלך כמה שנים ליה פלוני זה מסלוני ולא יטרפו לקוקות
אלא מכאן ולהנא: שנה ראשונה קורין לו ארכן שתוקן
למלכותו מקדש: דיגון לשון שנים וקרוצ ללעז שלכו:

אין זמן בזה בתמיה: הוא ביה בישות היה סבור שהוא כתבו
וברכותו לא היו עושין מקושר אלא פשוט לפי שטועין [בז]
(בשנים) א"כ שהיה מובלע בין קשריו יותר מדאי שרבי עלמו טעה
בו: יהודה חייטא כך שמו: כלך מלה"ר כזה כלומר לא היה
לך להטיל אשמה עליו אלא היה לך לומר איכי כתבתיו: וקא
פסיק סדרא היה גומר אקד מקמשה ספרים שנתהלים:

גמ' פשוט פרק עשירי בכא בתרא קעד

רבי כמה מיושר כתב זה א"ל לאו אנא כתבתי
אלא יהודא חייטא כתבית א"ל כלך מלה"ר כזה
בשלמא התם איכא לה"ר אלא הכא מאי לה"ר
איכא משום דרב דימי דתני רב דימי אחוה דרב
ספרא לעולם אל יספר אדם בטובתו של חברו
שמחוק טובתו בא לידי רעתו. אמ' רב עמרם [אמר
רב] שלשה עבירות אין אדם ניצול מהם בכל
יום הרהור עבירה. ועיון תפלה. ולה"ר. לה"ר
ס"ד *אלא אימא אבך לה"ר אמר רב יהודה אמ' קסה
רב רובן בגזל ומיעוטן בעריות והכל בלה"ר. לה"ר
ס"ד אלא באבך לה"ר:

אמר אביו האי מאן דבעי למחוי חתימות ידיה קסז
בכי דינא לא לחוי בסוף מגילתא דלמא
משכת לה אחר וכתב דמסיק ביה זווי ותנן הוציא
עליו כתב ידו שהוא חייב לו גובה מנכסים בני
כמה מיושר כתב זה הרבה כתב בדקדוק: מאי לה"ר איכא והלא
בשנאו ספר: בא לידי רעתו מחוק שמרנין לדבר בשנאו מזכירין
זוים גנות שנו: עיון תפלה יש מפרשים שלאקר שהתפלל קושז
בלבו שיעשה הקצ"ה בקשמו לפי שהתפלל בכונה: אבך לה"ר
בגון דאמר כורא כי פלכיא בערכין: רובן בגזל רוב בני אדם
(קוטאים בגזל) [קטודים על הגזל כעין גזל] שמורין להיתרא
במשא ומתן לעכב מריות הראוי לקצריהם:
למחוי חתימות ידיה בכי דינא אדם שלריך לכתוב קמיעו' ידו
על קלף ולהשליך לנ"ד כדי שיכירו צ"ד קמיעתו כי ההיא

חורין. ההוא בזכינא דאתא לקמיה דאבוי א"ל נחוי
לי מר חתימות ידיה דכי אתו רבנן מחו לי מעברנא
להו בלא מכסא אחוי ליה ברוש מגילתא הוה קא
נגיד ביה א"ל כבר קדמוך רבנן:

קכד ההוא שטרא דהוה חתים עליה רבא ורב אחא בר
אדא אדא אתא לקמיה דרבא א"ל אין חתימת
ידא דידי היא מיהו קמיה דרב אחא בר אדא
לא חתימי לי מעולם כפתיה ואודי א"ל בשלמא
דידי זיופת אלא דרב אחא בר אדא דרתית ידיה
היכי עכדת א"ל אנחי ידאי אמצרא ואמרי לה קם
אזרונקא וכתב:

דאמרי פ' האשה שנתארמלה וכו': בזכינא מוכס ישראל הוה
כי חלפי רבנן ומשלק כתבידך למקול המכס אמקול להם: הוה
קא נגיד מוסך בקלף כדי שיחתום אנני מלמטה:

אין חתימת ידי היא שהיתה דומה לכתיבתו: בשלמא חתימת
ידי מלית לזיופי שפיר מאוס דנקור אכא וכוונת כתיבתו:
דרתית ידיה מקמת שהיה זקן היתה ידו מרתת: היכי מלית
לכוין כתיבתו: אמר ליה אנחי ידאי אמיצרא בעבר הכהר
היה כסר קלר כמו גשר ובשפת הכהר מזה קבוע יתד ובעבר
האקר יתד אקר וקשור קבל מזה לזה וסומכין אס ידיהם כשעוברי
על גבי אותו כסר לר ומרתת מכס המיס ועל אותו כסר הכסתי
ידי והיה מירתת כיד של זקן וחיפתי: זרנוקא מקורין ליגו"ליא
שדולין בו מיס מן הנזר (מירתת ועליו הכסתי ידי): [קם אזרונקא
עלה עליה וחתם וכל גופו כע וכד וידיו רותמות]:

גט פשוט סרק עשירי בכא בתרא קעה

א"ר הונא מנין לערב דמשחעבר דכתיב *אנכי קעג
 אערבנו מידי תבקשנו מתקיף לה רב חסדא ע"ב
 הא קבלנות היא דכתיב *חנה אותו על ידי ואני ראשי' חג
 אשובנו אלא א"ר יצחק מהבא * (לקח) [קח] בגדו ע"ב
 כי ערב זר ובער נכריה חבלהו ואומר * בני אם חשלי' כו
 ערבת לרעך תקעת לזר כפך נוקשת באמרי פיך ע"ב
 נלכדת באמרי פיך עשה זאת איפה בני והנצל כי
 באח בכף רעך לך התרפס ורהב רעך אם ממון
 יש לו בידך התר לו פסת יד ואם לאו הרכת
 עליו רעים:

משנה א"ר ישמעאל הרוצה שיחכים יעסוק בדיני קכה
 ממונות שאין לך מקצוע בתורה יותר מהם קעה
 והם כמעין הנובע והרוצה שיעסוק בד"מ ישמש ע"ב
 את שמעון בן גנס:

מנין לערב שמשחעבר באמירה בעלמא זלא קנין: קבלנות
 לקמן מפרש תן [לו] ואכי קבלן באמירה בעלמא הוי קבלן
 והכי מוכח לקמן בשמעתין אבל אם כשא ונתן זיד אמרי' לקמן
 דאין למלוה על הלוי כלום: חנה אותו על ידי כלוי' כלא מקבלו
 זידו ואחזירנו לך: (לקח) [קח] בגדו למלוה קאמ' קרא קס בגדו
 של ערב [כי ערב] בשביל איש זר דהיינו אמירה בעלמא דלא כתיב
 הכא קבלנות: [בני אם ערבת לרעך ממון או נוקשת באמרי
 פיך שקרפתו וגדפתו: עשה זאת איפה בני והנצל משכי דברים
 הללו. על כי באח בכף רעך דהיינו ממון איש לו עליך לך התרפס
 חתר לו פסת ירך ותן לו מעותיו ורהב רעך על שקרפתו הרבה
 עליו רעים ונקש מקילה]: